Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi eläinlääkärinammatin harjoittamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eläinlääkärinammatin harjoittamisesta, joka korvaisi vuodelta 1985 olevan eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain. Ehdotettu laki sisältäisi, kuten nykyinenkin laki, säännökset oikeudesta harjoittaa eläinlääkärinammattia, ammatinharjoittajan oikeuksista ja velvollisuuksista, ammatinharjoittajan ohjauksesta ja valvonnasta sekä kurinpidosta. Ehdotetulla lailla pyrittäisiin varmistamaan, että eläinlääkärinammatin harjoittajalla olisi tätä varten tarvittava koulutus ja ammattitoiminnan edellyttämät muut valmiudet. Lailla selkeytettäisiin ja ajanmukaistettaisiin eläinlääkärinammatin harjoittamista koskevat säännökset ja tehtäisiin mahdolliseksi ammatinharjoittamisen tehokkaampi valvonta.

Lailla pyrittäisiin edistämään eläinlääkintäpalvelujen turvallisuutta ja laatua. Ehdotetun lain mukaan vain eläinlääkärinammattia harjoittamaan oikeutettu henkilö saisi päättää eläimen eläinlääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärityksestä ja tähän liittyvästä hoidosta ja lääkityksestä. Eläinlääketieteen opiskelijoiden väliaikaista ammatinharjoittamisoikeutta koskevasta lupamenettelystä luovuttaisiin. Erikseen määrätyt opintosuoritukset suorittaneella eläinlääketieteen opiskelijalla olisi ehdotuksen mukaan oikeus sijaisena harjoittaa väliaikaisesti eläinlääkärinammattia suoraan lain nojalla.

Esityksen mukaan valvontaviranomaisina toimisivat asianomainen ministeriö, joka myös laillistaisi eläinlääkärinammatin harjoittajan, sekä lääninhallitus. Esityksellä laajennettaisiin valvontaviranomaisten eläinlääkärin toimintaan kohdistuvia valvontakeinoja. Valvontaa varten perustettaisiin erityinen eläinlääkärirekisteri, johon ammatinharjoittajista voitaisiin merkitä valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja. Ehdotettuun lakiin sisällytettäisiin myös säännökset potilasasiakirjojen laatimisvelvollisuudesta, eläinlääkärin ammattieettisistä velvollisuuksista sekä täydennyskoulutusvelvollisuudesta.

Esitys sisältää säännökset Euroopan yhteisön (EY) lainsäädännön ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) edellyttämästä Euroopan unioniin (EU) ja Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvissa valtioissa suoritettujen eläinlääketieteellisten tutkintojen vastavuoroisesta tunnustamisesta ja eläinlääkäreiden ammatinharjoittamisvapaudesta sekä eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen asiasta edellyttämät säännökset.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2000.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ 1

YLEISPERUSTELUT 3

1. Johdanto 3
2. Nykytila 3
2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö 3
2.2. Euroopan yhteisön säädökset 10
2.3. Euroopan talousalueesta tehty sopimus 12
2.4. Yhteispohjoismainen sopimus 12
2.5. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö 12
2.6. Nykytilan arviointi 14
3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset 15
4. Esityksen vaikutukset 17
5. Asian valmistelu 17
5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto 17
5.2. Lausunnot työryhmän välimietinnöstä 18
5.3. Hallituksen esityksen valmistelu 19
6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja 20
6.1. Riippuvuus muista esityksistä 20
6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista 20

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT 21

1. Lakiehdotuksen perustelut 21
1 luku. Yleiset säännökset 21
2 luku. Eläinlääkäriksi laillistaminen ja väliaikainen eläinlääkärinammatin harjoittaminen 24
3 luku. Eläinlääkärinammatin harjoittajan oikeudet ja velvollisuudet 27
4 luku. Eläinlääkärinammatin harjoittajan ohjaus ja valvonta 31
5 luku. Hallinnolliset turvaamistoimenpiteet 31
6 luku. Kurinpito- ja rangaistussäännökset 33
7 luku. Eläinlääkärirekisteri ja eläinlääkäriluettelo 33
8 luku. Erinäiset säännökset 35
9 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset 37

2. Tarkemmat säännökset 37
3. Voimaantulo 37

LAKIEHDOTUS 38

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

Suomessa on tällä hetkellä noin 1 400 laillistettua eläinlääkäriä. Heistä noin 400 toimii kunnaneläinlääkärin tehtävissä, noin 300 harjoittaa yksityispraktiikkaa ja noin 130 toimii opetus- ja tutkimustehtävissä. Eläinlääkäreitä toimii myös valtionhallinnossa ja teollisuuden palveluksessa. EY-lainsäädännön ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) nojalla Suomessa on laillistettu 45 ulkomailla eläinlääketieteellisen tutkinnon suorittanutta eläinlääkäriä.

Keskeisin eläinlääkärintoimen harjoittamista sääntelevä laki on eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annettu laki (409/1985), joka tuli voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1985. Eräänä ongelmana lain soveltamisessa on ollut se, että laki ei määrittele, mitä eläinlääkärintoimen harjoittamisella tarkoitetaan. Nykyään eläinten parissa työskentelee erilaisen koulutuksen tai kokemuksen omaavia henkilöitä, jotka saattavat myös osallistua eläimen hoitoon tai suorittaa eläimelle erilaisia toimenpiteitä. Tapahtunut kehitys on aiheuttanut tarpeen eläinlääkintäpalvelujen turvallisuuden ja laadun varmistamiseksi pyrkiä määrittelemään sellaiset toimenpiteet, joihin vain laillistetulla eläinlääkärillä on oikeus ryhtyä.

Eläinlääkäreiden toimenharjoittamisen valvonta kuuluu maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosastolle. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä toiminnan alueellisesta valvomisesta. Lääninhallitukset osallistuvat kuitenkin eräiltä osin eläinlääkärintoimen harjoittajien valvontaan eräiden muiden eläinlääkinnän alaan kuuluvien säädösten nojalla. Eläinlääkärintoimen harjoittajien asianmukainen valvonta edellyttää, että myös ammatinharjoittamista koskevassa laissa on järjestetty eläinlääkäreiden alueellinen ohjaus ja valvonta.

Voimassa olevassa laissa valvontaviranomaiselta puuttuu eräitä tärkeitä valvontakeinoja, joilla voidaan tarvittaessa selvittää eläinlääkärin toiminnassa epäiltyjä puutteita jo ennakolta. Eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetussa laissa ei ole myöskään säädetty eläinlääkärin ammattieettisistä velvollisuuksista tai täydennyskoulutusvelvollisuudesta, joilla voitaisiin katsoa olevan ainakin ammattitoiminnan laadun parantamista ja toiminnan kehittämistä ohjaavaa vaikutusta. Voimassa olevasta laista puuttuvat niin ikään valvonnan ja eläimen omistajan sekä eläinlääkärin oikeusturvan kannalta tärkeät säännökset potilasasiakirjoista ja eläinlääkärirekisteristä.

Eläinlääkärintoimen harjoittamiseen vaikuttaa eläinlääkärintoimen harjoittajan tehtävistä tai asemasta riippuen myös muun muassa eläinlääkintähuoltoa, eläintauteja, eläinsuojelua, elintarvikehygieniaa ja eläinten lääkitsemistä koskeva lainsäädäntö. Toisen palveluksessa toimivaa eläinlääkäriä koskee myös työ- tai virkamiesoikeudellinen lainsäädäntö ja niiden eläinlääkärintoimen harjoittajalle asettamat oikeudet ja velvollisuudet.

Eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annettua lakia on sen voimaantulon jälkeen muutettu useita kertoja. Lakia on kuitenkin nykyään kokonaisuudessaan pidettävä vanhahtavana, eikä se uudistuksista huolimatta enää vastaa eläinlääkärinammatin harjoittamisen sääntelylle ja toiminnan valvonnalle asetettavia vaatimuksia.

2. Nykytila

2.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Laki eläinlääkärintoimen harjoittamisesta

Oikeus harjoittaa eläinlääkärintointa

Eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain 2 §:n mukaan eläinlääkärintointa on oikeutettu harjoittamaan henkilö, jonka maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto on julistanut laillistetuksi eläinlääkäriksi. Eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi lisäksi asettamillaan ehdoilla oikeuttaa eläinlääketieteen lisensiaatin tai eläinlääketieteen opiskelijan, jonka opintosuoritukset täyttävät osaston erikseen määräämät ehdot, tai ulkomailla eläinlääketieteen lisensiaatin tai sitä vastaavan tutkinnon suorittaneen henkilön hoitamaan väliaikaisesti eläinlääkärin virkaa, tointa tai tehtävää.

Eläinlääkäriksi laillistamisen edellytyksenä on 3 §:n mukaan, että laillistusta hakeva on suorittanut Helsingin yliopistossa eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja antanut lain 4 §:ssä säädetyn eläinlääkärinvakuutuksen. Lisäksi eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto julistaa 3 a §:n nojalla hakemuksesta laillis-

tetuksi eläinlääkäriksi Euroopan talousalueeseen (ETA) kuuluvan valtion kansalaisen, jolle muussa ETA-alueen valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella on siinä valtiossa myönnetty osaston tarkemmin määrittelemä todistus tai muu asiakirja, joka sanotussa valtiossa vaaditaan oikeuden saamiseksi eläinlääkärintoimen harjoittamiseen itsenäisenä ammatinharjoittajana. Eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto julistaa hakemuksesta laillistetuksi eläinlääkäriksi myös Suomen kansalaisen, joka on muussa kuin ETA-valtiossa suorittanut eläinlääketieteellisen tutkinnon ja osoittanut täyttävänsä osaston määräämät muut pätevyysvaatimukset. Kelpoisuusvaatimukset täyttävältä voidaan laillistus evätä vain sellaisella perusteella, jolla hakija voitaisiin julistaa menettäneeksi oikeutensa eläinlääkärintoimen harjoittamiseen. Eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi julistaa laillistetuksi eläinlääkäriksi myös Euroopan talousalueeseen kuulumattoman valtion kansalaisen, joka on ulkomailla suorittanut eläinlääketieteellisen tutkinnon ja osoittanut täyttävänsä osaston määräämät muut pätevyysvaatimukset. ETA-sopimuksen myötä myös EY:n tutkintojen vastavuoroista tunnustamista koskeva lainsäädäntö sitoo paitsi EU:n jäsenvaltioita myös muita ETA-valtioita eli Norjaa, Islantia ja Liechtensteinia.

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto on 14 päivänä joulukuuta 1993 antanut päätöksen Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisten toimimisesta eläinlääkärinä Suomessa (päätös nro 8/1993) ja 15 päivänä joulukuuta 1993 päätöksen ulkomailla eläinlääketieteellisen tutkinnon suorittaneen eläinlääkärin laillistamiselle annettavista lisävaatimuksista (päätös nro 7/1993). Kyseisissä päätöksissä on annettu muita kuin Suomessa suoritettuja tutkintoja koskevat lisävaatimukset. Lisäksi eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto on 15 päivänä joulukuuta 1993 antanut päätöksen eläinlääketieteen opiskelijalle myönnettävää väliaikaista praktiikkalupaa koskevista kelpoisuusehdoista (päätös nro 6/1993). Päätös koskee kelpoisuusehtoja, jotka Suomessa eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintoa varten opiskelevan on täytettävä, jotta hänet voitaisiin hyväksyä praktiikkaa harjoittavan eläinlääkärin määräaikaiseksi sijaiseksi.

Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalainen, jolle on muussa ETA-valtiossa kuin Suomessa saadun koulutuksen perusteella myönnetty tutkintotodistus tai muu muodollista kelpoisuutta eläinlääkärintoimen harjoittamiseen osoittava asiakirja, voi laillistamista hakematta lain 3 b §:n nojalla harjoittaa väliaikaisesti eläinlääkärinammattia Suomessa. Ammatinharjoittamisen edellytyksenä on tällöin, että asianomainen tekee asiasta ilmoituksen maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosastolle ennen palvelujen tarjoamista tai kiireellisissä tapauksissa mahdollisimman pian toiminnan aloittamisen jälkeen.

Laissa ei ole määritelty sitä toimintaa, joka katsotaan eläinlääkärintoimen harjoittamiseksi. Eläinlääkärintoimen harjoittajalla tarkoitetaan lain 1 §:n mukaan henkilöä, joka laillistettuna tai väliaikaisesti oikeutettuna toimii eläinlääkärinä julkisessa virassa, toimessa tai tehtävässä taikka itsenäisenä eläinlääkärin ammatin harjoittajana. Lain perustelujen (HE 244/1984 vp) mukaan eläinlääkärintoimen harjoittamisella tarkoitetaan eläinlääketieteellistä koulutusta edellyttävien tehtävien hoitamista virka- tai työsopimussuhteessa tai itsenäisenä eläinlääkärinammatin harjoittajana.

Eläinlääkärintoimen harjoittajan oikeudet ja velvollisuudet

Eläinlääkärintoimen harjoittajalla on oikeus määrätä lääkkeitä apteekista eläinlääkinnällistä tai eläinlääketieteellistä tarkoitusta varten. Tästä on säännös lain 6 §:ssä. Lääkelain (395/1987) 34 §:n mukaan lääketukkukaupasta voidaan myydä tai muutoin luovuttaa lääkkeitä eläinlääkärille eläinlääkintää varten. Eläinlääkärin oikeudesta luovuttaa hankkimiaan eläinlääkkeitä eläimen omistajalle tai haltijalle eläinlääkintään säädetään lääkelain nojalla annetussa asetuksessa eläinlääkärin oikeudesta luovuttaa lääkkeitä eläinlääkintää varten (1135/1987).

Jokainen eläinlääkärintoimen harjoittaja on lain 5 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston alainen ja velvollinen noudattamaan, mitä osasto voimassa olevien säännösten tai määräysten mukaisesti määrää. Eläinlääkärintoimen harjoittaja on 7 §:n mukaan velvollinen antamaan osaston määräysten mukaisia ilmoituksia ja tilastotietoja hoitamistaan tautitapauksista sekä osaston vaatimia tautitapauksiin tai muuten eläinlääkärintoimen harjoittamiseen liittyviä selvityksiä ja selityksiä. Laillistettu eläinlääkäri on lisäksi velvollinen

ilmoittamaan asuinpaikkansa ja osoitteensa sekä niiden muutokset eläinlääkintä- ja elintarvikeosastolle ja lääninhallitukselle.

Vaikeassa tapaturmassa tai sairaustapauksessa, kun kiireellinen eläinlääkärin apu on huomattavan taloudellisen vahingon estämiseksi tai muusta erityisestä syystä välttämätöntä, eikä paikalle ole saatavissa apua sellaiselta eläinlääkäriltä, joka virkansa tai toimensa puolesta antaa mainitunlaista apua, on lain 8 §:n mukaan jokainen eläinlääkärintointa harjoittamaan oikeutettu henkilö velvollinen antamaan eläinlääkärinapua käytettävissä olevien mahdollisuuksiensa mukaan ja riippumatta siitä, saako hän työstään korvauksen.

Antaessaan eläinlääkinnöllisiä todistuksia tai lausuntoja tuomioistuimelle tai muulle julkiselle viranomaiselle esitettäväksi eläinlääkärintoimen harjoittajan on lain 9 §:n mukaan vahvistettava ne sanoilla "minkä kunniani ja omantuntoni kautta vakuutan." Näin vahvistettu todistus on pätevä ilman valallista vahvistusta, jollei tuomioistuin erityisistä syistä määrää, että todistus on suullisella valalla tai vakuutuksella vahvistettava. Eläinlääkäriä koskevan salassapitosäännöksen mukaan eläinlääkärintoimen harjoittaja tai hänen apulaisensa ei saa luvattomasti ilmaista sellaista yksityisen henkilön tai perheen salaisuutta, josta hän on tehtävässään saanut tiedon.

Eläinlääkärintoimen harjoittamisoikeuden menettäminen ja sen rajoittaminen

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi lain 10 §:n mukaan julistaa eläinlääkärintoimen harjoittajan menettäneeksi toistaiseksi oikeuden toimenharjoittamiseen tai rajoittaa sitä, jos tämä on sairauden, iän tai muun syyn vuoksi osoittanut toiminnallaan käyneensä osittain tai kokonaan kykenemättömäksi harjoittamaan eläinlääkärintointa. Eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi hakemuksesta myöntää oikeuden takaisin, jos sen menetyksen aiheuttanut syy lakkaa.

Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi määrätä lain 11 §:n nojalla eläinlääkärintoimen harjoittajan lääkärintarkastukseen tai hankkia muun tarvittavan selvityksen, jos on perusteltua aihetta otaksua, että toimenharjoittaja on käynyt osittain tai kokonaan niin kykenemättömäksi harjoittamaan eläinlääkärintointa, että siitä koituu vaaraa. Samalla eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi kieltää toimenharjoittajaa harjoittamasta eläinlääkärintointa, kunnes kysymys hänen kykenemättömyydestään on lopullisesti ratkaistu. Lääkärintarkastuksessa voidaan ottaa tarpeelliset näytteet ja suorittaa muu tutkimus, joka voi tapahtua ilman sanottavaa haittaa. Jos toimenharjoittaja ei suostu lääkärintarkastukseen, poliisin on annettava virka-apua.

Jos eläinlääkärintoimen harjoittaja on lainvoiman saaneella tuomiolla tuomittu vapausrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt eläinlääkärintointa harjoittaessaan, eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi lain 12 §:n mukaan, jos rikokseen liittyvistä seikoista on havaittavissa, että toimenharjoittaja ei ole sen luottamuksen arvoinen, jota eläinlääkärintoimen harjoittajan tulee nauttia, julistaa hänet menettäneeksi oikeuden eläinlääkärintoimen harjoittamiseen määräajaksi tai erittäin raskauttavien asianhaarojen vallitessa lopullisesti. Vastaavasti voidaan menetellä, jos eläinlääkärintoimen harjoittaja on tuomittu erotettavaksi virantoimituksesta tai viraltapantavaksi. Virantoimituksesta erotettu eläinlääkärintoimen harjoittaja voidaan kuitenkin julistaa menettäneeksi oikeuden eläinlääkärintoimen harjoittamiseen vain siksi ajaksi, minkä hän on virantoimituksesta erotettuna. Eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi kieltää eläinlääkärintoimen harjoittajaa harjoittamasta tointaan jo ennen kuin häntä koskeva tuomio on saanut lainvoiman. Kielto on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Jos eläinlääkärintoimen harjoittajan havaitaan menetelleen toistuvasti virheellisesti eläinlääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä suorittaessaan taikka aikovan suorittaa sellaisia eläinlääkärintoimeen kuuluvia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan tai kokemustaan on pidettävä riittämättömänä taikka hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina, eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi lain 13 §:n mukaan antaa hänelle tarkempia määräyksiä tai ohjeita eläinlääkärintoimen harjoittamista varten sekä rajoittaa hänen oikeuttaan suorittaa sellaisia tehtäviä tai kokonaan kieltää häntä suorittamasta niitä, kunnes rajoituksen tai kiellon aiheuttanut syy on lakannut. Pykälän 2 momentin nojalla eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi rajoittaa eläinlääkärin oikeutta määrätä apteekista tai ostaa lääketukkukaupasta alkoholia tai huumausainetta taikka muuta niihin verrattavaa ainetta, jos osasto toteaa, että toimenharjoittaja käyttää

väärin kyseisiä oikeuksiaan. Toimenharjoittajan lääkkeen määräämis- tai osto-oikeus voidaan myös kokonaan kieltää.

Kun eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto käsittelee eläinlääkärintoimen harjoittamisoikeuden menettämistä tai sen rajoittamista, osasto voi tarvittaessa lain 14 §:n mukaan väliaikaisesti kieltää asianomaista harjoittamasta eläinlääkärintointa tai rajoittaa hänen oikeuttaan toimenharjoittamiseen. Ennen asian lopullista ratkaisemista osaston on varattava asianomaiselle eläinlääkärintoimen harjoittajalle tilaisuus antaa asiasta selitys.

Kurinpito- ja rangaistussäännökset

Eläinlääkärintoimen harjoittajaa voidaan lain 15 §:n mukaan rangaista kurinpitotoimin kirjallisella varoituksella. Säännöksen mukaan eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi antaa eläinlääkärintoimen harjoittajalle kirjallisen varoituksen, jos tämä on tointaan harjoittaessaan menetellyt vastoin lakia taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, syyllistynyt tehtävässään muutoin virheellisyyteen tai laiminlyöntiin taikka käyttäytynyt sopimattomasti, eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi syytettävä siitä tuomioistuimessa.

Lain 16 §:ssä on säädetty rangaistavaksi luvaton eläinlääkärintoimen harjoittaminen ja ammattimainen eläinlääkärintoimen luvaton harjoittaminen. Lain 17 §:ssä säädetään rangaistavaksi eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annettua lakia tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten rikkominen muulla kuin 16 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Lain 17 a § sisältää salassapitovelvollisuuden rikkomisesta viittaussäännöksen rikoslain (39/1889) asianomaisiin salassapitovelvollisuuden rikkomista koskeviin pykäliin.

Erinäiset säännökset

Eläinlääkärin erikoistumisesta on säädetty lain 18 §:ssä. Kyseisen säännöksen nojalla on annettu asetus eläinlääkärin erikoistumisesta (827/1985), joka sisältää säännökset niistä edellytyksistä, joilla erikoiseläinlääkärin oikeus voidaan myöntää. Lain 19 §:ssä on säädetty ministeriön kuulutusvelvollisuudesta sellaisessa tapauksessa, jossa eläinlääkärin toimenharjoittamisoikeuteen on tullut muutoksia, sekä laillistetuista eläinlääkäreistä pidettävästä luettelosta ja sen toimittamisesta apteekeille, lääketukkukaupoille ja lääninhallituksille.

Lain 19 a § sisältää säännöksen pysyvistä asiantuntijoista. Säännöksen mukaan maa- ja metsätalousministeriö voi kutsua pysyviksi asiantuntijoikseen tunnetusti taitavia ja kokeneita henkilöitä, jotka edustavat ministeriön kannalta merkityksellistä tieteellistä tai muuta asiantuntemusta. Ministeriö voi kuulla pysyviä asiantuntijoita käsitellessään eläinlääkärintoimen harjoittajan toimenharjoittamisoikeuden menettämistä tai sen rajoittamista taikka toimenharjoittajaa koskevaa kurinpitoasiaa. Säännöksen nojalla ministeriö on kutsunut asiantuntijoikseen kuusi henkilöä, joilla on ministeriön tarvitsema paras asiantuntemus pien- ja tuotantoeläinsairauksissa, hevossairauksissa, eläinten lääkitsemisessä ja käytännön eläinlääkärintoimen harjoittamisessa.

Eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annettuun lakiin sisältyvät lisäksi säännökset muutoksenhausta maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätökseen (20 §), eläinlääkärin ottamisesta valtion, kunnan, yhteisön tai muuhun eläinlääkärin virkaan (21 §) sekä tarkempien säännösten antamisesta (22 §).

Eläinlääkintähuoltolaki

Eläinlääkintähuoltolaki (685/1990) sisältää säännökset eläinlääkintähuollon yleisestä valvonnasta ja hallinnon järjestämisestä. Laki määrittelee kunnallisen eläinlääkintähuollon piiriin kuuluvat tehtävät sekä säätää yksityisen eläinlääkintähuollon valvonnasta. Eläinlääkintähuollon yleinen suunnittelu, ohjaus ja valvonta kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle. Läänin alueella eläinlääkintähuollon ohjaus ja valvonta kuuluu maa- ja metsätalousministeriön alaisena lääninhallitukselle.

Eläinlääkintähuollolla tarkoitetaan eläinlääkintähuoltolaissa eläinten terveyden ja sairauksien hoitoa ja muuta eläinlääkärinavun antamista, lihantarkastusta, maidontarkastusta, eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon ja eläintenpidon terveydellistä valvontaa ja tarkastusta, eläintautien vastustamista ja ennaltaehkäisyä sekä eläinsuojelua. Kunnan tehtävänä on järjestää eläinlääkintähuoltolaissa tarkemmin määritellyt kunnallisen eläinlääkintähuollon palvelut. Tästä aiheutuneisiin kustannuksiin kunta saa sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) mu-

kaista valtionosuutta.

Kunnaneläinlääkäreiden osalta eläinlääkintähuoltolaissa on säännökset kunnaneläinlääkäreiden virkojen ylläpitämisestä, toimitiloista ja välineistä sekä kunnaneläinlääkäreiden perimistä palkkioista. Kunnaneläinlääkärin viran yleisistä kelpoisuusehdoista sekä palkkioiden huomioonottamisesta eläkkeen perusteena olevana palkkana säädetään asetuksella. Eläinlääkintähuoltoasetuksen (1039/1990) mukaan kunnaneläinlääkärin viran kelpoisuusvaatimuksena on, että asianomainen on laillistettu eläinlääkäri. Jos viran säännöllinen viikottainen työaika on määrätty käytettäväksi kokonaan kunnan tehtäväksi säädettyjen elintarvikehygieniaan liittyvien tehtävien hoitamiseen, on kelpoisuusvaatimuksena lisäksi, että asianomainen on suorittanut hyväksyttävästi elintarvike- ja ympäristöhygienian erikoiseläinlääkäritutkinnon tai siihen liittyvän elintarvikehygieenikkokuulustelun ja sitä edeltävän täydennyskoulutuksen.

Maa- ja metsätalousministeriö sekä lääninhallitus voivat antaa kunnaneläinlääkärille määräyksiä ja ohjeita, jotka ovat tarpeen muun kuin kunnallisen eläinlääkintähuollon toteuttamisessa. Tärkeimpiä näistä ovat eläintautilain (55/1980) ja eläinsuojelulain (247/1996) mukaiset tehtävät. Ne eivät kuulu kunnan toimialaan. Kunnaneläinlääkärit hoitavat kyseiset tehtävät valtion virkatehtävinä. Maa- ja metsätalousministeriö ja lääninhallitus voivat myös määrätä kunnaneläinlääkärin hoitamaan kyseisiä tehtäviä.

Yksityisen eläinlääkintähuollon osalta eläinlääkintähuoltolaki sisältää säännökset valvonnan edellyttämistä ilmoituksista, toiminnan vastaavasta johtajasta sekä toimitiloista ja varusteista. Yksityisellä eläinlääkintähuollolla tarkoitetaan palvelujen tuottajan tai itsenäisen ammatinharjoittajan antamaa eläinlääkärinapua sekä näiden tekemiä tutkimuksia eläimen terveydentilan tai sairauksien toteamiseksi taikka hoidon määrittelemiseksi. Yksityistä eläinlääkintähuoltoa on myös palvelujen tuottajan tai ammatinharjoittajan harjoittama eläimen hoidettavana pitäminen eläinlääkärinavun antamista tai siihen liittyvää tutkimusta varten.

Yksityisen eläinlääkintähuollon palveluja tuottavalla yksiköllä on oltava Suomessa eläinlääkärintointa harjoittamaan oikeutettu henkilö eläinlääkintähuoltoon kuuluvan toiminnan vastaavana johtajana. Vaatimus ei kuitenkaan koske niitä laitoksia, joiden toiminta kuuluu yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) piiriin. Näillä on oltava lääninhallituksen lupa toimintaansa ja lääninhallitus myös hyväksyy toiminnan palveluista vastaavan johtajan.

Yksityisen eläinlääkintähuollon valvonta kuuluu ensisijassa lääninhallituksille. Jos yksityiseen eläinlääkintähuoltoon kuuluvassa toiminnassa esiintyy merkittäviä puutteita tai epäkohtia, voi maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto määrätä yksityisen eläinlääkintähuollon palveluja tarjoavan yksikön toiminnan keskeytettäväksi, kunnes puutteet tai epäkohdat on korjattu.

Eläintautilaki ja laki helposti leviävien eläintautien vastustamisesta

Eläintautilaissa säädetään sellaisten sairauksien ja tartuntojen vastustamisesta ja ennalta ehkäisemisestä, jotka voivat suoraan tai välillisesti siirtyä toiseen eläimeen tai ihmiseen. Eläintaudit jaetaan, sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto määrää, helposti leviäviin, vaarallisiin ja vastustettaviin eläintauteihin. Eläintautilain täytäntöönpanosta kunnassa huolehtivat kunnaneläinlääkärit. He ovat tässä tehtävässään velvollisia noudattamaan maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston ja lääninhallituksen antamia määräyksiä ja ohjeita. Eläintautilaissa ei ole säädetty tehtäviä kunnalle tai kunnan toimielimille. Lain täytäntöönpanon ylin johto ja valvonta on maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosastolla. Läänin alueella toimivaltainen viranomainen on lääninhallitus ja lääninelläinlääkärit.

Helposti leviävien eläintautien vastustamisesta annetussa laissa (488/1960) säädetään niistä toimenpiteistä, joihin voidaan eläintautilaissa säädettyjen toimenpiteiden lisäksi ryhtyä silloin, kun helposti leviäväksi eläintaudiksi määriteltyä tarttuvaa eläintautia esiintyy maassa tai milloin on olemassa ilmeinen uhka kyseisen taudin leviämisestä maahan. Näitä tauteja ovat esimerkiksi suu- ja sorkkatauti, sikarutot, siipikarjaan tarttuva Newcastlen tauti sekä eräät kalataudit. Helposti leviävän eläintaudin vastustamiseksi maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto voi määrätä korvausta vastaan kaikki alle 50-vuotiaat maassa asuvat laillistetut eläinlääkärit sekä eläinlääketieteen opiskelijat suorittamaan taudin vas-

tustamiseen liittyviä tehtäviä.

Eläinsuojelulaki

Eläinsuojelulaissa tarkoitettu eläinsuojeluvalvonta kuuluu paikallistasolla kunnaneläinlääkärille, kunnan terveydensuojeluvalvontaa hoitavalle viranhaltijalle sekä poliisille. Tarkastuseläinlääkäri valvoo eläinsuojelusäännösten noudattamista teurastamossa ja teurastuspaikassa. Rajaeläinlääkärille kuuluu valvonta rajanylityspaikan, maastapoistumispaikan ja eläinlääkinnällisen rajatarkastusaseman alueella. Maa- ja metsätalousministeriö johtaa, ohjaa ja yleisesti valvoo eläinsuojelusäännösten noudattamista. Lääninhallitus ohjaa ja valvoo eläinsuojelusäännösten noudattamista läänin alueella.

Eläinsuojelulain mukaan leikkauksen tai muun kipua aiheuttavan toimenpiteen saa suorittaa vain eläinlääkäri. Jos toimenpiteestä aiheutuva kipu on lievää ja hetkellistä tai toimenpide ei siedä viivytystä, saa toimenpiteen tehdä myös muu henkilö kuin eläinlääkäri. Eläinsuojeluasetuksessa (396/1996) on määritelty ne toimenpiteet, joita muu tehtävään pätevä henkilö kuin eläinlääkäri saa suorittaa, vaikka toimenpide aiheuttaakin eläimelle muuta kuin lievää tai hetkellistä kipua. Pätevällä henkilöllä tarkoitetaan eläinsuojeluasetuksessa henkilöä, jolla on riittävät tiedot kyseisen toimenpiteen suorittamistekniikasta ja riittävä taito toimenpiteen suorittamiseksi.

Laki eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta

Eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annetun lain (1195/1996), jäljempänä hygienialaki, tarkoituksena on turvata eläimistä saatavien elintarvikkeiden hygieeninen laatu ja estää tartuntojen leviäminen elintarvikkeiden välityksellä eläimistä ihmisiin. Lakia sovelletaan eläimistä saatavien elintarvikkeiden käsittelyyn, elintarvikehygieenisiin laatuvaatimuksiin, valvontaan ja tarkastukseen ennen vähittäismyyntiä. Toisesta EU:n jäsenvaltiosta Suomeen toimitettujen eläimistä saatavien elintarvikkeiden osalta lakia sovelletaan valvontaan ja tarkastukseen kaikissa niissä yksiköissä, jotka ovat Suomessa ensimmäisinä vastaanottaneet kyseisen elintarvike-erän (ensisaapumispaikat).

Hygienialain mukaisen valvonnan ja tarkastuksen järjestäminen on kunnan tehtävänä. Poikkeuksen muodostavat teurastamot ja niiden yhteydessä olevat laitokset. Näissä lihantarkastuksen järjestäminen sekä valvonta kuuluvat eläinlääkintä- ja elintarvikelaitokselle. Poroteurastamoissa lihantarkastuksen ja laitoksen valvonnan järjestäminen kuuluvat lääninhallitukselle. Näitä tehtäviä varten eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksella sekä lääninhallituksilla on palveluksessaan tarkastuseläinlääkäreitä. Kunnan osalta laissa säädetään, että EY-lainsäädännön niin edellyttäessä kunnalla tai kuntayhtymällä on oltava valvontatehtäviä varten palveluksessaan virkasuhteinen elintarvikehygieniaan perehtynyt laillistettu eläinlääkäri. Hygienialain valvonnan ylin johto on maa- ja metsätalousministeriöllä. Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos ohjaa ja valvoo hygieniasäännösten noudattamista ministeriön alaisena. Lääninhallitus ohjaa ja valvoo eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen ohjeiden mukaisesti hygieniasäännösten noudattamisen valvontaa läänin alueella.

Hygienialaissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä on asianomaisten EY:n hygieniadirektiivien mukaisesti määritelty se, milloin nimenomaan eläinlääkärin on vastattava tarkastuksesta ja valvonnasta. Kyseisiä tehtäviä ovat lihantarkastus, teurastamojen, teurastuspaikkojen, leikkaamojen, kylmävarastojen ja munapakkaamojen valvonta, ensisaapumispaikkojen valvonta eläintautivaatimusten osalta sekä maidontuotantotilojen valvonta.

Laki eläinten lääkitsemisestä

Eläinten lääkitsemisestä annetun lain (617/1997) tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää eläinten lääkitsemisestä ihmisille, eläimille ja ympäristölle aiheutuvia haittoja. Laki sisältää säännökset lääkkeiden ja muiden eläinten käsittelyssä käytettävien aineiden sekä eläinten lääkitsemisessä käytettävien välineiden käytöstä eläimille. Lakia sovelletaan myös näiden aineiden ja välineiden valvontaan. Valvonta kuuluu lääninhallituksille. Lääninhallitukset voivat käyttää apunaan valvontatehtävien suorittamisessa tähän tehtävään määräämiään eläinlääkäreitä. Lain noudattamisen valvonnan ylin johto on maa- ja metsätalousministeriöllä.

Laki eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta

Eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annetun lain (1192/1996) tarkoituksena on estää eläintautien leviäminen EY:n ulkopuolisista maista (kolmannet maat) tuotavien elävien eläinten sekä eläimistä saatavien elintarvikkeiden ja muiden tuotteiden sekä eräiden muiden eläintauteja mahdollisesti levittävien esineiden välityksellä. Lain tarkoituksena on myös turvata kolmansista maista tuotavien eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieeninen laatu ja kolmansista maista tuotavien eläinperäisten rehujen hygieeninen laatu.

Kolmansista maista tuotavat eläimet ja edellä mainitut tavarat tarkastetaan erityisessä eläinlääkinnällisessä rajatarkastuksessa. Sen suorittavat maa- ja metsätalousministeriön palveluksessa olevat tai tehtäväänsä valtuuttamat rajaeläinlääkärit.

Laki Euroopan yhteisön yleisen tutkintojen tunnustamisjärjestelmän voimaanpanosta

Euroopan yhteisön yleisen tutkintojen tunnustamisjärjestelmän voimaanpanosta annetussa laissa (1597/1992), jäljempänä tutkintojen tunnustamislaki, säädetään EY:n yleistä tutkintojen tunnustamisjärjestelmää koskevissa direktiiveissä tarkoitettujen tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen tuottamasta kelpoisuudesta virkaan tai tehtävään ja oikeudesta harjoittaa ammattia Suomessa. Lakia ei kuitenkaan sovelleta silloin, kun muussa laissa tai asetuksessa säädetään EY:n tutkintojen tunnustamissäännöksissä tarkoitetun koulutuksen ja ammatillisen harjoittelun tuottamasta oikeudesta harjoittaa ammattia Suomessa.

Eläinlääkäreiden osalta eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetussa laissa on säännökset eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintoon verrattavien eläinlääketieteellisten tutkintojen tunnustamisesta. Tämä liittyy eläinlääkäriksi laillistamiseen. Näin ollen tutkintojen tunnustamislakia ei sovelleta silloin, kun kyseessä on hakemus eläinlääkäriksi laillistamiselle suomalaista eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintoa vastaavan muussa EU- tai ETA-valtiossa suoritetun eläinlääketieteellisen tutkinnon perusteella, vaan asia ratkeaa eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain säännösten mukaisesti.

Sen sijaan tutkintojen tunnustamislaki tulee sovellettavaksi silloin, kun kyseessä on suomalaiseen erikoiseläinlääkäritutkintoon tai eläinlääketieteen tohtorin tutkintoon verrattavan muussa EU- tai ETA-valtiossa suoritetun tutkinnon tunnustaminen. Jos viran tai tehtävän kelpoisuusehtona on erikoiseläinlääkärin tai eläinlääketieteen tohtorin tutkinto, käsitellään vastaavan muussa EU- tai ETA-valtiossa suoritetun tutkinnon tunnustamista koskeva hakemus tutkintojen tunnustamislain perusteella. Eläinlääketieteellisten tutkintojen tunnustamista koskevat erityisdirektiivit eivät koske erikoiseläinlääkäri- tai tohtorintutkintoja.

Laki ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta

Ulkomailla suoritettujen korkeakouluopintojen tuottamasta virkakelpoisuudesta annettu laki (531/1986) tulee eläinlääkäreiden osalta sovellettavaksi silloin, kun kyseessä on kolmansissa maissa suoritetun, viran kelpoisuusehtona olevan erikoiseläinlääkärin ja eläinlääketieteen tohtorin tutkinnon rinnastaminen vastaaviin suomalaisiin tutkintoihin. Rinnastamista koskevan hakemuksen käsittelee opetushallitus.

Hakemukset, jotka koskevat eläinlääkäriksi laillistamista kolmannessa maassa suoritetun eläinlääketieteellisen tutkinnon perusteella, ratkaistaan eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain nojalla.

Työ- ja virkasuhdetta koskeva lainsäädäntö

Työntekijän ja virkamiehen sekä heidän työnantajansa oikeuksista ja velvollisuuksista työ- tai virkasuhteessa säädetään työsopimuslaissa (320/1970), valtion virkamieslaissa (750/1994) ja kunnallisen viranhaltijan palvelussuhdeturvasta annetussa laissa (484/1996).

Vahingonkorvauslaki

Vahingonkorvauslaki (412/1974) sisältää säännökset vahingon aiheuttajan korvausvastuusta, työnantajan ja julkisyhteisön korvausvastuusta sekä mahdollisesta korvausvastuun jakaantumisesta.

Työntekijöiden osalta työnantaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka työntekijä työssään virheellään tai laiminlyönnillään aiheuttaa. Työnantajan korvausvelvolli-

suus koskee myös valtion, kunnan tai muun julkisyhteisön palveluksessa olevia henkilöitä silloin, kun vahinko johtuu kyseisen henkilön virheestä tai laiminlyönnistä, joka ei ole julkisen vallan käyttämistä. Esimerkiksi vahinko, jonka kunnaneläinlääkäri eläimen hoidossa tekemällä virheellään tai laiminlyönnillään aiheuttaa eläimen omistajalle, tulee arvioitavaksi tämän säännöksen perusteella.

Vahingonkorvauslaki sisältää säännökset myös julkisyhteisön korvausvastuusta silloin, kun vahinko on aiheutunut julkisen vallan käytössä tehdystä virheestä tai laiminlyönnistä.

Kuluttajansuojalaki

Kuluttajansuojalaki (38/1978) koskee kulutushyödykkeiden tarjontaa, myyntiä ja muuta markkinointia elinkeinonharjoittajalta kuluttajille. Kulutushyödykkeellä laissa tarkoitetaan tavaroita, palveluksia sekä muita hyödykkeitä ja etuuksia, joita tarjotaan luonnollisille henkilöille tai joita tällaiset henkilöt olennaisessa määrässä hankkivat yksityistä talouttaan varten. Elinkeinonharjoittajalla tarkoitetaan luonnollista henkilöä taikka yksityistä tai julkista oikeushenkilöä, joka tuloa tai muuta taloudellista hyötyä saadakseen ammattimaisesti pitää kaupan, myy tai muutoin tarjoaa kulutushyödykkeitä vastiketta vastaan hankittaviksi.

Kuluttajavalituslautakunta voi antaa ratkaisusuosituksia kuluttajansuojalaissa tarkoitetuissa asioissa yksityisen eläinlääkärintoimen harjoittajan ja kuluttajan välisiin erimielisyyksiin, jotka on saatettu lautakunnan käsiteltäviksi.

Ahvenanmaan itsehallintolaki

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) mukaan maakuntahallitus ratkaisee, voidaanko sellaisille Suomen, Islannin, Norjan, Ruotsin ja Tanskan kansalaisille, joilla on kelpoisuus toimia eläinlääkinnän piiriin kuuluvissa tehtävissä muussa pohjoismaassa kuin Suomessa ja jotka on hyväksytty maakuntahallituksen järjestämässä, maakunnassa voimassa olevaa alan lainsäädäntöä koskevassa kokeessa, myöntää kelpoisuus toimia kyseisissä tehtävissä maakunnassa. Muilta osin säännökset, jotka koskevat eläinlääkärinammatin harjoittajan kelpoisuutta toimia tehtävässään tai eläinlääkärinammatin harjoittajan oikeuksia ja velvollisuuksia, kuuluvat valtakunnan lainsäädännön piiriin.

2.2. Euroopan yhteisön säädökset

Eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintoa vastaavia tutkintoja ja niiden tunnustamista koskee kaksi EY:n direktiiviä sekä yksi neuvoston lausunto.

1. Neuvoston direktiivi tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen vastavuoroisesta tunnustamisesta eläinlääketieteen alalla sekä toimenpiteistä sijoittautumisvapauden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamiseksi 78/1026/ETY muutoksineen, jäljempänä eläinlääkäridirektiivi

Eläinlääkäridirektiivi koskee oikeutta eläinlääkärinammatin harjoittamiseen. Direktiiviä sovelletaan sekä toisen palveluksessa oleviin että itsenäisinä ammatinharjoittajina toimiviin eläinlääkäreihin. Direktiivin tarkoituksena on edistää eläinlääkäreiden vapaata liikkumista EU:n jäsenvaltioiden välillä.

Eläinlääkäridirektiivi edellyttää, että jokaisen jäsenvaltion on tunnustettava sellaiset tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat, jotka on myönnetty jäsenvaltioiden kansalaisille toisessa jäsenvaltiossa eläinlääkäreiden toimintaa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta annetun neuvoston direktiivin 78/1027/ETY mukaisesti niin, että ne tuottavat toisen jäsenvaltion alueella saman oikeuden eläinlääkärinammatin harjoittamiseen kuin sen itsensä antamat todistukset. Edellä tarkoitetut tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat on lueteltu direktiivin 3 ja 4 artiklassa.

Eläinlääkäridirektiiviin sisältyy määräykset eläinlääkärin tutkintonimikkeen käytöstä. Eläinlääkärillä on oikeus käyttää sitä lainmukaista tutkintonimikettä, joka on käytössä siinä jäsenvaltiossa, josta hän on peräisin tai tulee. Vastaanottava jäsenvaltio voi vaatia, että nimikkeen jäljessä on mainittava sen myöntäneen oppilaitoksen tai tutkintolautakunnan nimi.

Eläinlääkäridirektiivi sisältää lisäksi määräykset, joiden tarkoituksena on helpottaa sijoittautumisoikeuden ja palvelujen tarjoamisen vapauden tehokasta käyttämistä eläin-

lääkäreiden toiminnassa. Direktiivin 12 artiklan mukaan voi jäsenvaltion kansalainen, jolla on jäsenvaltiossa laillinen oikeus harjoittaa itsenäisesti eläinlääkärinammattia, väliaikaisesti harjoittaa sanottua ammattia toisessa jäsenvaltiossa tehtyään vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle ilmoituksen palvelujen tarjoamisesta.

Tutkintotodistusten, todistusten tai muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen tunnustamisessa vastaanottava jäsenvaltio ei saa asettaa lisävaatimuksia. Kielitaitovaatimuksia tai vaatimuksia vastaanottavan jäsenvaltion eläinlääkintöalan lainsäädännön tuntemisesta ei direktiiviin sisälly. Neuvosto on kuitenkin ottanut asiaan kantaa 23 päivänä joulukuuta 1978 antamassaan lausunnossa 3 78 Y 1223(01) (EYVL n:o C 308, 23.12.1978).

Lausunnon mukaan jäsenvaltiot voivat asettaa eläintautien ehkäisemistä ja eläimistä saatavien elintarvikkeiden tarkastusta koskevien tehtäväalueiden osalta ehdoksi, että muusta jäsenvaltiosta tuleva eläinlääkäri ei saa ryhtyä niillä toimimaan, ellei hän ole haastattelussa osoittanut asianomaiselle toimivaltaiselle viranomaiselle tutustuneensa vastaanottavan valtion kyseistä alaa koskevaan lainsäädäntöön. Neuvoston oman tulkinnan mukaan tähän sisältyy myös haastateltavan riittävän kielitaidon toteaminen. Suomessa kyseiset tehtävät kuuluvat kuntien ja valtion palveluksessa olevien virkaeläinlääkäreiden tehtäviin. Tällöin tarvittavat kielitaito- ja muut pätevyysvaatimukset tulevat harkittaviksi kyseisten virkojen kelpoisuusehtoja koskevissa säännöksissä.

2. Neuvoston direktiivi eläinlääkäreiden toimintaa koskevien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta 78/1027/ETY, jäljempänä tutkintodirektiivi

EU:n eri jäsenvaltioissa myönnettyjen tutkintotodistusten, todistusten ja muiden muodollista kelpoisuutta osoittavien asiakirjojen tunnustaminen toisessa jäsenvaltiossa edellyttää myös koulutusvaatimusten harmonisointia. Tutkintodirektiivillä on yhtenäistetty eläinlääkärin koulutuksen vähimmäisvaatimukset koulutuksen pääasiallisen sisällön ja vähimmäispituuden osalta. Suomalainen eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinto täyttää direktiivin vaatimukset.

Tutkintodirektiivin mukaan jäsenvaltioiden on vaadittava henkilöiltä, jotka haluavat ryhtyä harjoittamaan eläinlääkärinammattia, että heillä on sellainen tutkintotodistus, todistus tai muu muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja, joka osoittaa, että asianomainen on koulutuksensa aikana saanut direktiivin edellyttämät tiedot ja taidot.

Tutkintodirektiivi mahdollistaa sen, että jäsenvaltio voi myöntää alueellaan oikeuden eläinlääkärinammatin harjoittamiseen sellaiselle henkilölle, joka on suorittanut tutkintonsa jossakin muussa valtiossa kuin EU:n jäsenvaltiossa (niin sanotut kolmannet maat). Tämä kolmannessa maassa suoritetun tutkinnon perusteella myönnetty oikeus eläinlääkärinä toimiseen ei kuitenkaan velvoita muita jäsenvaltioita tunnustamaan kyseistä tutkintoa.

3. Komission ehdotus tutkintojen tunnustamisjärjestelmän täydentämistä koskevaksi direktiiviksi KOM(97) 638 lopull.

Eläinlääkäritutkintojen tunnustamisen osalta direktiiviehdotuksen oleellisin muutos nykyiseen järjestelmään koskisi kolmansissa maissa suoritettuja tutkintoja. Ehdotuksen mukaan EU:n kansalaisen EU:n ulkopuolella saama koulutus, jonka jokin jäsenvaltio on tunnustanut, tulisi ottaa huomioon muissa jäsenvaltioissa. Ehdotus on saatettu eduskunnan käsiteltäväksi valtioneuvoston kirjelmällä (U 14/1998 vp). Valtioneuvoston kanta on, että direktiiviehdotusta tulisi täsmentää. Suomi ei kannata kolmansissa maissa suoritettujen tutkintojen automaattista tunnustamista, mikä direktiivin perustelujen mukaan ei olekaan säännöksen tarkoitus. Suuri valiokunta on 18 päivänä joulukuuta 1998 antamassaan lausunnossa ollut samaa mieltä.

4. Neuvoston direktiivi vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 89/48/ETY muutoksineen, jäljempänä yleinen tutkintodirektiivi

Yleistä tutkintodirektiiviä sovelletaan EU:n jäsenvaltioiden kansalaisiin, jotka haluavat harjoittaa säänneltyä ammattia vastaanottavassa jäsenvaltiossa itsenäisenä ammatinharjoittajana tai toisen palveluksessa. Direktiiviä ei sovelleta sellaisiin ammatteihin, joita koskevat erilliset direktiivit. Näin ollen

yleistä tutkintodirektiiviä ei sovelleta eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintoon verrattaviin tutkintoihin. Näitä koskee eläinlääkäridirektiivi. Sen sijaan yleinen tutkintodirektiivi koskee erikoiseläinlääkäritutkintoja ja eläinlääketieteen tohtorin tutkintoja.

Yleinen tutkintodirektiivi edellyttää, että jäsenvaltioiden on tunnustettava toisessa jäsenvaltiossa myönnetyt tutkintotodistukset, jotka ovat edellytyksenä säännellyn ammatin harjoittamiselle. Jos tutkintotodistuksen perusteena ollut koulutus poikkeaa vastaanottavan jäsenvaltion vastaavanlaatuisesta koulutuksesta, voi vastaanottava jäsenvaltio asettaa enintään kolme vuotta kestävän sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen. Nämä ovat hakijalle valinnaisia.

5. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi yksilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä ja näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta 95/46/ETY, jäljempänä tietosuojadirektiivi

Tietosuojadirektiivi liittyy sisämarkkinoiden kehittämiseen. Sen tavoitteena on turvata yksilöiden perusoikeudet ja -vapaudet, erityisesti oikeus yksityisyyteen henkilötietojen automaattisessa tietojenkäsittelyssä sekä manuaalisissa henkilörekisteritoiminnoissa. Lisäksi tavoitteena on taata henkilötietojen vapaa liikkuminen EU:n jäsenvaltioiden välillä.

Tietosuojadirektiivi määrittelee, minkälaisia vaatimuksia yksilön suojan toteuttamiseksi on asetettava kansallisessa lainsäädännössä. Se sisältää säännökset henkilötietojen käsittelyn laillisista edellytyksistä, rekisteröidyn oikeuksista rekisteritietojen tarkistamiseen ja rekisteröintiin liittyvään tietojen saantiin, kansainvälisistä tiedonsiirroista ja valvonnasta.

2.3. Euroopan talousalueesta tehty sopimus

Eläinlääkäridirektiivi siihen liittyvine lausuntoineen ja tutkintodirektiivi sisältyvät ETA-sopimukseen. ETA-sopimuksen 30 artiklan mukaisesti direktiivien edellyttämä järjestelmä tutkintojen vastavuoroisesta tunnustamisesta ja eläinlääkäripalvelujen tarjoamisesta koskee myös Norjaa, Islantia ja Liechtensteinia ja näiden kansalaisia. Niiden osalta tunnustettavat eläinlääketieteelliset tutkinnot ja todistukset on lueteltu ETA-sopimuksen liitteen VII kohdassa C 12. Myös yleinen tutkintodirektiivi sisältyy ETA-sopimukseen.

2.4. Yhteispohjoismainen sopimus

Pohjoismaiden välillä on voimassa sopimus eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista (Sops 2/1994). Sopimus koskee Tanskan, Suomen, Islannin, Norjan ja Ruotsin kansalaisia, jotka kuuluvat johonkin sopimuksessa määritellyistä ammattiryhmistä.

Eläinlääkäri- ja tutkintodirektiivien mukaisesta eläinlääkäritutkintojen tunnustamisjärjestelmästä yhteispohjoismainen sopimus poikkeaa siten, että sen perusteella muissa pohjoismaissa on tunnustettava myös jonkin pohjoismaan kansalaisen kolmannessa maassa suorittama eläinlääkäritutkinto, jos eläinlääkäri on saanut tämän tutkinnon perusteella laillistuksen jossakin pohjoismaassa. Direktiivien ja ETA-sopimuksen mukainen tutkintojen tunnustaminen ei koske kolmansissa maissa suoritettuja tutkintoja.

2.5. Kansainvälinen kehitys ja ulkomaiden lainsäädäntö

Ruotsi

Ruotsissa eläinlääkäreiden ammatinharjoittamisoikeuden myöntämisestä ja valvonnasta säädetään eläinlääkäreiden ammatinharjoittamiskelpoisuudesta annetussa laissa (Lag 1994:844 om behörighet att utöva veterinäryrket). Sen mukaan vain maatalousviraston laillistamat henkilöt tai ne, joilla on kansainvälisten sopimusten mukaan oikeus toimia eläinlääkäreinä ilman laillistamista, saavat kutsua itseään eläinlääkäriksi ja toimia eläinlääkärin tehtävissä. Vain eläinlääkäri saa hoitaa sairauksia, jotka on lueteltu epizootialaissa (Epizootilagen 1980:369) tai salmonellakontrollista annetussa laissa (Lagen 1983:738 om bekämpande av salmonella hos djur). Vain se, jolla on oikeus harjoittaa eläinlääkärinammattia, saa korvausta vastaan tutkia eläimen terveydentilan tai hoitaa eläimen sairauksia ryhtymällä toimenpiteisiin tai määräämällä toimenpiteitä sairautta ennaltaehkäisevässä, parantavassa tai lieventävässä tarkoituksessa. Toisaalta eläinlääkkeitä koskeva lainsäädäntö rajaa eläinten hoidon eläinlääkäreille.

Eläinsuojelulaissa (Djurskyddslagen 1988:534) kielletään muiden kuin eläinlääkäreiden suorittamat kirurgiset toimenpiteet ja sairauden tai vamman ehkäisyyn, diagnosointiin, lievitykseen tai hoitoon liittyvät toimenpiteet, jos toimenpide saattaa aiheuttaa vähäistä suurempaa kärsimystä. Poikkeuksena tästä on ensiapu.

Lainsäädäntö sallii muiden kuin eläinlääkäreiden suorittaa seuraavat toimenpiteet: kastraatiot tietyin ikärajoituksin, verinäytteiden otto, karitsoiden hännän typistäminen, maatalousviraston hyväksymään koulutukseen osallistuneiden suorittamana hevosten kylmäpolttomerkintä, mikrosirujen asettaminen ja kymmentä viikkoa nuorempien koirien tatuointi, eläinlääkärin ohjauksessa tapahtuva alkionsiirto ja vasikoiden nupoutus sekä keinosiemennys koulutettujen ja valvottujen henkilöiden toimesta.

Tanska

Tanskan eläinlääkärintoimen harjoittamislaki (Lov om veterinaervaesenet samt om udövelse av dyrlaegegerning, 1990-06-28 nr 492) säätää eläinlääkärin ammatinharjoittamisoikeuden myöntämisestä ja eläinlääkäreiden valvonnasta. Säännökset ovat periaatteiltaan samankaltaiset kuin Ruotsissa.

Vain eläinlääkärin oikeuksiksi on määritelty eläinten hoito silloin, kun on syytä epäillä eläinten sairastavan tautia, jota koskee ilmoitusvelvollisuus, tai kun hoidettavaksi otetaan toisen eläin ja hoito vaatii eläinlääketieteellistä näkemystä tai hoito tapahtuu reseptilääkkeillä. Niin ikään laissa tarkemmin määritelty elintarvike- ja ympäristöhygienia sekä muut toiminnot, jotka vaativat eläinlääketieteellistä koulutusta, on lueteltu lainsäädännössä eläinlääkärin oikeuksiksi.

Muutkin kuin eläinlääkärit voivat suorittaa seuraavat toimenpiteet: keinosiemennys (vain koulutetut ja pätevyytensä osoittaneet henkilöt), sorkkahoito (vain koulutetut ja pätevyytensä osoittaneet henkilöt), koirien ja kissojen tatuointi (vain koulutetut ja pätevyytensä osoittaneet henkilöt) sekä sikojen ultraäänitutkimukset (viljelijät). Klinikoiden eläintenhoitajat ja vastaanottoavustajat saavat toimia heitä ohjaavan eläinlääkärin ohjeiden mukaisesti. Lainsäädännössä on erikseen määräyksiä edellä mainittuja toimenpiteitä suorittavien henkilöiden koulutuksesta ja tutkinnoista.

Edellä selostettua lainsäädäntöä on täydennetty vuonna 1991 eläinsuojelulailla. Näiden lisäksi eläinlääkärintoimen harjoittamista säätelee voimakkaasti apteekkitoimintalaki, koska lähes kaikki lääkkeet ovat reseptipakon alaisia. Joitain lääkkeitä eläinlääkäri ei saa lainkaan luovuttaa. Nautojen, hevosten ja sikojen keinosiemennystoimintaa säätelee erillinen lainsäädäntö, jossa määritellään tarkasti keinosiementäjien koulutuksesta ja tehtävistä. Sorkkahoidosta valmistellaan parhaillaan lainsäädäntöä, joka vastaa keinosiemennystoimintaa säätelevää lainsäädäntöä.

Norja

Norjassa eläinlääkärin ammatinharjoittamisoikeuden myöntämisestä ja eläinlääkäreiden valvonnasta säädetään eläinlääkäreistä annetussa laissa (Lov om veterinaerer). Säännökset ovat periaatteiltaan samankaltaiset kuin Ruotsissa ja Tanskassa. Lisäksi eläinsuojelulaki (Lov om dyrevern) ja eläintautilaki (Lov om tiltak mot dyresjukdommer) sisältävät eläinlääkärintoimen harjoittamiseen liittyviä säännöksiä.

Näiden lakien perusteella vain eläinlääkäri saa hoitaa eläintä, jolla on tartuntatauti tai jos on mitään syytä epäillä, että hoito aiheuttaa merkittävää kipua eläimelle, jolloin on käytettävä joko paikallista tai yleisanestesiaa. Näistä yleissäännöistä on kaksi poikkeusta, nimittäin eläinlääketieteen opiskelijat, jotka toimivat eläinlääkärin valvonnassa, ja henkilöt, jotka suorittavat alle kuukauden ikäisten porojen ja sikojen kastraation ilman anestesiaa.

Muiden kuin eläinlääkäreiden on eläintä hoitaessaan ennen hoitoa varmistuttava, ettei eläin kärsi vakavasta vammasta tai sairaudesta. Käytettäessä niin sanottuja vaihtoehtolääkkeitä muiden kuin eläinlääkäreiden on toimittava yhteistyössä eläinlääkärin kanssa. Keinosiementäjät suorittavat koulutuksen, heidät laillistetaan ja tämän jälkeen he toimivat piirieläinlääkärin toimiston valvonnassa.

Eläinlääkäreiden ammatinharjoittamista koskeva Norjan lainsäädäntö on uudistettavana.

Ranska

Ranskan Code Rural sisältää myös eläinlääkäreiden ammatinharjoittamisoikeutta ja sen valvontaa koskevat säännökset.

Eläinlääkärinammatin harjoittajat rekisteröidään ja heidän ammatinharjoittamistaan valvotaan. Lainsäädäntö kieltää muilta kuin rekisteröidyiltä eläinlääkäreiltä seuraavat toimenpiteet: eläinten lääke- ja kirurginen hoito, eläinlääketieteellinen konsultaatio ja diagnosointi, lääkemääräysten ja diagnoosien kirjoittaminen sekä ennaltaehkäisevä ja terapeuttinen lääkintä.

Edellä olevaan määräykseen on sallittu poikkeuksia seuraaville henkilöille: kengittäjät ja sorkkahoitajat omalla alallaan, eläinlääketieteen opiskelijat, mehiläispatologiaan erikoistuneet henkilöt, tietyt maatalousministeriön palveluksessa olevat työntekijät, eläinten omistajat tietyin rajoituksin, kun kyseessä on oma eläin sekä diagnostiset laboratoriot.

Muutkin kuin eläinlääkärit voivat suorittaa muiden eläinten kuin hevosten ja eräiden lemmikkieläinten kastraatiot sekä antaa ensiapua onnettomuustilanteissa (ei infektiosairauksien kyseessä ollessa). Keinosiementäjänä voi toimia muukin kuin eläinlääkäri, mutta hänen täytyy olla maatalousministeriön laillistama.

Iso-Britannia

Eläinlääkärintoimen harjoittamisesta on säädetty lailla (the Veterinary Surgeons Act, 1966). Laki määrittelee vaatimukset, jotka täyttävät henkilöt voidaan rekisteröidä eläinlääkärirekisteriin. Rekisteröinti on ammatinharjoittamisoikeuden edellytys. Laki sisältää säännökset myös rekisteröityjen eläinlääkäreiden valvonnasta.

Täydentäviä säännöksiä sisältyy eläinlääkkeitä ja eläinten hyvinvointia koskevaan lainsäädäntöön. Pääsääntöisesti vain rekisteröity eläinlääkäri saa harjoittaa eläinlääkintää. Poikkeuksen muodostavat seuraavat tapaukset: 1) eläinten omistajat saavat lääkitä vähäisessä määrin omia eläimiään, 2) tuotantoeläinten omistajat saavat lääkitä eläimiään ja suorittaa pieniä kirurgisia toimenpiteitä, jotka eivät ulotu ruumiinonteloihin, 3) eläinlääketieteen opiskelijat saavat suorittaa tiettyjä toimenpiteitä tapauksesta riippuen joko eläinlääkärin opastuksella tai välittömässä valvonnassa, 4) eläinlääkärin avustajilla on samankaltaiset oikeudet kuin tuotantoeläinten omistajilla, mutta vain seuraeläinten ollessa kyseessä ja työnantajaeläinlääkärin valvonnassa, 5) lääkärit, hammaslääkärit ja fysioterapeutit saavat hoitaa eläimiä eläinlääkärin pyynnöstä, 6) lääkärit saavat poistaa eläimiltä elimiä elinsiirtotarkoituksessa, 7) eläinkoetoimintaa säätelevän lain perusteella toimivat eläinkokeiden suorittajat (myös muut kuin eläinlääkärit) saavat tehdä kaikkia lainmukaisia toimenpiteitä, 8) koulutetut henkilöt tiettyjä toimenpiteitä siipikarjalle, verinäytteiden otto tiettyihin tarkoituksiin sekä epiduraalipuudutus alkionhuuhtelun ja -siirron yhteydessä sekä 9) ensiaputapauksissa eläimen pelastamiseksi tai kärsimysten vähentämiseksi.

2.6. Nykytilan arviointi

Lain vanhentuneisuus

Eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annettua lakia on sen voimaantulon jälkeen muutettu useita kertoja. Lakia on kuitenkin nykyään kokonaisuudessaan pidettävä vanhahtavana, eikä se uudistuksista huolimatta enää vastaa eläinlääkärinammatin harjoittamisen sääntelylle ja toiminnan valvonnalle asetettavia vaatimuksia. Esimerkiksi lääkärin ja hammaslääkärin ammatinharjoittamista koskeva lainsäädäntö uudistettiin 1 päivänä heinäkuuta 1994 voimaan tulleella terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetulla lailla (559/1994). Mainittu laki sisältää eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annettua lakia selkeämmät ja systemaattisemmat säännökset muun muassa toiminnan valvomisesta ja havaittuihin epäkohtiin ennakolta puuttumisesta.

Toimenharjoittamisen määrittely

Eräänä keskeisenä ongelmana eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain soveltamisessa on ollut se, että laki ei määrittele, mitä eläinlääkärintoimen harjoittamisella tarkoitetaan. Nykyään eläinten parissa työskentelee erilaisen koulutuksen tai kokemuksen omaavia henkilöitä, jotka saattavat myös osallistua eläimen hoitoon tai suorittaa eläimelle erilaisia toimenpiteitä. Tapahtunut kehitys on aiheuttanut tarpeen eläinlääkintäpalvelujen turvallisuuden ja laadun varmistamiseksi pyrkiä määrittelemään sellaiset toimenpiteet, joihin vain laillistetulla eläinlääkärillä on oikeus ryhtyä.

Toimenharjoittamisen valvonta

Eläinlääkäreiden toimenharjoittamisen val-

vonta kuuluu maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston tehtäviin. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä toiminnan alueellisesta valvomisesta. Lääninhallitukset osallistuvat kuitenkin eräiltä osin ammatinharjoittajien valvontaan eläinlääkintähuoltolain ja eräiden muiden eläinlääkinnän alaan kuuluvien säädösten nojalla siten kuin luvussa 2.1. on selostettu. Eläinlääkärintoimen harjoittajien tehokas valvonta edellyttäisi, että myös ammatinharjoittamista koskevassa laissa olisi säädetty eläinlääkäreiden alueellisesta valvonnasta.

Voimassa olevassa laissa valvontaviranomaiselta puuttuu eräitä tärkeitä valvontakeinoja, joilla voidaan tarvittaessa selvittää ammatinharjoittajan toiminnassa epäiltyjä puutteita jo ennakolta. Laissa ei ole esimerkiksi säännöksiä, jotka mahdollistaisivat eläinlääkärintoimen harjoittajan vastaanoton tarkastamisen tai toimenharjoittajan määräämiseen ammattitaidon toteamiseksi kuulusteluun tai työnäytteeseen tapauksissa, joissa on aihetta epäillä puutteita tämän ammattitaidossa. Muun muassa kyseisistä valvontakeinoista on säädetty terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa. Eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetussa laissa ei ole myöskään säädetty eläinlääkärin ammattieettisistä velvollisuuksista tai täydennyskoulutusvelvollisuudesta, joilla voitaisiin katsoa olevan ainakin ammattitoiminnan laadun parantamista ja toiminnan kehittämistä ohjaavaa vaikutusta. Voimassa olevasta laista puuttuvat niin ikään valvonnan ja eläimen omistajan sekä eläinlääkärin oikeusturvan kannalta tärkeä säännös potilasasiakirjojen laatimisesta ja yksityiskohtaiset säännökset valvontaviranomaisen pitämästä rekisteristä, johon ammatinharjoittajasta voitaisiin merkitä valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

Lupahallinnon keventäminen

Eläinlääketieteen opiskelija voi maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston luvalla väliaikaisesti toimia eläinlääkärinä. Eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto on päätöksellään määritellyt opintosuoritukset sekä käytännön harjoittelun, jotka asianomaisen on täytynyt suorittaa ennen luvan myöntämistä. Näiden ehtojen täytyttyä lupa myönnetään kaikille hakijoille. Lupa voidaan uusia. Lupa-asioita käsitellään vuosittain noin 50—60 kappaletta.

Eläinlääketieteen opiskelijoilta vaadittavat edellytykset väliaikaiselle eläinlääkärinammatin harjoittamiselle voidaan määritellä suoraan lainsäädännössä. Tämän vuoksi lupamenettelystä voitaisiin pääsääntöisesti luopua. Lupamenettelyn tarve säilyisi vain silloin, kun asianomainen ei hänestä riippumattomasta erityisestä syystä ole pystynyt saattamaan opintojaan loppuun tavanomaisessa ajassa. Nykyisin väliaikainen lupa eläinlääkärintoimen harjoittamiselle myönnetään kaikille vaaditut ehdot täyttäville. Lisäksi väliaikaisen ammatinharjoittamisoikeuden edellyttämät opintosuoritukset voidaan kontrolloida muutoinkin kuin lupamenettelyn avulla.

3. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Yleistä

Ehdotetulla lailla pyritään selkeyttämään ja ajanmukaistamaan eläinlääkärinammatin harjoittamista ja toiminnan valvontaa koskevat säännökset ja tehostamaan eläinlääkärinammatin harjoittajan valvontaa. Koska voimassa olevaa lakia on jo muutettu useita kertoja, on tarkoituksenmukaisinta säätää asiasta kokonaan uusi laki. Samalla lain nykyinen suomenkielinen vanhahtava nimi eläinlääkärintoimen harjoittamisesta muutettaisiin laiksi eläinlääkärinammatin harjoittamisesta. Tämä vastaisi paremmin myös terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa omaksuttua terminologiaa. Ruotsinkielistä nimeä ei muutettaisi.

Eläinlääkärinammatin harjoittaminen

Ehdotuksen mukaan eläinlääkäreiden erityinen laillistamismenettely säilytettäisiin edelleenkin ammatinharjoittamisen edellytyksenä, koska kyseessä on erityistä koulutusta vaativa ja valvottu ammatti. Eläinlääkäreiden laillistaminen kuuluisi ehdotuksen mukaan edelleenkin maa- ja metsätalousministeriön tehtäviin. Ehdotettu laki koskisi lähtökohtaisesti kaikkia eläinlääkäriksi laillistettuja sekä niitä, joilla on muu ehdotetun lain mukainen oikeus harjoittaa eläinlääkärinammattia eli eläinlääketieteen kandidaatteja, joilla on väliaikainen oikeus eläinlääkärinammatin harjoittamiseen, sekä eläinlääkäridirektiivin nojalla väliaikaisesti Suomessa toimivia, muussa EU- tai ETA-valtiossa tutkintonsa suorittaneita eläinlääkäreitä, jotka

eivät ole hakeneet laillistusta.

Ehdotuksen mukaan vain eläinlääkärinammattia harjoittamaan oikeutettu henkilö saisi päättää eläimen eläinlääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärityksestä ja tähän liittyvästä hoidosta sekä lääkityksestä.

Ehdotuksen mukaan eläinlääketieteen opiskelijoilta vaadittavat edellytykset väliaikaiselle eläinlääkärinammatin harjoittamiselle määriteltäisiin lainsäädännössä. Tämän vuoksi nykyisestä lupamenettelystä luovuttaisiin. Lupamenettelyn tarve säilyisi vain silloin, kun asianomainen ei hänestä riippumattomasta erityisestä syystä ole pystynyt saattamaan opintojaan loppuun tavanomaisessa ajassa.

Ammatinharjoittajan oikeudet ja velvollisuudet

Ehdotetussa laissa eläinlääkärinammatin harjoittajan velvollisuuksia koskeviin säännöksiin lisättäisiin eräitä velvollisuuksia, joilla on merkitystä toiminnan valvonnan kannalta tai joilla voidaan katsoa olevan ammattitoiminnan laadun parantamista tai toiminnan kehittämistä ohjaavaa vaikutusta.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä eläinlääkärinammatin harjoittajan velvollisuudesta pitää potilaskortistoa tai muita potilasasiakirjoja. Ehdotuksen mukaan lakiin otettaisiin säännös potilasasiakirjojen laatimisvelvollisuudesta. Säännöksellä pyrittäisiin yhdenmukaistamaan potilasasiakirjojen pitämisessä vallitseva käytäntö. Säännös parantaisi eläimen omistajan oikeusturvaa ja helpottaisi tarvittaessa valvontaviranomaista eläinlääkärin suorittamien toimenpiteiden selvittelyssä.

Ehdotuksen mukaan eläinlääkärinammatin harjoittaja olisi velvollinen ilmoittamaan eläinlääkärinammatin harjoittamiseen liittyviä tietoja asianomaiselle ministeriölle ja lääninhallitukselle. Lisäksi eläinlääkärinammatin harjoittaja olisi velvollinen ilmoittamaan hoitamistaan tautitapauksista tietoja niille viranomaisille ja muille tahoille, joille kuuluu eläintautilain täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä. Ilmoitettavat tiedot olisivat sellaisia, jotka ovat tarpeen eläintautilain nojalla vastustettavien eläintautien leviämisen estämiseksi. Ilmoituksen perusteella viranomaiset voisivat ryhtyä toimenpiteisiin eläintaudin leviämisen estämiseksi ja taudin hävittämiseksi. Eläinlääkärinammatin harjoittaja olisi myös ehdotuksen mukaan velvollinen ilmoittamaan eläinsuojelulaissa tarkoitetulle valvontaviranomaiselle, jos hän havaitsisi eläintä kohdellun eläinsuojelulain vastaisella tavalla.

Ehdotuksen mukaan lakiin otettaisiin eläinlääkärin ammattieettisiä velvollisuuksia koskeva säännös, joka korostaisi eläinlääkärillä ammatissaan olevaa vastuuta. Ehdotuksen mukaan eläinlääkärinammatin harjoittajan ammattitoiminnan päämääränä tulisi olla eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen, eläinten sairauksien ehkäiseminen ja parantaminen sekä eläinten kärsimysten lievittäminen. Eläinlääkärinammatin harjoittajan olisi ehdotuksen mukaan ammattitoiminnassaan sovellettava yleisesti hyväksyttyjä ja kokemusperäisiä perusteltuja menettelytapoja koulutuksensa mukaisesti, joita hänen olisi pyrittävä jatkuvasti täydentämään. Tämä koskisi sekä eläinlääkäripraktiikassa että hygieenikkotehtävissä toimivia eläinlääkärinammatin harjoittajia.

Eläinlääketieteen jatkuvasta kehittymisestä johtuu, että peruskoulutuksessa omaksutut tiedot ja menetelmät vanhenevat nopeasti, ja eläinten sairauksista ja niiden hoidosta sekä elintarvikehygieniasta ja siihen liittyvistä seikoista syntyy jatkuvasti uutta tietoa. Ehdotuksen mukaan eläinlääkärinammatin harjoittaja olisi velvollinen ylläpitämään ja kehittämään ammattitoimintansa edellyttämää ammattitaitoa.

Ammatinharjoittamisen valvonta

Ehdotuksen mukaan eläinlääkärinammatin harjoittajien ohjaus ja valvonta kuuluisi edelleen maa- ja metsätalousministeriölle. Lisäksi lääninhallitukset ohjaisivat ja valvoisivat alueellaan toimivia eläinlääkärinammatin harjoittajia. Lääninhallituksilla olisi valvontatehtävässään oikeus tarvittaessa antaa ammatinharjoittajalle hallinnollista ohjausta. Sen sijaan ammatinharjoittajaan kohdistuva kurinpito ja ammatinharjoittamisoikeuteen puuttuminen olisi edelleen maa- ja metsätalousministeriön tehtävänä. Kyseisiä asioita käsitellessään ministeriöllä olisi ehdotuksen mukaan edelleen mahdollisuus käyttää valvontatoiminnassaan asiantuntijoita. Kurinpito- ja ammatinharjoittamisoikeuden poistamista tai rajoittamista koskevat asiat on niiden yhdenmukaisen käsittelyn ja oikeusturvan varmistamiseksi edelleen tarpeen keskittää ministeriöön.

Ehdotuksen mukaan lakiin otettaisiin ny-

kyisten lisäksi eräitä uusia valvontakeinoja, joilla valvontaviranomainen voisi selvittää epäiltyjä puutteita ammatinharjoittamisessa. Ammatinharjoittajan valvonnan kannalta on tärkeätä se, että valvontaviranomainen voi tarvittaessa selvittää epäiltyjä puutteita ammatinharjoittajan ammattitaidossa. Epäily puutteista ammattitaidossa saattaa syntyä esimerkiksi silloin, kun valvontaviranomaisen tietoon tulee tapauksia, joiden hoitamisessa ammatinharjoittaja on toistuvasti epäonnistunut. Ehdotuksen mukaan asianomainen ministeriö voisi määrätä ammatinharjoittajan tämän ammattitaidon tai pätevyyden toteamiseksi kuulusteluun tai antamaan työnäytteen. Ammatinharjoittajan valvonnan kannalta on tarpeellista myös se, että valvontaviranomainen voi tarvittaessa tarkastaa ammatinharjoittajan vastaanottotoimintaa. Ehdotuksen mukaan asianomainen ministeriö tai lääninhallitus voisivat tarvittaessa määrätä suoritettavaksi ammatinharjoittajan vastaanotto-, tutkimus-, ja hoitotilojen sekä potilasasiakirjojen tarkastamisen. Tarkastuksessa voitaisiin käyttää asiantuntijoita.

Valvontaviranomaisella tulee olla tarvittavat tiedot eläinlääkärinammatin harjoittamiseen oikeutetuista henkilöistä. Ehdotuksen mukaan asianomainen ministeriö pitäisi eläinlääkärinammatin harjoittajista eläinlääkärirekisteriä. Eläinlääkärirekisteriin merkittäisiin ammatinharjoittajasta valvonnan kannalta tarpeellisia tietoja.

4. Esityksen vaikutukset

Eläinlääketieteen opiskelijoiden väliaikaista ammatinharjoittamisoikeutta koskevasta lupamenettelystä luopuminen vähentää jonkin verran maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston tehtäviä ja vapauttaa tältä osin lupahallintoon osallistuneiden virkamiesten työpanosta muihin tehtäviin. Lupamenettelystä luopumisesta aiheutuva tehtävien vähentyminen on kuitenkin niin vähäistä, ettei sillä ole organisatorista merkitystä.

Ehdotuksen mukaan lääninhallitus ohjaisi ja valvoisi alueellaan toimivia eläinlääkärinammatin harjoittajia. Lääninhallitukset osallistuvat jo tällä hetkellä ammatinharjoittajien ohjaukseen ja valvontaan useiden eläinlääkinnän alaan kuuluvien säädösten perusteella siten kuin luvussa 2.1. on selostettu. Ehdotetun lain nojalla tapahtuva valvonta on hoidettavissa lääninhallituksen nykyisellä henkilöstöllä.

Ehdotuksen mukaan eläinlääkärinammatin harjoittajan olisi laadittava ja säilytettävä tutkimiaan ja hoitamiaan eläimiä koskevat potilasasiakirjat siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin säätää. Useimmat praktiikkaa harjoittavat eläinlääkärit pitävät jo tällä hetkellä jonkinlaista potilaskortistoa. Potilasasiakirjat voitaisiin laatia joko manuaalisesti tai käyttämällä automaattista tietojenkäsittelyä taikka muuta soveltuvaa tekniikkaa. Ehdotettu potilasasiakirjojen laatimisvelvollisuus lisäisi sellaisen eläinlääkärin tehtäviä, joka ei ole aiemmin pitänyt potilaskortistoa. Säännös ei kuitenkaan velvoittaisi eläinlääkärinammatin harjoittajaa uusiin kalusto- tai muihin hankintoihin.

Ulkomailla suoritettujen erikoiseläinlääkäritutkintojen tunnustaminen lisäisi jonkin verran maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston tehtäviä, mutta tällä ei olisi organisatorista merkitystä.

Ehdotettu laki ei lisäisi valtion menoja. Hallinnollisten turvaamistoimenpiteiden tai kurinpitotoimenpiteiden osalta kuultavien asiantuntijoiden palkkiota varten tarvittavat määrärahat sisältyvät jo nyt valtion talousarvioon.

5. Asian valmistelu

5.1. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Maa- ja metsätalousministeriö asetti 18 päivänä kesäkuuta 1997 työryhmän, jonka tehtävänä oli valmistella ehdotus uudeksi eläinlääkärintoimen harjoittamista koskevaksi laiksi. Lakiehdotuksen laatimiseksi työryhmän tuli arvioida, mikä toiminta kuuluu eläinlääkärintoimen harjoittamisen piiriin, mitkä ovat eläinlääkärin laillistamisen tai muun hyväksynnän perusteet sekä millainen valvontajärjestelmä eläinlääkärintoimen harjoittamisen valvontaan tarvitaan.

Työryhmä totesi välimietinnössään, että nykyisessä eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetussa laissa ei ole tarkemmin määritelty, mitä eläinlääkärintoimen harjoittamisella tarkoitetaan. Tämä on ollut työryhmän näkemyksen mukaan yksi lain suurimmista puutteista ja aiheuttanut usein erilaisia rajanveto-ongelmia ja tulkintakysymyksiä. Työryhmä katsoi, että eläinlääkärintoimen harjoittaminen voidaan määritellä seuraavassa esitettyjen tehtävien perusteella: Eläinlääketieteellinen tutkimus, eläimen sairauden

diagnosointi, tutkimukseen liittyvä hoito ja lääkitys sekä pääsääntöisesti eläinlääketieteellinen kirurgia edellyttävät sellaista tietoa ja taitoa, joka on vain eläinlääketieteellisen koulutuksen saaneella henkilöllä.

Työryhmä esitti välimietinnössään, että eläinlääkäreiden laillistamisen ja ammatinharjoittamisen valvonnan tulisi edelleenkin kuulua maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston tehtäviin. Lisäksi työryhmä katsoi, että lakiin tulisi ottaa säännös lääninhallituksista alueellisina valvontaviranomaisina. Työryhmä esitti tarkennuksia muun muassa eläinlääkärin laillistamisen edellytyksiin, eläinlääkäri-nimikkeen käyttöön ja menettelyyn eläinlääketieteen opiskelijan väliaikaisessa ammatinharjoittamisluvassa. Työryhmä katsoi, että lakiin tulisi ottaa säännökset potilasasiakirjoista, eläinlääkärin ammattieettisistä velvollisuuksista ja täydennyskoulutusvelvollisuudesta. Lisäksi työryhmä esitti lakiin lisättäväksi eräitä ammatinharjoittajan valvontaan liittyviä valvontakeinoja.

Välimietinnöstä pyydettiin kevättalvella 1998 lausunnot tärkeimmiltä kohde- ja sidosryhmiltä, minkä jälkeen järjestettiin kaksi kuulemistilaisuutta. Lisäksi kuultiin asiantuntijana Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen edustajaa. Työryhmä jatkoi lakiehdotuksen valmistelua väliraportin sekä lausuntojen ja kuulumistilaisuudesta saadun palautteen pohjalta kesän ja syksyn 1998 aikana.

5.2. Lausunnot työryhmän välimietinnöstä

Ehdotuksen valmistelun aikana pyydettiin työryhmän välimietinnöstä lausunnot seuraavilta tahoilta: opetusministeriö, maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto sekä maatalousosasto, lääninneläinlääkärit, Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos, Helsingin yliopisto/eläinlääketieteellinen tiedekunta, Agronomiliitto, Eläinsuojeluliitto Animalia, Eläinhomeopaatit, Eläinten Luontaishoitajat, Klinikkaeläinhoitajat ry, Koulutetut Osteopaatit ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Maaseutukeskusten Liitto ry, Neuvonta- ja palvelualojen toimihenkilöliitto ry (seminologit), Osuuskunta Kotieläinjalostuskeskus FABA, Pohjoismainen Homeopaattiyhdistys ry, Suomen Fysioterapeuttiliitto ry, Suomen Eläinlääkäriliitto ry, Suomen Eläinlääkäreiden Homeopatiayhdistys, Suomen Eläinsuojeluyhdistys ry, Suomen Hippos ry, Suomen Homeopaatit ry, Suomen Kennelliitto ry, Suomen Kiropraktikkoliitto ry, Suomen luonnonmukaisen viljelyn liitto, Suomen Ortopediset Osteopaatit ry, Suomen sorkkahoitajien yhdistys ry, Suomen Rotukissayhdistys ry, Suomen Turkiseläinten Kasvattajain Liitto ry ja Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund.

Lausunnonantajat suhtautuivat myönteisesti eläinlääkärintoimen harjoittamista koskevan lainsäädännön tarkentamiseen ja ajanmukaistamiseen. Muutamissa lausunnoissa esitettiin joitakin huomautuksia esityksen yksityiskohdista.

Suomen Eläinlääkäriliitto ry esitti lausunnossaan, että maa- ja metsätalousministeriöön tulisi perustaa itsenäinen asiantuntijavalvontaelin. Valvontaelimen tehtävänä olisi käsitellä eläinlääkäreistä tehtyjä kanteluita ja antaa lausuntoja asioissa, jotka koskisivat esimerkiksi eläinlääkäripalveluun liittyviä mahdollisia virheitä ja niistä aiheutuvia taloudellisia vaatimuksia.

Ihmisten terveydenhuollon puolella terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonta kuuluu Terveydenhuollon oikeusturvakeskukselle. Oikeusturvakeskuksessa toimii terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunta, jossa käsitellään ja ratkaistaan ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamista, menettämistä ja takaisinsaantia sekä ammatinharjoittajan kurinpitoa koskevat asiat. Lautakunnan käsiteltäväksi menevät vain sellaiset asiat, joissa asian valmistelija mahdollisesti asiantuntijoita kuultuaan katsoo, että asiassa olisi ryhdyttävä edellä tarkoitettuihin toimenpiteisiin. Asiat, jotka eivät aiheuttaisi edellä tarkoitettuja kurinpito- tai turvaamistoimia, eivät mene lautakunnan käsiteltäviksi. Tällaisia ovat esimerkiksi asiat, joista kuitenkin seuraa hallinnollista ohjausta (esimerkiksi huomautus vastaisen varalle). Terveydenhuollon oikeusturvakeskus tai sen valvontalautakunta eivät anna lausuntoja potilasvahingoista tai niihin liittyvistä korvauskysymyksistä.

Eläinlääkäreiden ammatinharjoittamisesta tulee maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston käsiteltäväksi vuosittain vain noin 20 kanteluasiaa. Näistä valtaosa ei anna aihetta enempiin toimenpiteisiin, pieni osa johtaa hallinnolliseen ohjaukseen ja vain murto-osa saattaa antaa aihetta kurinpito- tai turvaamistoimenpiteisiin. Viimeksi mainitut ovat viiden viimeisen vuoden aikana olleet jokseenkin selviä ta-

pauksia (vääränsisältöisen eläinlääkärintodistuksen antaminen, alkoholin tai huumausaineiden hankinta muuhun kuin eläinlääkinnälliseen tarkoitukseen ja virheellinen menettely lääkkeiden luovutuksessa vastoin osaston jo aiemmin antamaa huomautusta). Mahdollisen asiantuntijavalvontaelimen käsittelyyn olisi viiden viimeisen vuoden aikana siirretty, noudattaen samaa menettelyä kuin Terveydenhuollon oikeusturvakeskuksessa, vain neljä asiaa. Kyseiset kurinpito- tai turvaamistoimenpiteiden kohteeksi joutuneet eläinlääkärit eivät ole katsoneet aiheelliseksi hakea ratkaisuihin muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annettua lakia muutettiin syyskuussa 1996 muun muassa siitä syystä, että haluttiin vahvistaa ministeriön asiantuntemusta eläinlääkäreiden valvontaan liittyvissä asioissa. Lainmuutoksella tehtiin mahdolliseksi asiantuntijoiden kutsuminen ministeriön avuksi edellä tarkoitettuja asioita käsiteltäessä.

Eläinlääkäreiden valvonta-asiat ja mahdolliset lausuntoasiat eivät voisi kuulua saman asiantuntijaelimen tehtäviin. Tämä johtuu siitä, että mahdollisesti lausuntoasiana jo käsitelty asia saattaisi tulla asiantuntijaelimen käsittelyyn myös eläinlääkäriä koskevana kanteluasiana. Kanteluasian asianmukainen käsittely ei olisi enää mahdollista siihen jo liittyvän lausuntokannanoton takia.

Työryhmä katsoi, että eläinlääkärinammatin harjoittamisen valvontaan liittyvien asioiden käsittely on nykyiseen tapaan järjestettävissä tarkoituksenmukaisimmalla tavalla asiantuntijoiden kuulemisen avulla. Erityisen valvontaelimen perustaminen aiheuttaisi myös henkilöstö- ja taloudellisten resurssien lisätarvetta. Nykyisessäkään järjestelyssä ei olisi kuitenkaan estettä sille, että ministeriön asiantuntijat kokoontuisivat tarpeen mukaan käsittelemään valvonta-asioita myös yhdessä.

Eläinlääkinnässä sattuneiden vahinkojen korvaamiseen sovelletaan vahingonkorvauslakia. Vahingonkorvausvelvollisuuden syntyminen edellyttää tahallisuutta tai tuottamusta. Työnantaja on ensisijassa velvollinen korvaamaan vahingon, jonka työntekijä virheellään tai laiminlyönnillään aiheuttaa. Vahingonkorvausasiat käsitellään viimekädessä tuomioistuimessa. Työryhmä katsoi, että mikään ei estäisi Suomen Eläinlääkäriliittoa ja muita asiasta mahdollisesti kiinnostuneita tahoja yhdessä perustamasta erityistä asiantuntijalautakuntaa vahingonkorvauskysymysten käsittelemiseksi, mikäli katsovat sen tarpeelliseksi. Eläinlääkärinammatin harjoittajan ja hänen asiakkaansa välisten vahingonkorvauskysymysten käsitteleminen ei kuulu ministeriön tehtäviin.

Työryhmä on pyrkinyt ottamaan välimietintöä koskevat huomautukset mahdollisuuksien mukaan huomioon esityksen jatkovalmistelussa. Työryhmä luovutti mietintönsä maa- ja metsätalousministeriölle 20 päivänä lokakuuta 1998.

5.3. Hallituksen esityksen valmistelu

Hallituksen esityksen valmistelu on tehty työryhmän ehdotuksen pohjalta virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä. Työryhmän ehdotuksesta on pyydetty lausunto samoilta tahoilta kuin työryhmän välimietinnöstä sekä oikeusministeriöltä ja Suomen Kuntaliitolta. Lausunnoissa esitetyt hallituksen esitysehdotuksen yksityiskohtia koskevat muutosehdotukset on pyritty mahdollisuuksien mukaan ottamaan huomioon esitystä valmisteltaessa.

Suomen Eläinlääkäriliitto ry on lausunnossaan katsonut edelleen, että erillinen, itsenäinen asiantuntijaelin tulisi perustaa käsittelemään eläinlääkärinammatin harjoittajien valvontaan liittyviä asioita. Lisäksi liitto on lausunnossaan tuonut esille Suomen Kuntaliiton kanssa aiemmin tekemänsä esityksen maa- ja metsätalousministeriöön perustettavasta vahinkoarviolautakunnasta, jonka tehtävänä olisi antaa lausuntoja asioissa, jotka koskisivat esimerkiksi eläinlääkäripalveluun liittyviä mahdollisia virheitä ja niistä aiheutuvia taloudellisia vaatimuksia.

Suomen Kuntaliitto on lausunnossaan pitänyt tarpeellisena edellä tarkoitetun vahingonkorvausasioissa lausuntoja antavan elimen perustamista maa- ja metsätalousministeriön yhteyteen. Kuntaliiton mukaan lausuntojen perusteella olisi mahdollista useissa tapauksissa päästä sopuratkaisuun vahingonkorvauskysymyksissä ja näin ollen välttää kalliiksi tulevat oikeudenkäynnit.

Hallituksen esitys perustuu asiaa valmistelleen työryhmän ehdotukseen. Eläinlääkäreiden valvonta-asioiden ja vahingonkorvauskysymyksiin liittyvien lausuntoasioiden käsittelyn järjestämiseen liittyviä juridisia, taloudellisia sekä henkilöstöresursseihin ja hallinnon tarkoituksenmukaiseen järjestämiseen liittyviä asioita on selostettu edellä luvussa 5.2.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry on lausunnossaan katsonut, että lakiluonnoksen 14 §:ssä, jossa säädetään niin sanotun kiireavun antamisesta, tulisi nykyiseen tapaan säilyttää avunantovelvollisuus myös silloin kun se välttämätöntä huomattavan taloudellisen vahingon välttämiseksi.

Niin sanotun kiireavun antamista eläimelle ei voida nykyaikana katsoa asianmukaiseksi sitoa eläimen omistajan mahdollisiin taloudellisiin menetyksiin, vaan avun antamisen lähtökohdaksi tulisi asettaa eläinsuojelulliset syyt eli eläimen kärsimysten lievittäminen. Eläinlääkärinammatin harjoittajan auttamisvelvollisuutta ei ole asianmukaista sitoa siihen, kuinka hän arvioisi mahdolliset eläimen omistajalle aiheutuvat taloudelliset vahingot. Arviointi edellyttäisi muun muassa tietoa eläimen rahallisesta arvosta ja sen suhteesta eläimen omistajan muuhun taloudelliseen asemaan. Tällainen arviointi ei voi kuulua avun antajan tehtäviin.

6. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

6.1. Riippuvuus muista esityksistä

Oikeusministeriön valmisteltavana on rikoslain kokonaisuudistukseen liittyen terveyttä ja turvallisuutta vaarantavia rikoksia koskevien säännösten uudistaminen. Tarkoituksena on vankeusuhan sisältävien rangaistussäännösten kokoaminen rikoslakiin. Ehdotetussa laissa on luvatonta eläinlääkärinammatin harjoittamista koskeva vankeusuhkainen rangaistussäännös. Jos ehdotetun lain ja rikoslain muutoksen käsittely eduskunnassa tapahtuisi samanaikaisesti, ja rikoslain muutos sisältäisi myös luvatonta eläinlääkärinammatin harjoittamista koskevan säännöksen, olisi ehdotetun lain 30 §:n rangaistussäännös poistettava.

Eläinlääkintähuoltolaissa on viittauksia voimassa olevaan lakiin eläinlääkärintoimen harjoittamisesta. Nämä viittaukset tulisi korvata viittauksilla ehdotettuun lakiin. Tätä koskeva hallituksen esitys eläinlääkintähuoltolain muuttamiseksi annetaan erikseen.

6.2. Riippuvuus kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista

Esitys liittyy eläinlääkäritutkintojen tunnustamista koskevien EY:n direktiivien ja vastaavien ETA-sopimukseen sisältyvien määräysten sekä eräiden terveyden ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen täytäntöönpanoon siten kuin kohdassa 2.2, 2.3 ja 2.4 on esitetty.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Lain tarkoitus ja soveltamisala.* Ehdotetun lain tarkoituksena olisi varmistaa, että eläinlääkärinammatin harjoittajilla olisi tätä varten tarvittava koulutus ja ammattitoiminnan edellyttämät muut valmiudet. Näin pyrittäisiin takaamaan mahdollisimman laadukkaat eläinlääkäripalvelut. Lisäksi ehdotetun lain tarkoituksena on järjestää eläinlääkärinammatin harjoittajien valvonta. Ehdotettu laki koskisi lähtökohtaisesti kaikkia eläinlääkäriksi laillistettuja sekä niitä, joilla on muu ehdotetun lain mukainen oikeus harjoittaa eläinlääkärinammattia eli eläinlääketieteen kandidaatteja, joilla on väliaikainen oikeus eläinlääkärinammatin harjoittamiseen, sekä eläinlääkäridirektiivin nojalla väliaikaisesti Suomessa toimivia, muussa EU- tai ETA-valtiossa tutkintonsa suorittaneita eläinlääkäreitä, jotka eivät ole hakeneet laillistusta.

Siltä osin kuin kyseessä ovat valvontatoimenpiteet, toteutuu toisen palveluksessa olevien eläinlääkäreiden valvonta myös työnantajan toimesta virka- ja työoikeudellisten säädösten mukaisesti. Virkasuhteessa olevien eläinlääkäreiden osalta sovellettavaksi tulevat valtion virkamieslain, kuntalain (365/1995) ja kunnallisen viranhaltijan palvelussuhdeturvasta annetun lain säännökset sekä työsopimussuhteessa olevien eläinlääkäreiden osalta työsopimuslain säännökset. Tätä koskeva viittaussäännös sisältyisi 1 momentin 2 kohtaan.

Ehdotetun lain mukaisien valvontatoimenpiteiden sekä virka- ja työoikeudellisten valvontatoimenpiteiden välinen raja muodostuisi siitä, että ehdotetun lain mukaan valvotaan eläinlääkärinammatin harjoittajan ammatinharjoittamisen laatua ja tähän liittyvää kykeneväisyyttä toimia eläinlääkärin ammatissa. Ehdotetun lain mukaisten turvaamis- ja kurinpitotoimien piiriin kuuluisi sen arvioiminen, onko eläinlääkärin virheellinen menettely sellaista, että hänen oikeuttaan eläinlääkärinä toimimiseen tai lääkkeiden määräämiseen tai ostamiseen tulisi rajoittaa tai oikeus tulisi poistaa. Lisäksi ehdotetun lain nojalla tulisi arvioitavaksi, onko eläinlääkäri kykenevä toimimaan eläinlääkärintehtävässään. Tällöin kyseessä olisi eläinlääketieteelliseen koulutukseen perustuvan ammatillisen pätevyyden arviointi ja kyseeseen tulisivat sellaiset tehtävät, joiden hoitamisen edellytykseksi on lainsäädännössä asetettu eläinlääkärin pätevyys. Nämä tehtävät on selostettu kohdassa 2.1.

Näin ollen ehdotetun lain turvaamis- ja kurinpitotoimia koskevia säännöksiä sovellettaisiin silloin, kun arvioitavaksi tulisi se, onko eläinlääkäri eläinlääkärinapua antaessaan toiminut eläinlääketieteelliseltä kannalta arvioiden oikein. Myös eläintautilain ja eläinsuojelulain mukaisten tehtävien suorittamisessa esille tulleet virheellisyydet tulisivat arvioitaviksi ehdotetun lain perusteella.

Eläinlääkärille lainsäädännössä osoitetuissa valvonta- ja tarkastustehtävissä tapahtuneet virheellisyydet tulisivat arvioitaviksi ehdotetun lain mukaisesti esimerkiksi silloin, jos tarkastuseläinlääkäri tai hygieenikkoeläinlääkäri tekee karkeita eläinlääketieteellisen ammattitaidon puutteesta johtuvia virheitä lihantarkastustoiminnassa tai hygieniavalvonnassa. Sama koskisi myös eläinlääkärin vastuulle kuuluvia erilaisia tutkimuksia. Puhtaasti tieteellinen tutkimus sekä hallinnolliset ja opetustehtävät eivät kuuluisi lain soveltamisalaan. Ehdotetun lain mukaiset valvontatoimenpiteet eivät luonnollisesti vaikuttaisi muun lainsäädännön mukaiseen muutoksenhakuun. Jos virkaeläinlääkäri tekee virheellisin perustein viranomaispäätöksen, on asianomaisen haettava tähän päätökseen muutosta asianomaisissa laeissa säädettyä muutoksenhakumenettelyä noudattaen.

Ehdotetun lain mukaiset turvaamis- ja kurinpitotoimet tulisivat sovellettaviksi silloin, kun asianomaisen eläinlääkärin tehtäviensä laiminlyönti tai muu moitittava menettely tulee arvioitavaksi eläinlääketieteellisen ammattipätevyyden kannalta tai kyseessä ovat lääkkeiden määräämiseen, luovuttamiseen tai tukkuosto-oikeuteen liittyvät seikat. Työnantajan tulisi ensisijassa puuttua tilanteeseen esimerkiksi silloin, kun eläinlääkäri viivyttelee tehtäviensä suorittamisessa tai perusteettomasti ei lähde hoitamaan sairastapausta tai eläinsuojelutapausta, käyttäytyy sopimattomasti virantoimituksessa, jatkuvasti laiminlyö tehtäviensä hoitamisen tai menettelee virheellisesti, eivätkä kyseessä olevat virheet liity eläinlääkärin eläinlääketieteelliseen ammattipätevyyteen. Työnantajan käytettävissä on tällöin normaali työnjohdollinen ohjaaminen huomautuksineen ja varoituksineen sekä

viimekädessä irtisanominen tai virka- tai työsuhteen purkaminen.

Edellä esitetyn perusteella esimerkiksi hallinto-, tutkimus-, opetus- ja asiantuntijatehtävissä toimivien eläinlääkäreiden näissä tehtävissään tekemät virheellisyydet kuuluisivat työnantajan käsiteltäviksi. Pääosin sama koskisi hygieenikkoeläinlääkäreitä sekä tarkastus- ja rajaeläinlääkäreitä.

2 §. *Oikeus eläinlääkärinammatin harjoittamiseen.* Pykälän 1 momentissa määriteltäisiin se, kenellä on oikeus harjoittaa eläinlääkärinammattia. Kyseinen oikeus olisi henkilöllä, joka on ehdotetun lain mukaisesti eläinlääkäriksi laillistettu tai joka muutoin olisi ehdotetun lain nojalla oikeutettu toimimaan eläinlääkärinä.

Oikeus eläinlääkärinammatin harjoittamiseen edellyttäisi, että asianomainen olisi ehdotetun lain 3, 4 tai 5 §:n mukaisesti eläinlääkäriksi laillistettu. Suomessa opiskeleva eläinlääketieteen opiskelija voisi ehdotetun lain 7 §:ssä säädetyin ehdoin väliaikaisesti harjoittaa eläinlääkärinammattia. Erityisesti perustellusta syystä vastaava oikeus voitaisiin myöntää myös toisessa EU- tai ETA-valtiossa eläinlääkäriksi opiskelevalle.

Lisäksi Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalainen, joka on jossakin edellä mainituista valtioista suorittanut eläinlääkäritutkinnon, saisi ehdotetun lain 8 §:n mukaisesti väliaikaisesti harjoittaa eläinlääkärinammattia. Vastaavat säännökset sisältyvät voimassa olevaan eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annettuun lakiin.

Voimassa olevassa eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetussa laissa on lisäksi säännös siitä, että ulkomailla eläinlääketieteen lisensiaatin tai sitä vastaavan tutkinnon suorittanut henkilö voidaan väliaikaisesti oikeuttaa hoitamaan eläinlääkärin virkaa, tointa tai tehtäviä. Kyseinen väliaikainen lupamenettely ei enää ole tarpeen. Eläinlääkäridirektiivin ja ETA-sopimuksen myötä väliaikainen eläinlääkärinä toimiminen on jo nykyisen eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain ja myös ehdotetun lain mukaan mahdollista niille EU- tai ETA-valtioiden kansalaisille, jotka ovat suorittaneet direktiivissä tarkoitetun eläinlääketieteellisen tutkinnon. Tutkintovaatimukset on puolestaan määritelty tutkintodirektiivissä.

Kolmansissa maissa eli muissa kuin EU- tai ETA-valtioissa suoritettujen eläinlääketieteellisten tutkintojen osalta on taas tarpeen selvittää, miltä osin tutkinto mahdollisesti poikkeaa Suomessa suoritettavasta eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinnosta. Siltä osin kuin eroja on, tulee asianomaisen hankkia kyseiset puuttuvat tiedot ja taidot, jotta hänen pätevyytensä voidaan arvioida vastaavan Suomessa tai muissa EU- tai ETA-valtioissa suoritetun tutkinnon perusteella laillistettavalta eläinlääkäriltä vaadittavaa pätevyyttä. Tämän jälkeen asianomainen voidaan laillistaa, jolloin väliaikainen lupa ei ole tarpeen.

Pykälän 2 momentti sisältäisi säännöksen siitä, että vain ehdotetun lain mukaan eläinlääkärinammattia harjoittamaan oikeutettu henkilö saisi päättää eläimen eläinlääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärityksestä ja tähän liittyvästä hoidosta sekä lääkityksestä. Kyseiset tehtävät edellyttävät sellaista tietoa ja taitoa, jota on vain eläinlääketieteellisen koulutuksen saaneella henkilöllä.

Kyseinen säännös ei estäisi eläimen omistajaa hoitamasta omistamaansa eläintä, sillä tällöin kyseessä ei ole ehdotetussa laissa tarkoitettu eläinlääkärinammatin harjoittaminen. Eläimen omistajan tai haltijan toimenpiteitä eläimensä hoidossa säätelee eläinsuojelulaki, keinosiemennystä koskeva lainsäädäntö ja lääkelainsäädäntö.

Eläinsuojelulain 3 §:n mukaan eläimiä on kohdeltava hyvin, eikä niille saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä. Eläinsuojeluasetuksen 11 §:n mukaan eläimen sairastuessa tai vahingoittuessa sille on viipymättä annettava tai hankittava asianmukaista hoitoa. Eläinsuojelulain 7 §:n mukaan leikkaus tai muu siihen verrattava kipua aiheuttava toimenpide saadaan eläimelle suorittaa vain, jos se on eläimen sairauden tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi tarpeellista. Toimenpiteen saa suorittaa vain eläinlääkäri. Jos toimenpiteestä aiheutuva kipu on lievää ja hetkellistä tai toimenpide ei siedä viivytystä, saa toimenpiteen kuitenkin tehdä myös muu henkilö kuin eläinlääkäri.

Eläinsuojeluasetuksen 23 §:ssä on lueteltu eräitä toimenpiteitä, joita ei suoriteta eläimen sairauden tai muun siihen verrattavan syyn vuoksi vaan siksi, että ne ovat tarpeellisia eläinten tunnistamisen, toisten eläinten hyvinvoinnin, hygieniasyiden, ihmisen turvallisuuden tai eläinten käyttötarkoituksen vuoksi. Toimenpiteitä saa suorittaa joko yksinomaan eläinlääkäri tai pätevä henkilö joko yksin tai eläinlääkärin valvonnassa.

Keinosiemennyksestä ja alkionsiirrosta on säädetty kotieläinjalostuslain (794/1993) ja

hevostalouslain (796/1993) nojalla eläinten keinollisen lisäämisen harjoittamisen edellytyksistä 20 päivänä marraskuuta 1996 annetussa maa- ja metsätalousministeriön päätöksessä (139/1996). Päätös koskee nautojen, sikojen, lampaiden, vuohien, hevosten ja kettujen keinollista lisäämistä ja sisältää toiminnan harjoittamiselle asetettavat vaatimukset.

Eläinten hoitoon liittyvässä käytännössä on eräitä tehtäväalueita, joita edellä todetut säädökset eivät suoraan määrittele. Eläimelle suoritettavaa toimenpidettä arvioitaessa tulee kuitenkin aina ottaa huomioon eläinsuojelulain 7 §, jonka mukaan leikkauksen tai muun siihen verrattavan kipua aiheuttavan toimenpiteen eläimelle saa pääsääntöisesti suorittaa vain eläinlääkäri.

Seuraavassa on eräiden tehtäväalueiden osalta otettu kantaa siihen, edellyttääkö jonkun tietyn toimenpiteen suorittaminen eläinlääketieteellistä koulutusta:

Koiran keinosiemennys. Koirien keinosiemennystekniikka (kohdunsisäinen tekniikka) muistuttaa kettujen keinosiemennystekniikkaa, mutta on sitä jonkin verran vaikeampaa. Ottaen huomioon siemennystekniikan ja siemennysajankohdan määrittämisen vaikeuden edellyttäisi koiran keinosiemennys eläinlääkärikoulutusta.

Hammashoito. Sedaation ja narkoosin turvallinen suorittaminen edellyttää sellaista tietoa ja taitoa, joka on vain eläinlääketieteellisen koulutuksen saaneella henkilöllä. Sen vuoksi eläimen sellaisen hammashoidon, jota ei voida suorittaa ilman eläimen rauhoittamista tai nukuttamista, olisi tapahduttava eläinlääkärikoulutuksen saaneen henkilön välittömässä valvonnassa.

Ultraäänitutkimukset. Pienille eläimille vatsapeitteiden läpi suoritettavat ultraäänitutkimukset ovat sinänsä toimenpiteinä riskittömiä. Ultraäänikuvan tulkinta edellyttää kuitenkin perusteellista koulutusta ja yleisiä diagnostisia valmiuksia, joita on yleensä vain eläinlääketieteellisen koulutuksen saaneella henkilöllä. Suurilla eläimillä rektaalisesti (peräsuolen kautta) suoritettaviin ultraäänitutkimuksiin sisältyy eläinsuojelullisia riskejä, joiden johdosta toimenpiteen suorittaminen vaatisi eläinlääkärikoulutusta.

Fysioterapia. Fysioterapia lääketieteen osa-alueena on yleisesti hyväksytty hoitomuoto, jonka tehosta on tieteellistä näyttöä. Fysioterapeuteille järjestetään valvottua koulutusta. Fysioterapian antaminen edellyttää pääsääntöisesti diagnoosia. Tämän diagnoosin voisi tehdä eläinsuojelulliset näkökohdat ja diagnostiset vaikeudet huomioon ottaen vain eläinlääkärikoulutuksen saanut henkilö. Diagnoosiin perustuvan fysioterapian sinänsä voisi antaa muukin koulutettu henkilö.

Akupunktio. Akupunktioterapiaan kuuluu oleellisena osana diagnoosin teko ja tarkka eläimen anatomian tuntemus. Akupunktioterapian vaste riippuu diagnoosiin perustuvasta potilasvalinnasta ja toisaalta akupunktio toimenpiteenä saattaa aiheuttaa eläimelle kipua. Anatomian tuntemus ja eläinsuojelunäkökohdat edellyttävät, että akupunktion suorittaa eläinlääkärikoulutuksen saanut henkilö.

Verinäytteen otto. Verinäytteen otto teknisenä toimenpiteenä ei ole eläinsuojelullisesti täysin riskitön toimenpide, ja vaatii tekniikan ja välineiden tuntemusta. Tämän perusteella verinäytteen voisi ottaa vain siihen asianmukaisen koulutuksen saanut henkilö. Jos verinäyte otetaan osana kliinistä tutkimusta, olisi verinäyte otettava eläinlääkärikoulutuksen saaneen henkilön valvonnassa, koska näytteen otto voi vaikuttaa tutkimustuloksiin ja siten diagnoosiin.

Nautojen sorkkahoito ja hevosten kengitys. Nautojen sorkkahoito ja hevosten kengitys edellyttävät jalan anatomian tuntemusta, tekniikoiden hallintaa ja eläinten käsittelytaitoja. Tämän vuoksi nautojen sorkkahoitoa ja hevosten kengitystä voisivat suorittaa vain sellaiset henkilöt, joilla on riittävä koulutus tai kokemus näihin tehtäviin.

Homeopatia. Homeopatia on niin sanottu vaihtoehtoinen hoitomuoto, jossa käytetään homeopaattisia valmisteita. Jos eläimen homeopaattinen käsittely on sairauden hoitoa, jolloin siihen liittyy diagnostiikkaa, olisi diagnostiikan eläinsuojelulliset näkökohdat huomioon ottaen tapahduttava eläinlääkärikoulutuksen saaneen henkilön toimesta.

Mitä edellä on mainittu eläinlääkäristä tai eläinlääkärikoulutuksen saaneesta henkilöstä, koskee luonnollisesti myös niitä opiskelijoita, joilla on väliaikainen oikeus eläinlääkärinammatin harjoittamiseen.

Ehdotettu säännös ei myöskään koskisi koe-eläintoimintaa, sillä eläinkokeiden suorittajien ja koe-eläinten hoitajien pätevyydestä on säädetty erikseen koe-eläintoiminnasta annetussa asetuksessa (1076/1985). Eläinsuojelulain mukaan nämä pätevyysvaatimukset annetaan asetuksella.

Pykälän 3 momentti sisältäisi potilasturvallisuuden edellyttämän säännöksen siitä, että

eläinlääkärinammatin harjoittaja ei saisi suorittaa sellaisia toimenpiteitä, joihin hänen koulutustaan tai kokemustaan on pidettävä riittämättömänä tai toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina.

2 luku. Eläinlääkäriksi laillistaminen ja väliaikainen eläinlääkärinammatin harjoittaminen

3 §. *Eläinlääkäriksi laillistaminen Suomessa suoritetun tutkinnon perusteella.* Voimassa olevan eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain mukaan eläinlääkäriksi laillistamisen edellytyksenä on, että asianomainen on Helsingin yliopistossa suorittanut eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja antanut eläinlääkärinvakuutuksen. Vaatimus eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinnosta laillistamisen edellytyksenä tulisi edelleen säilytettäväksi. Tutkintodirektiivissä on määritelty ne tutkintovaatimukset, jotka jäsenvaltioiden tulee vaatia henkilöiltä, jotka aikovat ryhtyä harjoittamaan eläinlääkärinammattia. Suomessa ainoastaan eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinto kattaa kyseiset vaatimukset. Ammatinharjoittamista säätelevässä laissa ei kuitenkaan ole tarpeen säädellä sitä, missä oppilaitoksessa tutkinto on suoritettu.

Myös kirjallisesti ja suullisesti annettava eläinlääkärinvakuutus ehdotetaan edelleen säilytettäväksi laillistamisen edellytyksenä. Vakuutuksen antaminen korostaa osaltaan sitä vastuuta, mikä eläinlääkärillä ammattiaan harjoittaessaan on. Voimassa olevassa eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetussa laissa on säädetty myös vakuutuksen kaavasta. Vakuutuksen kaava ehdotetaan vahvistettavaksi ministeriön päätöksellä, joka olisi tämän tyyppiselle säännökselle riittävä säädöstaso.

Laillistamista tulisi edelleen hakea. Laillistamisen suorittaisi asianomainen ministeriö, joka valtioneuvoston ohjesäännön mukaan on maa- ja metsätalousministeriö. Voimassa olevan eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain mukaan maa- ja metsätalousministeriö laillistaa eläinlääkärit ja myös valvoo heidän ammattitoimintaansa. Tehtävä ehdotetaan edelleen säilytettäväksi maa- ja metsätalousministeriöllä, sillä valtionhallinnossa ei ole muuta viranomaista, jolle se voitaisiin ilman henkilöresurssien lisäystä siirtää.

4 §. *Kansainvälisiin velvoitteisiin perustuva eläinlääkäriksi laillistaminen.* Eläinlääkäridirektiivi edellyttää, että jäsenvaltiot tunnustavat toistensa myöntämät kyseisessä direktiivissä tarkemmin määritellyt eläinlääketieteelliset tutkintotodistukset, todistukset ja muut muodollista kelpoisuutta osoittavat asiakirjat siten, että ne antavat jäsenvaltion alueella saman oikeuden harjoittaa eläinlääkärinammattia kuin jäsenvaltion itsensä myöntämät pätevyystodistukset. Vastavuoroisen tutkintojen tunnustamisvelvollisuuden edellytyksenä on lisäksi, että asianomainen on jonkun EU- tai ETA-valtion kansalainen.

Eläinlääkäridirektiivin edellyttämä tutkintojen vastavuoroinen tunnustaminen ei toistaiseksi koske sellaisia tutkintoja, jotka on suoritettu jossakin kolmannessa maassa, vaikka jokin jäsenvaltio olisi tällaisen tutkinnon perusteella oikeuttanut asianomaisen harjoittamaan eläinlääkärinammattia. Sen sijaan eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista tehty sopimus koskee myös sellaisia eläinlääketieteellisiä tutkintoja, jotka jonkin pohjoismaan kansalainen on suorittanut jossakin kolmannessa maassa. Jos jokin pohjoismaa on kyseisen tutkinnon perusteella myöntänyt asianomaiselle oikeuden eläinlääkärinammatin harjoittamiseen, on myös muiden pohjoismaiden hakemuksesta myönnettävä vastaava oikeus. Esimerkkinä mainittakoon tapaus, jossa Ruotsin kansalainen on Yhdysvalloissa suorittanut eläinlääketieteellisen tutkinnon, jonka perusteella hänet on oikeutettu harjoittamaan eläinlääkärinammattia Ruotsissa. Ruotsin tunnustettua kyseisen tutkinnon on myös muiden pohjoismaiden myönnettävä asianomaiselle hakemuksesta oikeus eläinlääkärinammatin harjoittamiseen. Pohjoismaiseen sopimukseen perustuva tutkintojen tunnustamisjärjestelmä edellyttää, että tutkinnon tunnustamista hakeva on jonkin pohjoismaan kansalainen.

Eläinlääkäridirektiiviin ja ETA-sopimukseen perustuvaa laillistamista koskevat säännökset olisivat pykälän 1 momentissa ja pohjoismaiseen sopimukseen perustuvaa laillistamista koskevat säännökset pykälän 2 momentissa. Laillistamismenettely olisi vastaava kuin mitä Suomessa suoritetun eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinnon perusteella laillistettavilta ehdotetaan 3 §:n mukaan vaadittavaksi. Laillistamista olisi haettava ja asianomaisen olisi lisäksi annettava eläinlääkärinvakuutus. Laillistaminen olisi myönnettävä, jos asianomainen osoittaa täyttävänsä

ehdotetussa pykälässä asetetut vaatimukset eikä laillistamiselle olisi 6 §:ssä mainittua estettä.

Eläinlääkäridirektiivin, ETA-sopimuksen sekä pohjoismaisen eläinlääkäritutkintojen tunnustamista koskevan sopimuksen edellyttämät tarkemmat säännökset laillistamismenettelystä ehdotetaan pykälän 3 momentissa annettaviksi asianomaisen ministeriön eli maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä. Edellytykset on direktiivissä ja sopimuksissa tarkoin määritelty. Mitään täydennysopintoja ei laillistamisen edellytyksenä voi vaatia.

5 §. *Muun ulkomaisen tutkinnon perusteella eläinlääkäriksi laillistaminen.* Pykälän 1 momentti sisältäisi säännökset eläinlääkäriksi laillistamisen edellytyksistä silloin, kun EU- tai ETA-valtion kansalainen olisi suorittanut eläinlääketieteellisen tutkintonsa kolmannessa maassa eikä tapauksessa ole kyse myöskään pohjoismaisen sopimuksen mukaisesta tutkinnon tunnustamisesta.

Kyseeseen saattavat tulla hyvin erilaiset tutkinnot. Tämän vuoksi ehdotetaan, että asianomainen ministeriö eli maa- ja metsätalousministeriö antaisi tarkemmat säännökset sitä, mitä pätevyysvaatimuksia asianomaisen olisi laillistamisen edellytyksenä täytettävä. Lisäksi asianomaisen olisi annettava eläinlääkärinvakuutus. Tarkempia säännöksiä annettaessa päämääränä on, että asianomaisella on vastaavat tiedot ja taidot kuin mitä Suomessa eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinnon suorittaneella henkilöllä edellytetään olevan. Jos nämä ehdot täyttyvät, olisi laillistaminen myönnettävä, ellei laillistamiselle olisi 6 §:ssä mainittua estettä. Säännös koskisi paitsi Suomen kansalaisia myös EY-lainsäädännön ja ETA-sopimuksen edellyttämällä tavalla muiden EU- tai ETA-valtioiden kansalaisia.

Pykälän 2 momentti sisältäisi säännökset tapauksista, jolloin laillistamista hakeva henkilö ei ole EU- eikä ETA-valtion kansalainen ja tutkinto on suoritettu muualla kuin Suomessa. Laillistamisen edellytykset olisivat samat kuin mitä 1 momentissa on esitetty, mutta laillistaminen olisi harkinnanvaraista sikäli, että siinä voitaisiin tarvittaessa ottaa huomioon esimerkiksi eläinlääkäreiden tarve Suomessa.

Ehdotetut säännökset vastaavat voimassa olevassa eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetussa laissa olevia säännöksiä.

6 §. *Laillistamishakemuksen hylkääminen.* Suomessa eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinnon suorittaneen ja eläinlääkärinvakuutuksen antaneen henkilön osalta laillistaminen voitaisiin nykyiseen tapaan evätä vain silloin, jos asianomaiselta voitaisiin ehdotetun lain 23—26 §:n perusteella poistaa oikeus eläinlääkärinammatin harjoittamiseen tai oikeutta voitaisiin rajoittaa. Sama koskisi eläinlääkäridirektiivin, ETA-sopimuksen tai pohjoismaisen sopimuksen perusteella laillistamista hakevia sekä sellaisia jonkin EU- tai ETA-valtion kansalaisia, jotka olisivat kolmannessa maassa suorittaneet eläinlääketieteellisen tutkinnon ja tämän lisäksi täyttäisivät muut maa- ja metsätalousministeriön asettamat vaatimukset. Eläinlääkäriksi ei ole syytä laillistaa henkilöä, jonka osalta on jo etukäteen tiedossa epäkohtia, joiden perusteella oikeus eläinlääkärinammatin harjoittamiseen voitaisiin poistaa tai oikeutta voitaisiin rajoittaa.

7 §. *Eläinlääketieteen opiskelijan väliaikainen eläinlääkärinammatin harjoittaminen.* Voimassa olevan eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain mukaan eläinlääketieteen opiskelija voi maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston luvalla väliaikaisesti hoitaa eläinlääkärin virkaa, tointa tai tehtäviä. Eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto on päätöksellään määritellyt ne opintosuoritukset sekä käytännön harjoittelun, jotka asianomaisen on oltava ennen luvan myöntämistä suorittanut. Näiden ehtojen täytyttyä lupa myönnetään kaikille hakijoille. Lupa voidaan uusia. Opiskelija voi toimia vain jo laillistetun eläinlääkärin sijaisena, ei itsenäisenä ammatinharjoittajana. Vielä opiskeluvaiheessa olevan henkilön osalta työnantajan opastus ja valvonta ovat erityisen tarpeellisia.

Erityisestä lupamenettelystä ehdotetaan luovuttavaksi, sillä eläinlääketieteen opiskelijoilta vaadittavat edellytykset väliaikaiselle eläinlääkärinammatin harjoittamiselle voidaan määritellä suoraan lainsäädännössä. Eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintoa varten Suomessa opiskeleva henkilö voisi edelleen väliaikaisesti harjoittaa eläinlääkärinammattia jo laillistetun eläinlääkärin tai EY-lainsäädännön tai ETA-sopimuksen nojalla väliaikaisia eläinlääkäripalveluja tarjoavan eläinlääkärin sijaisena edellyttäen, että hän olisi suorittanut asianomaisen ministeriön eli maa- ja metsätalousministeriön määrittelemät opintosuoritukset. Oikeus olisi voimassa kolme vuotta, jonka jälkeen se voitaisiin erityi-

sestä syystä uusia. Erityisen syyn tulisi olla asianomaisesta riippumaton, esimerkiksi sairaudesta johtunut opintojen viivästyminen.

Asianomainen ministeriö eli maa- ja metsätalousministeriö antaisi tarkemmat säännökset väliaikaisesta eläinlääkärinammatin harjoittamisesta. Tarkemmat säännökset olisi tarkoitus antaa sellaisina, että eläinlääketieteen opiskelija voisi toimia jo laillistetun eläinlääkärin sijaisena työnantajansa valvonnassa suoritettuaan sellaisen osan eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinnosta, että hänellä voidaan katsoa olevan riittävä valmius tehtävän hoitamiseen. Opiskelija ei edelleenkään voisi toimia itsenäisenä ammatinharjoittajana. Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta antaisi opiskelijalle todistuksen kyseisten opintojen suorittamisesta. Tämän jälkeen opiskelija voisi enintään kolmen vuoden ajan todistuksen antamisesta lukien hoitaa eläinlääkärin sijaisuuksia. Työnantajan asiana olisi varmistaa, että asianomaisella on esittää kyseinen todistus ennen eläinlääkärin tehtävien hoitamisen aloittamista.

Myös väliaikaisesti eläinlääkärinammattia harjoittavat opiskelijat olisivat ehdotetun lain mukaisen valvonnan piiriin kuuluvia. Tämän vuoksi yliopiston tulisi ilmoittaa maa- ja metsätalousministeriölle siitä, ketkä opiskelijat ovat saaneet todistuksen opintosuorituksista, jotka oikeuttavat väliaikaiseen eläinlääkärinammatin harjoittamiseen. Tästä ehdotetaan otettavaksi säännös lain 44 §:ään.

Eläinlääketieteen opiskelijoita koskeva mahdollisuus väliaikaisesti harjoittaa eläinlääkärinammattia koskisi pääsääntöisesti vain niitä opiskelijoita, jotka Suomessa opiskelevat eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintoa varten. Eläinlääkäridirektiivin ja ETA-sopimuksen edellyttämä tutkintojen tunnustaminen koskee vain eläinlääketieteellisen loppututkinnon suorittaneita henkilöitä. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan kuitenkin otettavaksi säännös siitä, että erityisesti perustellusta syystä voitaisiin toisessa EU- tai ETA-valtiossa eläinlääkäriksi opiskelevalle henkilölle myöntää väliaikaisesti oikeus toimia eläinlääkärinä Suomessa. Erityisesti perusteltuna syynä tulisi kyseeseen lähinnä vaikeus saada eläinlääkärille sijainen esimerkiksi tämän loman ajaksi. Tällaisia vaikeuksia on ajoittain ollut esimerkiksi Pohjanmaalla. Eläinlääkärikoulutus on EU- ja ETA-valtioissa tutkintodirektiivin säätelemä, joten opintosuoritusten sinänsä tulisi olla eri jäsenvaltioissa samat. Edellytyksenä oikeuden myöntämiselle olisi, että asianomainen olisi suorittanut tutkinnostaan vastaavat osat kuin mitä Suomessa opiskelevilta vaaditaan ja lisäksi tutustunut Suomen eläinlääkintälainsäädäntöön. Lisäksi vaadittaisiin tehtävän edellyttämä kielitaito. Nämä ehdot asetettaisiin asianomaisen ministeriön päätöksellä.

8 §. *Euroopan yhteisön lainsäädännön ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen edellyttämä väliaikainen eläinlääkäripalvelujen tarjoaminen.* Pykälä sisältäisi valtuutussäännöksen siitä, että EY- ja ETA-säädösten edellyttämien väliaikaisten eläinlääkäripalvelujen tarjoamista koskevat säännökset annettaisiin asianomaisen ministeriön eli maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä. Vaatimukset on eläinlääkäridirektiivissä tarkoin säädelty, jolloin kansallista harkintavaltaa ei juuri ole. Eläinlääkäridirektiivi sekä ETA-sopimus edellyttävät, että EU- tai ETA-valtion kansalainen, joka on jossakin jäsenvaltiossa suorittanut eläinlääketieteellisen tutkinnon ja sen perusteella oikeutettu siellä harjoittamaan eläinlääkärinammattia, saa väliaikaisesti toimia eläinlääkärinä muissa jäsenvaltioissa ilman erillistä laillistamista tai muuta lupaa. Tällöin asianomainen toimii kuitenkin samoin oikeuksin ja velvollisuuksin kuin vastaanottavan jäsenvaltion laillistamat eläinlääkärit.

Vastaanottava jäsenvaltio saa vaatia, että väliaikaisesta eläinlääkäripalvelujen tarjoamisesta on tehtävä etukäteen ilmoitus toimivaltaiselle viranomaiselle. Ilmoitus on voimassa enintään vuoden, jonka jälkeen se voidaan uusia. Kiireellisessä tapauksessa ilmoitus tulee voida antaa mahdollisimman pian palvelujen tarjoamisen jälkeen. Kiireellistä tapausta ei ole erikseen direktiivissä määritelty. Euroopan talousalueeseen kuuluvien valtioiden kansalaisten toimimisesta eläinlääkärinä Suomessa annetussa maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätöksessä 8/93 kiireelliset tapaukset on määritelty tapauksiksi, jolloin välitön eläinlääkärinavun antaminen on tarpeen eläinsuojelullisista syistä, suuren taloudellisen vahingon välttämiseksi tai muista niihin verrattavista syistä.

9 §. *Eläinlääkäri-nimikkeen käyttäminen.* Voimassa olevassa eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetussa laissa ei ole erikoiseläinlääkäri-nimikettä lukuunottamatta säännöksiä eläinlääkärin ammattinimikkeen käyttämisestä. Tämä on toisinaan aiheuttanut epäselvyyttä niiden eläinlääketieteen opiske-

lijoiden osalta, jotka väliaikaisluvalla toimivat eläinlääkärin tehtävissä. Eläimen omistajien tulisi kuitenkin voida tietää, onko hoitotoimenpiteet suorittava henkilö jo laillistettu eläinlääkäri vai opiskelija. Tämän vuoksi ehdotetaan, että eläinlääkäri-nimikettä voivat käyttää ainoastaan laillistetut eläinlääkärit sekä ne muiden jäsenvaltioiden eläinlääkärit, jotka 8 §:n nojalla tarjoavat väliaikaisia eläinlääkäripalveluja Suomessa. Eläinlääketieteen opiskelija, jolla olisi ehdotetun lain 7 §:ssä tarkoitettu väliaikainen oikeus eläinlääkärinammatin harjoittamiseen, käyttäisi nimikettä eläinlääketieteen kandidaatti täydennettynä hoidettavan viran tai toimen nimikkeellä (esimerkiksi vs. kunnaneläinlääkäri).

Lisäksi pykälä sisältäisi valtuutussäännöksen antaa asianomaisen ministeriön eli maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä tarvittavat säännökset eläinlääkäridirektiiviin sisältyvien tutkintonimikkeiden käyttöä koskevien määräysten täytäntöönpanosta. Vastaanottava jäsenvaltio voi vaatia, että nimikkeen jäljessä on mainittava sen myöntäneen laitoksen nimi ja sijaintipaikka. Jos tutkintonimike saattaa sekaantua vastaanottavan jäsenvaltion sellaiseen tutkintonimikkeeseen, joka edellyttää lisäkoulutusta, jota asianomaisella ei ole, vastaanottava jäsenvaltio voi vaatia asianomaista käyttämään tutkintonimikettä vastaanottavan jäsenvaltion määräämässä muodossa.

3 luku. Eläinlääkärinammatin harjoittajan oikeudet ja velvollisuudet

10 §. *Lääkkeiden määrääminen ja ostaminen.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin vastaavalla tavalla kuin voimassa olevan lain 6 §:ssä eläinlääkärin oikeudesta määrätä apteekista lääkkeitä eläinlääkinnällistä tai eläinlääketieteellistä tarkoitusta varten. Tarkemmat säännökset lääkkeiden määräämisestä antaisi nykyiseen tapaan asianomainen ministeriö. Lääkkeiden myymisestä ja muusta luovuttamisesta lääketukkukaupasta eläinlääkärille eläinlääkinnälliseen tarkoitukseen säädetään lääkelaissa (395/1987). Selvyyden vuoksi pykälään otettaisiin maininta asiasta.

Pykälän 2 momentin mukaan henkilöt, joilla on väliaikainen lupa eläinlääkärinammatin harjoittamiseen, olisivat velvollisia kuten voimassa olevankin lain mukaan, merkitsemään lääkemääräykseen hoitamansa viran, toimen tai tehtävän nimikkeen.

11 §. *Määräysten noudattaminen.* Eläinlääkärinammatin harjoittaja olisi ammattiaan harjoittaessaan asianomaisen ministeriön ja lääninhallituksen ohjauksen ja valvonnan alainen ja tämän vuoksi velvollinen noudattamaan, mitä valvontaviranomainen säädösten nojalla määrää. Ehdotettu säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 5 §:ää. Koska lääninhallitukset olisivat ehdotetun lain mukaan alueellaan toimivien ammatinharjoittajien valvontaviranomaisia, otettaisiin pykälään maininta lääninhallituksesta.

12 §. *Ilmoitus- ja tietojenantovelvollisuus.* Eläinlääkärinammatin harjoittajan valvonta, eläintautitilanteen seuranta ja eläintautien vastustaminen edellyttävät, että eläinlääkärinammatin harjoittajat ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä antamaan hoitamistaan tautitapauksista tarpeellisiksi katsottavia ilmoituksia ja tilastotietoja sekä muita eläinlääkärinammatin harjoittamiseen liittyviä selvityksiä ja selityksiä. Lisäksi valvonta edellyttää, että valvontaviranomaisella on aina tiedossa eläinlääkärinammatin harjoittajan tavoittamiseksi tarpeelliset yhteystiedot. Pykälän 1 momentti vastaa voimassa olevan lain 7 §:ää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin eläinlääkärinammatin harjoittajan velvollisuudeksi ilmoittaa hoitamistaan tautitapauksista tietoja niille viranomaisille ja muille tahoille, joille kuuluu eläintautilain täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä. Ilmoitettavat tiedot olisivat sellaisia, jotka ovat tarpeen eläintautilain nojalla vastustettavien eläintautien leviämisen estämiseksi. Tällaisia tietoja olisivat esimerkiksi tarvittavat tiedot eläinten omistajasta ja eläinten pitopaikasta sekä tiedot eläinten oireista tai epäillystä taikka todetusta taudinpurkauksesta. Saamiensa tietojen perusteella viranomaiset voisivat ryhtyä toimenpiteisiin eläintaudin leviämisen estämiseksi ja taudin hävittämiseksi.

Jos eläinlääkärinammatin harjoittaja havaitsisi hoitamastaan eläimestä, että sen sairaus, vammat tai eläimen tilanne johtuvat tai olisi perusteltua syytä epäillä niiden johtuvan eläinsuojelulain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisesta hoidosta, kohtelusta tai käsittelystä, olisi eläinlääkärinammatin harjoittajan ilmoitettava siitä jollekin eläinsuojelulaissa tarkoitetulle valvontaviranomaiselle. Vastaavasti olisi meneteltävä myös silloin, jos hoitokäynnillä havaittaisiin eläintenpitopaikan muissa eläimissä edellä tarkoitettua eläinsuojelulain vastaista menet-

telyä. Ilmoitusvelvollisuus olisi esimerkiksi sellaisessa tapauksessa, jossa eläinlääkäri toteaa, että eläimen vammat eivät ole voineet syntyä eläimen omistajan tai haltijan kuvailemalla tavalla tai että eläin on nälkiintynyt ja kärsinyt ravinnon tai muun asianmukaisen hoidon puutteesta. Ilmoituksen perusteella eläinsuojeluviranomaiset voisivat puuttua tapaukseen eläinsuojelulain nojalla. Viranomaiselle olisi annettava tapauksen selvittämiseksi tarpeelliset tiedot. Tällaisia tietoja olisivat esimerkiksi tiedot eläimen omistajasta ja eläimestä sekä eläimellä todetuista vammoista tai sairaudesta.

13 §. *Ammattieettiset velvollisuudet.* Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä eläinlääkärin ammattieettisistä velvollisuuksista. Tällainen säännös olisi kuitenkin tarpeen korostamaan sitä vastuuta, joka eläinlääkärillä ammatissaan on. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin eettisistä lähtökohdista eläinlääkärinammatin harjoittajan ammattitoiminnan päämääristä. Eläinlääkärinammatin harjoittajan ammattitoiminnan päämääränä olisi eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen, eläinten sairauksien ehkäiseminen ja parantaminen sekä kärsimysten lievittäminen. Tämän päämäärän saavuttamiseksi tärkeää on, että eläinlääkäri varsinaisen eläinlääkäriavun antamisen lisäksi tarpeen vaatiessa antaa eläimen omistajalle eläimen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen tähtääviä neuvoja. Eläinten lääkitsemisessä ja elintarvikehygieenisissä tehtävissä ammatinharjoittajan olisi lisäksi pyrittävä varmistamaan kansanterveyden säilyminen ja elintarvikkeiden turvallisuus. Eläinlääkärin olisi eläimiä lääkitessään esimerkiksi vältettävä tarpeetonta antibioottien käyttöä, jotta vältettäisiin niille vastustuskykyisten bakteerikantojen syntyminen. Tuotantoeläimiä lääkittäessä olisi lisäksi meneteltävä niin, että ihmisille haitalliset lääkejäämät elintarvikkeissa voitaisiin välttää. Eläinten lääkitsemistä koskevassa lainsäädännössä on tarkoin säädetty menettelystä eläimiä lääkittäessä tai lääkkeitä eläinlääkintään luovutettaessa. Eläinlääkärinammatin harjoittajan olisi ammattitoiminnassaan sovellettava yleisesti hyväksyttyjä ja kokemusperäisiä perusteltuja menettelytapoja koulutuksensa mukaisesti, jota hänen olisi pyrittävä jatkuvasti täydentämään.

14 §. *Eläinsuojelullisista syistä välttämätön apu.* Pykälässä säädettäisiin eläinlääkärinammatin harjoittajan velvollisuudesta antaa eläinlääkärinapua eläinsuojelullisesti välttämättömistä syistä. Voimassa olevan lain 8 §:ssä on ehdotetun pykälän tyyppinen säännös, mutta siinä eläinlääkärinavun antamisvelvollisuus on sidottu huomattavan taloudellisen vahingon välttämiseen tai muuhun erityiseen syyhyn. Niin sanotun kiireavun antamista eläimelle ei voida nykyaikana katsoa asianmukaiseksi sitoa eläimen omistajan mahdollisiin taloudellisiin menetyksiin, vaan avun antamisen lähtökohdaksi tulisi asettaa eläinsuojelulliset syyt eli eläimen kärsimysten lievittäminen. Eläinlääkärinammatin harjoittajan auttamisvelvollisuutta ei ole myöskään asianmukaista sitoa siihen, kuinka hän arvioisi mahdolliset eläimen omistajalle aiheutuvat taloudelliset vahingot.

Ehdotetun pykälän mukaan jokainen eläinlääkärinammatin harjoittaja olisi velvollinen antamaan ensiapua sellaisessa vakavassa tapaturmassa tai muussa sitä vastaavassa ennalta arvaamattomassa tilanteessa, jossa eläimelle aiheutuu huomattavaa kipua, tuskaa tai kärsimystä ja apu on eläinsuojelullisista syistä välttämätöntä, eikä paikalle ole saatavissa sellaista eläinlääkäriä, joka virkansa tai toimensa puolesta antaa mainitunlaista apua. Ehdotetussa pykälässä tarkoitetut eläimelle aiheutuva kipu, tuska ja kärsimys ovat eläinsuojelulain mukaisia, eläimen hyvinvointiin kielteisesti vaikuttavien tuntemusten kuvauksia.

Kunnan velvollisuutena on eläinlääkintähuoltolain mukaan huolehtia muun muassa peruseläinlääkäripalvelujen järjestämisestä hyötyeläinten terveyden ja sairauksien hoitamiseksi sekä sellaisten eläinlääkäripalvelujen järjestämisestä, jotka on katsottava tarpeellisiksi muiden kotieläinten sairauksien hoitamiseksi tai tavanomaisten terveydenhoitopalvelujen antamiseksi. Eläinlääkintähuoltoon kuuluvana velvollisuutena kunnan on myös eläinlääkintähuoltolakia koskevan hallituksen esityksen (HE 252/1989 vp) perustelujen mukaan järjestettävä kotieläimiä koskeva eläinlääkäripäivystys. Eläinlääkintähuoltolaki edellyttää näin ollen koko maan kattavan kunnaneläinlääkäriverkon ja eläinlääkäripäivystyksen olemassaoloa.

Ehdotetun pykälän mukaan ensisijainen avunantovelvollisuus kuuluisi kunnaneläinlääkärille, joka on myös eläinsuojelulaissa tarkoitettu valvontaviranomainen. Vain sellaisissa tapauksissa, ettei kunnaneläinlääkäri voisi ryhtyä avun antamiseen kohtuullisessa ajassa, ja muut pykälässä asetetut vaatimuk-

set täyttyisivät, olisi jokainen eläinlääkärinammatin harjoittaja velvollinen antamaan eläinsuojelullisista syistä välttämätöntä apua. Avun antaminen rajoittuisi kuitenkin ensiavun luonteiseen apuun, kuten kivun lievittämiseen lääkkeillä, tai muuhun välttämättömään ja kiireelliseen apuun. Eläin voitaisiin eläinsuojelullisten syiden edellyttäessä myös lopettaa. Pykälässä tarkoitettuja tilanteita voisivat olla esimerkiksi liikenneonnettomuudet ja eläinsuojien tulipalot sekä muut vastaavantyyppiset ennalta arvaamattomat tilanteet. Sen sijaan tilanteet, joihin eläimen omistaja voi varautua ennakolta tai jotka normaalikäytännön mukaan voidaan hoitaa normaalipraktiikassa, eivät kuuluisi pykälän soveltamisalaan. Eläinlääkärillä olisi oikeus saada antamastaan avusta korvaus eläimen omistajalta tai haltijalta. Auttamisvelvollisuus olisi kuitenkin olemassa, vaikka avun antamishetkellä ei olisi varmuutta korvauksen saamisesta.

15 §. *Potilasasiakirjat.* Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä eläinlääkärintoimen harjoittajan velvollisuudesta pitää potilaskortistoa tai muita potilasasiakirjoja. Käytännössä useimmat praktiikkaa harjoittavat eläinlääkärit pitävät jonkinlaista potilaskortistoa, mutta säännösten puuttumisen vuoksi kortistoon merkittävät tiedot eivät ole yhdenmukaisia, eikä kortistosta ole kaikilta osin saatavissa esimerkiksi valvontaa varten tarpeellisia tietoja. Ehdotettu säännös potilasasiakirjojen laatimisvelvollisuudesta ja asiakirjojen sisällöstä yhdenmukaistaisi käytännön potilasasiakirjojen pitämisessä. Säännös myös parantaisi eläimen omistajan oikeusturvaa ja helpottaisi tarvittaessa valvontaviranomaista eläinlääkärin suorittamien toimenpiteiden selvittelyssä. Eläinlääkärin kirjanpitovelvollisuudesta eläimelle antamistaan tai annettavaksi määräämistään lääkkeistä on säädetty eläinten lääkitsemisestä annetun lain nojalla ja eläimen omistajalle luovutettuja lääkkeitä koskevasta kirjanpitovelvollisuudesta eläinlääkärin oikeudesta luovuttaa lääkkeitä eläinlääkintää varten annetussa asetuksessa ja sen nojalla.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan eläinlääkärinammatin harjoittajan olisi laadittava ja säilytettävä tutkimiaan ja hoitamiaan eläimiä koskevat potilasasiakirjat siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin säätää. Tarkoituksena on, että potilaskortistoon olisi merkittävä esimerkiksi eläimen omistajan nimi, eläimen tunnistamista varten tarpeelliset tiedot (laji, sukupuoli, ikä, nimi), oireet, diagnoosi sekä eläimelle annettu ja määrätty hoito lääkityksineen, siltä osin kuin lääkitsemiskirjanpidosta ei erikseen ole säädetty.

Pykälän 2 momentin mukaan eläimen omistajalla olisi oikeus saada potilaskortistosta omistamaansa eläintä koskevat kaikki potilastiedot. Tiedot voitaisiin antaa esimerkiksi atk-tulosteena tai jäljennöksenä potilaskortista. Eläimen omistajalla olisi niin ikään oikeus saada itselleen omistamastaan eläimestä otetut röntgenkuvat ja muut vastaavat tutkimustulokset, jotka hän on maksanut. Eläin voi olla sopimuksella sijoitettuna hoidettavaksi toiselle henkilölle kuin omistajalle. Varsinkin koirien kasvattamisessa harrastetaan paljon niin sanottua sijoituskoiratoimintaa, jossa eläin voi olla pitkiäkin aikoja muun kuin omistajansa hoidossa. Tällaisella eläimen haltijalla saattaa olla myös tarve saada hallitsemaansa eläintä koskevia tietoja. Tietojen luovuttaminen eläimen haltijalle olisi mahdollista esimerkiksi eläimen omistajan antamalla valtakirjalla.

Koska eläimen omistajalla olisi aina oikeus saada omistamaansa eläintä koskevat potilastiedot, olisi hänellä oikeus saada tiedot myös esimerkiksi silloin, kun myyntitilanteessa on sovittu, että mahdollinen ostaja teettää eläimelle eläinlääkärintarkastuksen.

Eläimen omistusoikeuden siirryttyä saattaa eläimen uudella omistajalla olla tarve saada tietää eläimensä aikaisemmista sairauksista ja sille annetuista hoidoista. Myös eläimen uudella omistajalla olisi oikeus saada potilaskortistosta omistamaansa eläintä koskevat, myös aiempien omistajien aikaiset potilastiedot. Eläinten kauppa on irtaimen esineen kauppaa, jossa myös suullinen sopimus on pätevä. Eläimen omistusoikeuden siirtymistä ei rekisteröidä erikseen. Tämän vuoksi eläinlääkärinammatin harjoittaja ei voisi varmistua eläimen omistusoikeuden siirtymisestä muutoin kuin varmistamalla asian eläimen aikaisemmalta omistajalta. Tämä ei kuitenkaan ehkä ole tavoitettavissa tai on myynyt eläimen eri henkilölle kuin sille, joka pyytää tietoja potilaskortistosta. Irtaimen omaisuuden osalta Suomessa vallitsee niin sanottu omistajaolettama. Sitä, jolla on esine hallussaan, on pidettävä sen omistajana kunnes muuta todistetaan. Eläinlääkärinammatin harjoittaja voisi tietoja luovuttaessaan toimia omistajaolettaman varassa, kun tietoja pyytää henkilö, jolla on eläin hallussaan ja joka

selittää olevansa sen omistaja.

Eläinlääkärinammatin harjoittajalla olisi oikeus periä kohtuullinen korvaus tietojen luovuttamisesta.

16 §. *Salassapitovelvollisuus.* Voimassa olevan lain 9 a §:n mukaan eläinlääkärintoimen harjoittaja tai hänen apulaisensa ei saa luvattomasti ilmaista sellaista yksityisen tai perheen salaisuutta, josta hän on tehtävässään saanut tiedon. Kyseisen säännöksen sisältö on käytännössä osoittautunut epäselväksi. Vakiintuneesti on katsottu, että salassapitovelvollisuus koskee yksityisen tai perheen taloudellista asemaa, terveydentilaa ja henkilökohtaisia oloja. Sen sijaan epäselvää on ollut, koskeeko "perheen salaisuus" esimerkiksi eläimen sairautta. Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin salassapitovelvollisuudesta nykyistä yksityiskohtaisemmin. Salassa olisi pidettävä yksityisen ja perheen taloudellista asemaa, terveydentilaa, sosiaalisia olosuhteita tai muuta niihin verrattavaa yksityiselämää koskevat tiedot. Tämän lisäksi salassa olisi pidettävä hoidettua eläintä tai sen kanssa samassa eläintenpitoyksikössä olevia eläimiä koskevat tiedot. Eläinlääkärinammatin harjoittajan ja eläimen omistajan tai haltijan välinen luottamuksellinen asiakassuhde edellyttää, ettei todetuista taudeista tai eläimen saamasta hoidosta ilmaistaisi ulkopuolisille ilman eläimen omistajan tai haltijan lupaa. Niistä tiedoista, joita eläinlääkärinammatin harjoittaja olisi kuitenkin salassapitosäännösten estämättä velvollinen antamaan, säädettäisiin ehdotetun lain 12 §:ssä.

Viranomaisia koskevia salassapitosäännöksiä on useassa eri laissa. Yleisten asiakirjojen julkisuutta koskee yleisten asiakirjain julkisuudesta annettu laki (83/1951). Mainitun lain mukaan yleiset asiakirjat ovat pääsääntöisesti julkisia, ja jokaisella on oikeus saada niistä tieto. Lain 9 §:n 1 momentin mukaan salassa on pidettävä sellainen asia tai asiakirja, josta niin on lailla säädetty.

Yleisten asiakirjojen julkisuudesta annettu laki kumotaan 1 päivästä joulukuuta 1999 lukien viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetulla lailla (621/1999). Siihen sisältyvät yleisimmät salassapitoperusteet. Salassapitosäännöksiä on myös useissa muissa laeissa, joista mainittakoon esimerkiksi eläinsuojelulaki, eläimistä saatavien elintarvikkeiden elintarvikehygieniasta annettu laki, eläinten lääkitsemisestä annettu laki ja eläinlääkinnällisestä rajatarkastuksesta annettu laki. Salassapitovelvollisuuden rikkomista koskevat rangaistussäännökset sisältyvät osin rikoslakiin. Rikoslain 40 luvun 5 §:ssä säädetään virkamiehelle tai julkisyhteisön työntekijälle rangaistus, jos hän tahallaan tai varomattomuudesta paljastaa sellaisen tiedon, joka yleisten asiakirjain julkisuudesta annettujen säännösten mukaan on salassa pidettävä, tai muun sellaisen palvelussuhteessaan tietoonsa saaman seikan, jota lain tai asetuksen nimenomaisen säännöksen tai viranomaisen lain nojalla erikseen antaman määräyksen mukaan ei saa ilmaista, tai käyttää tietoa omaksi tai toisen hyödyksi.

17 §. *Eläinlääkinnälliset todistukset.* Ehdotetun pykälän 1 momentissa säädettäisiin eläinlääkinnällisistä todistuksista vastaavasti kuin voimassa olevan lain 9 §:ssä.

Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä, jonka perusteella valvontaviranomainen voisi antaa yleisesti tarkempia säännöksiä eläinlääkinnällisistä todistuksista. Eläimiä ja eläintuotteita koskevien todistusten laadinnasta annettu neuvoston direktiivi (96/93/EY) sisältää määräyksiä menettelystä eläinlääkintäalaa koskevassa lainsäädännössä vaaditun todistuksen myöntämisessä. Määräykset koskevat muun muassa todistuksen antamisen edellytyksiä, todistuksen sisältöä sekä todistuksen muotoa ja kieltä. Kyseinen direktiivi on pantu täytäntöön eläimiä ja eläimistä saatavia tuotteita koskevien viranomaisten todistusten antamisesta Euroopan yhteisön sisämarkkinoilla annetulla maa- ja metsätalousministeriön päätöksellä (8/1998), jonka antamisvaltuus on perustunut useisiin eri eläinlääkintäalaa koskeviin säädöksiin.

Ehdotetun pykälän 2 momentin mukaan asianomainen ministeriö voisi tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä ja ohjeita todistusten ja lausuntojen antamisesta. Ehdotetun säännöksen nojalla annettavat säännökset ja ohjeet voisivat koskea esimerkiksi asiakirjan sisältöä tai ulkoasua tai muuta todistuksen luotettavuutta tai luettavuutta koskevaa seikkaa.

18 §. *Täydennyskoulutusvelvollisuus.* Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä eläinlääkärin velvollisuudesta ammattitaitonsa ylläpitämiseen tai kehittämiseen. Eläinlääketieteen jatkuvasta kehittymisestä johtuu, että peruskoulutuksessa omaksutut tiedot ja menetelmät vanhenevat nopeasti, ja eläinten sairauksista ja niiden hoidosta sekä elintarvikehygieniasta ja siihen liittyvistä seikoista syntyy jatkuvasti uutta tietoa.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan eläinlääkärinammatin harjoittaja olisi velvollinen ylläpitämään ja kehittämään ammattitoimintansa edellyttämää ammattitaitoa. Täydennyskoulutusvelvoite sisältäisi eläimen tutkimukseen ja hoitoon liittyvän tiedon ja taidon lisäksi alan ammattitoimintaa koskevan lainsäädännön ja määräysten tuntemisen. Ehdotetun 2 momentin mukaan eläinlääkärinammatin harjoittajan työnantajan tulisi luoda edellytykset sille, että ammatinharjoittaja voisi osallistua ammatilliseen täydennyskoulutukseen. Säännös koskisi kaikkia eri eläinlääkäritehtävissä toimivia eläinlääkärinammatin harjoittajia.

4 luku. Eläinlääkärinammatin harjoittajan ohjaus ja valvonta

19 §. *Ohjaus ja valvonta.* Asianomainen ministeriö ohjaisi ja valvoisi eläinlääkärinammatin harjoittajia. Valtioneuvoston ohjesäännön (1522/1995) mukaan kyseinen ministeriö on maa- ja metsätalousministeriö. Lääninhallitus ohjaisi ja valvoisi alueellaan toimivia eläinlääkärinammatin harjoittajia. Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä lääninhallituksesta eläinlääkärintoimen harjoittamisen valvonnassa. Sen sijaan eläinlääkintähuoltolain mukaan läänin alueella eläinlääkintähuollon ohjaus ja valvonta kuuluu lääninhallitukselle. Yksityiseen eläinlääkintähuoltoon kuuluvan palvelujen tuottajan ja itsenäisen ammatinharjoittajan on mainitun lain mukaan muun muassa ennen toiminnan aloittamista tehtävä siitä ilmoitus lääninhallitukseen. Lääninhallitus olisi sille eläinlääkintähuoltolaissa säädettyjen eläinlääkärinammatin harjoittamiseen liittyvien tehtävien vuoksi asianmukainen viranomainen myös ehdotettuun lakiin liittyvään ohjaukseen ja valvontaan. Valvontaviranomaisena myös lääninhallitukset voisivat antaa eläinlääkärinammatin harjoittajille hallinnollista ohjausta. Sellaiset valvonta-asiat, joiden lääninhallitus arvioisi edellyttävän kurinpitotoimia tai hallinnollisiin turvaamistoimenpiteisiin ryhtymistä, lääninhallituksen olisi siirrettävä asianomaisen ministeriön käsiteltäväksi.

20 §. *Työkyvyn selvittäminen.* Ammatinharjoittajan valvonnan kannalta on olennaisen tärkeää se, että valvontaviranomaisella on mahdollisuus selvittää epäiltyjä puutteita valvottavan kykeneväisyydestä toimia ammatissaan. Ehdotetun pykälän mukaan asianomainen ministeriö voisi ammatinharjoittajan työkyvyn selvittämiseksi velvoittaa tämän lääkärintarkastukseen tai sairaalatutkimuksiin, jos olisi perusteltua aihetta olettaa ammatinharjoittajan käyneen kykenemättömäksi toimimaan ammatissaan. Pykälää voitaisiin soveltaa esimerkiksi epäiltäessä, että ammatinharjoittajan ikä, sairaus tai alkoholin tai lääkeaineiden väärinkäyttö olisi tehnyt hänet kykenemättömäksi ammatinharjoittamiseen. Vastaavantyyppinen säännös on voimassa olevan lain 11 §:ssä.

21 §. *Ammattitaidon selvittäminen.* Valvonnan kannalta on myös tärkeätä se, että valvontaviranomainen voi tarvittaessa selvittää epäiltyjä puutteita ammatinharjoittajan ammattitaidossa. Epäily puutteista ammattitaidossa saattaa syntyä esimerkiksi silloin, kun valvontaviranomaisen tietoon tulee tapauksia, joiden hoitamisessa ammatinharjoittaja on toistuvasti epäonnistunut. Ehdotetun pykälän mukaan asianomainen ministeriö voisi määrätä ammatinharjoittajan tämän ammattitaidon tai pätevyyden toteamiseksi kuulusteluun tai antamaan työnäytteen.

22 §. *Vastaanottotoiminnan tarkastaminen.* Voimassa olevassa laissa ei ole säännöstä eläinlääkärintoimen harjoittajan vastaanottotoiminnan tarkastamisesta. Valvonnan kannalta on tarpeellista, että valvontaviranomainen voi tarvittaessa tarkastaa ammatinharjoittajan vastaanottotoimintaa. Pykälän mukaan asianomainen ministeriö tai lääninhallitus voisivat tarvittaessa määrätä suoritettavaksi ammatinharjoittajan vastaanotto-, tutkimus- ja hoitotilojen sekä potilasasiakirjojen tarkastamisen. Tarkastuksessa voitaisiin käyttää asiantuntijoita, joilla olisi oikeus saada ammatinharjoittajalta salassapitosäännösten estämättä tarkastuksen suorittamiseksi tarpeelliset tiedot. Asiantuntijat olisivat velvollisia pitämään salassa saamansa salassapidettäviksi säädetyt tiedot.

5 luku. Hallinnolliset turvaamistoimenpiteet

23 §. *Virheellinen toiminta.* Ehdotetun pykälän mukaan asianomaisen ministeriö voisi antaa eläinlääkärinammatin harjoittajalle tarkempia määräyksiä tai ohjeita ammattitoimintaa varten tai rajoittaa ammatinharjoittamisoikeutta tai poistaa ammatinharjoittamisoikeuden toistaiseksi tai määräajaksi, jos ammatinharjoittaja on laiminlyönyt ehdotetun lain 10 §:n 2 momentissa, 11—16 §:ssä tai 18 §:ssä säädetyn velvollisuuden tai olisi

suorittanut sellaisia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan ja ammattitaitoaan on pidettävä riittämättömänä tai hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina, taikka olisi toiminut muutoin virheellisesti tai moitittavasti. Määrättävän seuraamuksen ja rikkomuksen laadun ja laajuuden tulee suhteellisuusperiaatteen mukaisesti vastata toisiaan.

Muutoin virheellisesti tai moitittavasti eläinlääkärinammatin harjoittaja olisi toiminut esimerkiksi silloin, kun hän olisi ammattitoiminnassaan menetellyt tavalla, jota olisi pidettävä sopimattomana. Sopimatonta menettelyä olisi esimerkiksi epäasianmukainen käyttäytyminen eläimen omistajaa kohtaan. Virheellistä menettelyä olisi myös esimerkiksi se, että antaessaan ehdotetun lain 17 §:ssä tarkoitetun todistuksen tai lausunnon ammatinharjoittaja olisi tahallaan merkinnyt siihen virheelliseksi tai perusteettomaksi tietämänsä lausuman tai tiedon. Virheellistä menettelyä olisi myös esimerkiksi ehdotetun lain 10 §:ssä tarkoitetun lääkkeiden määräämis- ja ostamisoikeuden väärinkäyttäminen.

Ehdotetun lain 20—22 §:n nojalla voitaisiin selvittää epäiltyjä puutteita eläinlääkärinammatin harjoittajan työkyvyssä, ammattitaidossa ja vastaanottotoiminnassa. Käytännössä voi kuitenkin tapahtua niin, että ammatinharjoittaja kieltäytyisi suostumasta selvitystä varten määrättyihin toimenpiteisiin. Koska annettujen määräysten tarkoituksena olisi selvittää potilasturvallisuutta mahdollisesti vaarantavia puutteita ammatinharjoittajan työkyvyssä tai ammattitaidossa taikka puutteita vastaanottotoiminnassa, olisi tärkeätä, että valvontaviranomainen voisi tällöin puuttua ammatinharjoittamisoikeuteen. Ehdotetun 2 momentin mukaan asianomainen ministeriö voisi kieltää eläinlääkärinammatin harjoittajaa harjoittamasta ammattia, jos tämä ei suostuisi työkyvyn tai ammattitaidon selvittämiseen tai vastaanottotoiminnan tarkastamiseen.

24 §. *Kykenemättömyys toimia ammatissa.* Jos eläinlääkärinammatin harjoittaja olisi iän, sairauden, päihteiden väärinkäytön tai muun syyn vuoksi käynyt kykenemättömäksi harjoittamaan ammattiaan, asianomainen ministeriö voisi ehdotetun pykälän mukaan rajoittaa ammatinharjoittamisoikeutta toistaiseksi tai poistaa sen kokonaan. Vastaavanlainen säännös on voimassa olevan lain 10 §:n 1 momentissa.

25 §. *Ammattitoiminnassa tehty rikos.* Ehdotettu pykälä sisältäisi säännökset toimenpiteistä, joihin asianomainen ministeriö voisi ryhtyä silloin, kun eläinlääkärinammatin harjoittaja on tuomittu ammattitoiminnassaan tehdystä rikoksesta vankeusrangaistukseen ja tuomio on saanut lainvoiman tai julkisyhteisön palveluksessa oleva ammatinharjoittaja on rikoksen johdosta tuomittu virantoimituksesta erotettavaksi tai viralta pantavaksi. Vastaavan tyyppinen säännös sisältyy voimassa olevan lain 12 §:ään.

Pykälän 1 momentin mukaan, jos rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa ettei eläinlääkärinammatin harjoittaja ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, asianomainen ministeriö voisi poistaa eläinlääkärinammatin harjoittajalta ammatinharjoittamisoikeuden määräajaksi. Jos asianhaarat olisivat erittäin raskauttavat, voitaisiin ammatinharjoittamisoikeus poistaa lopullisesti.

Jos valtion taikka kunnan tai kuntayhtymän virassa oleva eläinlääkärinammatin harjoittaja olisi rikoksen johdosta tuomittu erotettavaksi virantoimituksesta tai viralta pantavaksi, noudatettaisiin ehdotetun 2 momentin mukaan vastaavasti, mitä 1 momentissa säädettäisiin.

Pykälän 3 momentin mukaan tuomioistuimen tulisi viipymättä lähettää jäljennös 1 ja 2 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta päätöksestä ja pöytäkirjasta asianomaiselle ministeriölle.

Asianomainen ministeriö voisi jo, ennen kuin tuomioistuimen edellä tarkoitettu päätös olisi saanut lainvoiman, kieltää eläinlääkärinammatin harjoittajaa harjoittamasta ammattia.

26 §. *Väliaikaiset hallinnolliset turvaamistoimenpiteet.* Väliaikaiseen hallinnolliseen turvaamistoimenpiteeseen voi olla tarvetta turvautua eläinlääkärinammatin harjoittajan menettelyn selvittelyvaiheessa silloin, kun tämän toiminta vaarantaa tai on syytä epäillä sen vaarantavan potilasturvallisuutta tai on syntynyt perusteltua aihetta epäillä eläinlääkärin syyllistyneen muuten virheelliseen menettelyyn, ja on vaarana, että tämä jatkaa virheellistä menettelyä. Asianomainen ministeriö voisi pykälän mukaan tarvittaessa kieltää väliaikaisesti eläinlääkärinammatin harjoittajaa harjoittamasta ammattia tai rajoittaa ammatinharjoittamisoikeutta. Esimerkiksi silloin, kun olisi aihetta epäillä eläinlääkärin käyttävän väärin oikeuttaan määrätä apteekista tai ostaa lääketukkukaupasta alkoholia

tai huumausainetta taikka muuta niihin verrattavaa ainetta, voitaisiin määräämis- tai osto-oikeutta rajoittaa tai kieltää kokonaan, kunnes eläinlääkärin menettely on selvitetty.

27 §. *Ammatinharjoittamisoikeudenpoistaminen eläinlääkärinammatin harjoittajan omasta pyynnöstä.* Pykälän mukaan asianomainen ministeriö voisi poistaa ammatinharjoittamisoikeuden tai rajoittaa sitä ammatinharjoittajan omasta pyynnöstä. Tällainen tilanne saattaa syntyä esimerkiksi silloin, kun ammatinharjoittaja luopuu praktiikastaan.

28 §. *Ammatinharjoittamisoikeuden palauttaminen.* Pykälässä säädettäisiin edellytyksistä, joilla ammatinharjoittamisoikeuden rajoittaminen voitaisiin poistaa tai oikeus voitaisiin palauttaa ammatinharjoittajalle, jolta oikeus on poistettu tai sitä on rajoitettu. Asianomainen ministeriö voisi palauttaa asianomaisen oikeuden tai poistaa rajoituksen ammatinharjoittajan omasta hakemuksesta, johon olisi liitettävä selvitys turvaamistoimenpiteeseen johtaneen syyn lakkaamisesta. Tällainen selvitys olisi tapauksesta riippuen esimerkiksi lääkärinlausunto palautuneesta ammatinharjoittamiskyvystä, työnäytteen tulos tai todistus suoritetusta lisäkoulutuksesta.

6 luku. **Kurinpito- ja rangaistussäännökset**

29 §. *Kirjallinen varoitus.* Pykälän mukaan kurinpitorangaistuksen voisi aiheuttaa vastoin lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä toimiminen taikka syyllistyminen tehtävässä muutoin virheellisyyteen tai laiminlyöntiin edellyttäen, että virheellisyys tai laiminlyönti olisi sen laatuista, ettei eläinlääkärinammatin harjoittajaa olisi syytettävä tuomioistuimessa. Kurinpitorangaistuksena olisi kirjallinen varoitus. Säännös vastaa voimassa olevan lain 15 §:ää.

Vaikka eläinlääkärinammatin harjoittajan toiminta jossakin tietyssä yksittäistapauksessa ei olisikaan sellaista, että sen johdosta olisi syytä ryhtyä kurinpitotoimiin, mutta menettely ei kuitenkaan ole ollut aivan asianmukaista, voi asianomainen ministeriö antaa huomautuksen. Huomautus on hallinnollista ohjausta, johon valvovan viranomaisen on aina mahdollista ryhtyä. Myös lääninhallitus voisi valvovana viranomaisena antaa eläinlääkärinammatin harjoittajalle hallinnollista ohjausta. Sellaisissa tapauksissa, joissa lääninhallitus katsoisi tarvittavan kurinpitotoimenpiteitä, lääninhallituksen tulisi siirtää asian käsittely asianomaiselle ministeriölle.

30 §. *Luvaton eläinlääkärinammatin harjoittaminen.* Ehdotettu säännös rangaistukseksi luvattomasta eläinlääkärinammatin harjoittamisesta vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 16 §:ää.

Rikoslain kokonaisuudistukseen liittyen oikeusministeriössä on valmisteilla hallituksen esitys terveyttä ja turvallisuutta vaarantavia rikoksia koskevien säännösten uudistamisesta. Tämän mukaan rangaistus luvattomasta eläinlääkärintoimen harjoittamisesta siirrettäisiin rikoslakiin. Jos oikeusministeriön valmistelema hallituksen esitys tulee sisältämään luvatonta eläinlääkärinammatin harjoittamista koskevan säännöksen ja esitys annetaan eduskunnan käsiteltäväksi ennen kuin ehdotettu laki, tullaan 30 §:n rangaistussäännös poistamaan.

31 §. *Salassapitovelvollisuuden rikkominen.* Rangaistus ehdotetun lain 16 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomittaisiin rikoslain salassapitorikoksia koskevien säännösten perusteella. Ehdotettu pykälä sisältäisi viittaussäännöksen rikoslain asianomaisiin pykäliin.

7 luku. **Eläinlääkärirekisteri ja eläinlääkäriluettelo**

32 §. *Eläinlääkärirekisteri.* Eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain mukaan maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintäja elintarvikeosasto pitää laillistetuista eläinlääkäreistä luetteloa. Luettelo on vuosittain toimitettava apteekeille ja lääninhallituksille. Muita eläinlääkäriluetteloon liittyviä säännöksiä ei eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetussa laissa ole.

Eläinlääkärinammatin harjoittajien asianmukainen valvonta edellyttää edelleenkin, että valvontaviranomaisella on tarvittavat tiedot eläinlääkärinammatin harjoittamiseen oikeutetuista henkilöistä. Rekisteriä pitäisi asianomainen ministeriö, jolle päävastuu eläinlääkäreiden ammatinharjoittamisen valvonnasta kuuluu. Tarkoituksena on, että eläinlääkärirekisteri kokonaisuudessaan olisi vain valvontaviranomaisten käytössä. Yleistä käyttöä varten julkaistaisiin suppeampi eläinlääkäriluettelo. Eläinlääkäriluetteloa koskevat säännökset sisältyisivät 34 §:ään.

Yleiset säännökset henkilötietojen keräämisestä, tallettamisesta, käytöstä ja luovutta-

misesta sisältyvät henkilötietolakiin (523/1999). Henkilötietolaki koskee lähtökohtaisesti kaikkia henkilörekistereitä. Henkilötietolain tarkoituksena on yksityiselämän suojan ja muiden yksityisyyttä turvaavien perusoikeuksien toteutuminen henkilötietojen käsittelyssä. Henkilötietolain säännösten soveltamiseen eri tilanteissa voi kuitenkin vaikuttaa se, missä yhteydessä luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja kulloinkin käsitellään. Selvyyden vuoksi ehdotettuun lakiin otettaisiin säännökset eläinlääkärirekisteriin talletettavista tiedoista, niiden käsittelystä ja luovuttamisesta. Muilta osin sovellettaisiin henkilötietolakia. Ehdotetuissa säännöksissä on otettu huomioon tietosuojadirektiivin vaatimukset.

Eläinlääkäreiden ammatinharjoittamisen valvontaa varten eläinlääkärirekisteriin talletettaisiin eläinlääkärinammatin harjoittajien nimi, henkilötunnus, laillistamispäivä ja päivä, jolloin eläinlääketieteen opiskelija on saavuttanut ehdotetun lain 7 §:ssä tarkoitetun väliaikaisen oikeuden, koti- ja työpaikkaosoitetiedot puhelinnumeroineen sekä tiedot suoritetusta erikoiseläinlääkärintutkinnosta. Lisäksi rekisteriin talletettaisiin tieto siitä, toimiiko asianomainen itsenäisenä ammatinharjoittajana, sekä tieto siitä, jos hänen ammatinharjoittamisoikeuttaan on rajoitettu tai oikeus on poistettu. Eläinlääkärirekisteriin merkitsemisen yhteydessä asianomaiselle annettaisiin tunnusnumero, joka henkilötunnuksen sijasta sisällytettäisiin eläinlääkäriluetteloon.

Pykälän 3 momentin perusteella eläinlääkärirekisteriin talletettaisiin myös valvontatehtävien edellyttämät tiedot eläinlääkärinammatin harjoittajan ammattitoiminnassaan saamasta varoituksesta, sakko- tai vankeusrangaistuksesta, viraltapanosta tai virantoimituksesta erottamisesta taikka asianomaisen ministeriön tai lääninhallituksen antamasta ratkaisusta, jossa eläinlääkärinammatin harjoittajan ammattitoiminnassa on todettu olevan virheellisyyttä, laiminlyöntejä tai moitittavuutta. Näitä ratkaisuja olisivat esimerkiksi eläinlääkärinammatin harjoittajalle annettu huomautus tai määräys selvittää asianomaisen työkyky tai ammattitaito. Ehdotetussa 3 momentissa mainittuja tietoja ei sisällytettäisi eläinlääkäriluetteloon. Tuomioistuin olisi ehdotetun lain 25 §:n 3 momentin mukaan velvollinen ilmoittamaan tiedon sakko- tai vankeusrangaistuksesta sekä virantoimituksesta erottamisesta ja viraltapanosta asianomaiselle ministeriölle eli maa- ja metsätalousministeriölle. Lääninhallituksen tulisi myös ilmoittaa antamastaan huomautuksesta asianomaiselle ministeriölle eläinlääkärirekisteriin merkitsemistä varten.

Eläinlääkärirekisteriä ja siihen talletettavia tietoja koskevat säännökset olisivat vastaavat kuin mitä terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterin osalta säädetään terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetussa asetuksessa (1121/1992).

33 §. *Eläinlääkärirekisteriin merkittyjen tietojen säilyttämisajat ja tietojen luovuttaminen.* Ehdotetun 32 §:n 2 momentissa mainitut tiedot poistettaisiin eläinlääkärirekisteristä vuoden kuluttua asianomaisen kuolemasta. Henkilötietolain mukaan tieto on poistettava rekisteristä, jos sen säilyttäminen on tullut tarpeettomaksi.Eläinlääkärirekisteriä pidetään valvontaa varten ja koska eläinlääkärinammatinharjoittamisoikeus ei ole sidottu asianomaisen ikään, tulevat 2 momentissa tarkoitetut tiedot tarpeettomiksi asianomaisen kuoleman jälkeen. Tiedot, jotka mainitaan 3 momentissa, poistettaisiin eläinlääkärirekisteristä kymmenen vuoden kuluttua päätöksen tai ratkaisun antamisesta. Poikkeuksen muodostaisivat tapaukset, jolloin nimikirjalaissa (1010/1989) säädetään merkinnän poistamiselle pitempi aika. Nimikirjalain mukaan ehdotonta, enintään kahden vuoden pituista vankeusrangaistusta koskeva merkintä poistetaan nimikirjasta 15 vuoden kuluttua lainvoimaisen tuomion tai päätöksen antamispäivästä lukien sekä ehdoton, yli kahden ja enintään neljän vuoden pituista vankeusrangaistusta koskeva merkintä 20 vuoden kuluttua lainvoimaisen tuomion tai päätöksen antamispäivästä lukien. Tätä ankarampia rangaistuksia ei poisteta nimikirjasta lainkaan.

Pykälän 2 momentti sisältäisi säännöksen eläinlääkärirekisterin tietojen luovuttamisesta osaltaan valvontaviranomaisena toimivalle lääninhallitukselle sekä Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion viranomaiselle. Näillä olisi oikeus maksutta saada tietoja eläinlääkärirekisteristä.

Eläinlääkäridirektiivi edellyttää, että jäsenvaltioiden viranomaiset ovat velvollisia toimittamaan toisilleen tietoja, jotka ovat tarpeen eläinlääkäreiden valvomiseksi. Tutkintojen tunnustamisjärjestelmän puitteissa eläinlääkärit voivat harjoittaa ammattiaan kaikissa Euroopan unioniin ja Euroopan talousalueeseen kuuluvissa valtioissa. Tämän vuoksi vastaanottavan jäsenvaltion asian-

omaisilla viranomaisilla tulee olla oikeus saada tarvittaessa valvonnassa tarvittavia tietoja lähtövaltion viranomaisilta. Eläinlääkäridirektiivi edellyttää, että vastaanottava jäsenvaltio huolehtii siitä, että tiedot säilyvät luottamuksellisina.

Pykälän 2 momentti sisältäisi lisäksi säännöksen tuomioistuimen ja muun viranomaisen tai yhteisön tiedonsaantioikeudesta, edellyttäen, että näillä olisi lakiin perustuva oikeus saada kyseiset tiedot.

Asianomainen ministeriö voisi puhelimitse antaa tietoja eläinlääkärinammatin harjoittamiseen kohdistuvista rajoituksista tai huomautuksista. Tieto voitaisiin antaa kenelle tahansa asiaa tiedustelevalle. Tämä olisi tarpeen sen vuoksi, että esimerkiksi apteekeilla, lääketukkukaupoilla sekä eläinlääkäripalveluja käyttävällä yleisöllä olisi nopea tapa varmistua siitä, onko asianomaisen ammatinharjoittamisoikeutta rajoitettu. Toisaalta hallinnollista ohjausta koskevat asianomaisen ministeriön tai lääninhallituksen antamat päätökset eivät ole salassa pidettäviä asiakirjoja, joten tämän vuoksi ei ole perusteltua, etteikö kyseisistä ratkaisuista voisi myös puhelimitse antaa tietoa.

Ehdotetussa pykälässä olevat säännökset olisivat vastaavan tyyppiset kuin mitä terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisterin osalta säädetään terveydenhuollon oikeusturvakeskuksesta annetussa asetuksessa.

34 §. *Eläinlääkäriluettelo.* Pykälä sisältäisi säännöksen yleisön käyttöön tarkoitetusta eläinlääkäriluettelosta, joka koottaisiin eläinlääkärirekisterin tiedoista. Eläinlääkäriluetteloon ei merkittäisi ilman asianomaisten eläinlääkäreiden suostumusta heidän kotiosoitteitaan. Luetteloon ei myöskään merkittäisi henkilötunnuksia eikä 32 §:n 3 momentissa tarkoitettuja tietoja, jotka siis koskevat eläinlääkärinammatin harjoittajaan kohdistuvia rangaistuksia tai muita seuraamuksia. Eläinlääkäriluettelo voitaisiin luovuttaa myös sähköisessä muodossa viranomaisille, apteekeille ja lääketukkukaupoille.

Kunnaneläinlääkäreiden eläkkeitä käsitteleville eläkelaitoksille eläinlääkäriluettelo voitaisiin henkilötunnuksilla lisättynä luovuttaa kirjallisessa tai sähköisessä muodossa. Tämä helpottaisi eläkelaitosten työtä eläkkeiden käsittelyssä, sillä nykyisin ne joutuvat kysymään eläkeasian käsittelyä varten henkilötunnuksen erikseen kaikilta kunnaneläinlääkäreiltä. Kun kyseessä on eläkkeeseen liittyvä asia, ei henkilötunnuksen luovuttaminen olisi myöskään kunnaneläinlääkäreiden edun vastaista.

8 luku. Erinäiset säännökset

35 §. *Kuuleminen.* Pykälässä säädettäisiin ammatinharjoittajan kuulemisvelvollisuudesta, ennen kuin häneen kohdistettava toimenpide ratkaistaisiin lopullisesti.

36 §. *Asiantuntijat.* Ehdotettu pykälä vastaa voimassa olevan lain 19 a §:n säännöstä asiantuntijoista. Tarkoituksena on, että aina ennen kuin eläinlääkärin ammatinharjoittamisoikeuteen puututtaisiin tai ryhdyttäisiin ammatinharjoittajaan kohdistuviin kurinpitotoimenpiteisiin, kuultaisiin ainakin asiaan liittyvää tieteellistä ja käytännön ammatinharjoittamista koskevaa tietoa omaavan asiantuntijan näkemystä ammatinharjoittajan menettelyn moitittavuudesta.

37 §. *Uhkasakko.* Pykälässä säädettäisiin mahdollisuus käyttää uhkasakkoa pykälässä lueteltujen säännösten vastaisen toiminnan yhteydessä. Pykälässä tarkoitetut laiminlyönnit ovat sellaisia, että valvontaviranomaisella tulee olla käytettävissään keinot, joilla säännösten vastaiseen tilanteeseen voidaan puuttua tehokkaasti.

38 §. *Virka-apu.* Ehdotetun lain 22 §:n mukaan asianomainen ministeriö tai lääninhallitus voisi tarvittaessa määrätä suoritettavaksi eläinlääkärinammatin harjoittajan vastaanotto-, tutkimus-, ja hoitotilojen sekä potilasasiakirjojen tarkastamisen. Jos ammatinharjoittaja ei suostuisi tarkastuksen suorittamiseen, olisi poliisin annettava tarvittaessa virka-apua.

39 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän 1 momentti sisältää muutoksenhaun osalta viittauksen hallintolainkäyttölakiin (586/1996), jota noudatettaisiin haettaessa muutosta tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen.

Pykälän 2 momentin mukaan ehdotetun lain 20—26 §:ssä tarkoitetut päätökset pantaisiin kuitenkin täytäntöön heti valituksesta huolimatta. Koska mainittujen pykälien nojalla toimittaessa on kyseessä turvaamistoimenpiteiden käynnistäminen potilasturvallisuutta vaarantavan toiminnan perusteella, turvaamistoimenpide tulisi voida panna täytäntöön valituksesta huolimatta. Vastaavanlainen säännös sisältyy voimassa olevan lain 20 §:ään.

40 §. *Tiedonsaantioikeus.* Pykälän mukaan asianomaisella ministeriöllä ja lääninhallituk-

sella olisi pyynnöstä oikeus salassapitosäännösten estämättä saada maksutta valtion, kunnan ja kuntayhtymän viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä sekä apteekilta ja lääketukkukaupalta tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

41 §. *Kuulutus virallisessa lehdessä sekä ilmoitus apteekeille ja lääketukkukaupoille.* Pykälän mukaan asianomaisen ministeriön olisi viipymättä kuulutettava virallisessa lehdessä saavutetusta, rajoitetusta, poistetusta tai palautetusta ammatinharjoittamisoikeudesta. Poistetusta tai rajoitetusta lääkkeen osto- tai määräämisoikeudesta sekä poistetusta tai palautetusta ja tarvittaessa myös rajoitetusta ammatinharjoittamisoikeudesta olisi lisäksi ilmoitettava apteekeille ja lääketukkukaupoille. Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 19 §:n 1 momenttia.

42 §. *Oikeus toimia erikoiseläinlääkärinä.* Voimassa olevan lain 18 §:n mukaan eläinlääkäreiden erikoistumisesta säädetään asetuksella. Asiasta on säädetty eläinlääkärin erikoistumisesta annetussa asetuksessa (827/1985). Voimassa olevan lain mukaan asetuksella säädetyt pätevyysvaatimukset täyttävälle eläinlääkärille myönnetään hakemuksesta erikoiseläinlääkärin oikeudet. Ehdotetun pykälän mukaan erityisestä erikoiseläinlääkärin oikeuksien myöntämisestä Suomessa suoritetun tutkinnon osalta luovuttaisiin. Henkilöllä, joka olisi suorittanut erikoiseläinlääkärin tutkinnon, olisi ehdotuksen mukaan suoraan lain nojalla oikeus ilmoittaa olevansa erikoiseläinlääkäri. Tarkoituksena olisi säätää ehdotetun pykälän nojalla asetus, jossa säädettäisiin nykyiseen tapaan ne eläinlääketieteen alat, joilla erikoiseläinlääkärin tutkinnon voisi suorittaa, sekä erikoiseläinlääkärin oikeuden saavuttamista edellyttävät pätevyysvaatimukset.

Erikoiseläinlääkärin tutkinnosta ja tutkintovaatimuksista sinänsä säädetään erikoiseläinlääkärin tutkinnosta annetussa asetuksessa (594/1988). Tämä asetus jäisi edelleen voimaan.

Toisessa EU:n jäsenvaltiossa suoritetun erikoiseläinlääkäritutkinnon tunnustamisen osalta sovellettavaksi tulisi tutkintojen tunnustamislain mukainen järjestelmä. Tutkintojen tunnustamislain 11 §:n mukaan oikeudesta harjoittaa ammattia toisessa EU:n jäsenvaltiossa suoritetun tutkintotodistuksen perusteella ratkaisee se viranomainen, joka myöntää oikeuden kyseisen ammatin harjoittamiseen. Koska erikoiseläinlääkärin tulee olla myös laillistettu eläinlääkäri, tulisi kyseisen viranomaisen olla sama kuin joka käsittelee eläinlääkäreiden laillistamiseen liittyvät kysymykset.

Myös itsenäisenä ammatinharjoittana toimivalla, ulkomailla erikoiseläinlääkäritutkinnon suorittaneella eläinlääkärillä tulee olla oikeus käyttää erikoiseläinlääkärin nimikettä, jos hänellä on alan koulutus ja riittävä ammattitaito. Tämän vuoksi ehdotetaan, että asianomainen ministeriö voisi myöntää erikoiseläinlääkärioikeuden sen jälkeen, kun ensin olisi tutkintojen tunnustamislain mukaisesti arvioitu, vastaako ulkomainen erikoiseläinlääkäritutkinto suomalaista tutkintoa. Jos ulkomainen tutkinto ei vastaisi suomalaista tutkintoa, voidaan tutkintotodistusten tunnustamislain perusteella vaatia kelpoisuuskokeen suorittaminen tai sopeutumisaika mahdollisine täydennyskoulutuksineen. Pykälä sisältäisi viittauksen tutkintojen tunnustamislain mukaiseen menettelyyn.

Kolmansissa maissa suoritettujen erikoiseläinlääkäritutkintojen osalta ehdotetaan, että niiden osalta käytettäisiin samaa järjestelmää kuin eläinlääketieteen lisensiaatin tutkintojen osalta eli ulkomainen tutkinto vertailtaisiin suomalaiseen tutkintoon ja mahdollisten erojen osalta asianomaisen tulisi suorittaa täydennysopintoja. Asianomainen ministeriö antaisi tästä tarkemmät säännökset.

Suomalaisen erikoiseläinlääkäritutkinnon ja ulkomaisen erikoiseläinlääkäritutkinnon vastaavuuden arvioimiseksi tarvittaisiin käytännössä Helsingin yliopiston eläinlääketieteellisen tiedekunnan lausunto. Myös kelpoisuuskokeen suorittaminen tulisi siellä suoritettavaksi. Mahdolliset täydennysopinnot tulisivat myös siellä suoritettaviksi.

Ehdotettu säännös koskisi tapauksia, jolloin ulkomailla erikoiseläinlääkärin tutkinnon suorittanut henkilö haluaisi Suomessa ilmoittaa olevansa erikoiseläinlääkäri. Säännös ei estäisi ulkomaisen tutkintonimikkeen käyttöä alkuperäisessä muodossaan ja kielellä.

43 §. *Kelpoisuus eräisiin virkoihin ja toimiin.* Ehdotetun pykälän mukaan valtion, kunnan, yhteisön tai muussa eläinlääkärin virassa tai toimessa saisi olla vain laillistettu eläinlääkäri. Virkaa tai tointa voisi kuitenkin väliaikaisesti hoitaa henkilö, jolla on ehdotetun lain 7 tai 8 §:ssä tarkoitettu väliaikainen oikeus eläinlääkärinammatin harjoittamiseen.

Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan lain 21 §:ää.

44 §. *Oppilaitoksen ilmoitusvelvollisuus.* Oppilaitoksen, jossa eläinlääketieteen opiskelija on suorittanut väliaikaisen eläinlääkärinammatin harjoittamiseen oikeuttavat opintosuoritukset, tulisi ilmoittaa tästä asianomaiselle ministeriölle. Oikeuden saavuttaminen merkittäisiin ehdotetun lain 32 §:ssä tarkoitettuun eläinlääkärirekisteriin.

45 §. *Tarkemmat säännökset.* Ehdotettu pykälä sisältää valtuuden tarvittaessa antaa asetuksella tarkempia säännöksiä lain täytäntöönpanosta. Asetuksella annettaisiin esimerkiksi tarkemmat säännökset 42 §:ssä tarkoitetuista eläinlääkärin erikoistumisen edellytyksistä.

9 luku. **Voimaantulo ja siirtymäsäännökset**

46 §. *Voimaantulo.* Pykälän 1 momentti sisältää lain voimaantulosäännöksen.

Ehdotetulla lailla kumottaisiin voimassa oleva eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annettu laki. Maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston kumottavan lain nojalla antamat päätökset jäisivät kuitenkin edelleen voimaan, kunnes toisin säädettäisiin.

Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

47 §. *Ammatinharjoittamisoikeutta koskevat siirtymäsäännökset.* Selvyyden vuoksi lakiin otettaisiin säännös saavutetun ammatinharjoittamisoikeuden säilymisestä uuden lain tullessa voimaan.

Sellainen eläinlääketieteen opiskelija, jolle maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosasto on ennen uuden lain voimaantuloa myöntänyt oikeuden harjoittaa väliaikaisesti eläinlääkärinammattia, saisi harjoittaa väliaikaisesti eläinlääkärinammattia kolmen vuoden ajan lain voimaantulosta.

48 §. *Muut siirtymäsäännökset.* Ministeriön pysyviksi asiantuntijoikseen kutsumat henkilöt jatkaisivat lain voimaan tultua edelleen tehtävissään, kunnes toisin päätettäisiin.

Uuden lain voimaan tullessa asianomaisessa ministeriössä vireillä olevat asiat käsiteltäisiin lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Selvyyden vuoksi lakiin otettaisiin säännös siitä, että muussa laissa tai asetuksessa olevan viittauksen kumottavaan lakiin katsottaisiin ehdotetun lain voimaantulon jälkeen tarkoittavan viittausta tähän lakiin.

2. Tarkemmat säännökset

Ehdotetun lain nojalla annettaisiin asetus eläinlääkärin erikoistumisesta. Asianomainen ministeriö antaisi päätöksillään tarkemmat säännökset ehdotetun lain 3 §:ssä tarkoitetusta eläinlääkärinvakuutuksesta, 4 §:n 3 momentissa tarkoitetut Euroopan yhteisön lainsäädännön ja eläinlääketieteellisten tutkintojen tunnustamisesta tehdyn pohjoismaisen sopimuksen edellyttämät säännökset, 5 §:n 1 momentissa tarkoitetut pätevyysvaatimukset, 7 §:ssä tarkoitetut säännökset väliaikaisesta eläinlääkärinammatin harjoittamisesta, 8 §:ssä tarkoitetut väliaikaista eläinlääkäripalvelujen tarjoamista koskevat säännökset, säännökset 9 §:ssä tarkoitetuista tutkintonimikkeistä, 10 §:ssä tarkoitetut säännökset lääkkeiden määräämisestä eläinlääkinnällistä tai eläinlääketieteellistä tarkoitusta varten sekä 15 §:n 1 momentissa tarkoitetut säännökset potilasasiakirjoista.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2000.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

eläinlääkärinammatin harjoittamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tämän lain tarkoituksena on:

1) varmistaa, että eläinlääkärinammatin harjoittajilla on tätä varten tarvittava koulutus ja ammattitoiminnan edellyttämät muut valmiudet; ja

2) järjestää eläinlääkärinammatin harjoittajien ammatinharjoittamisen valvonta; työnantajalle kuuluvasta valvontavelvollisuudesta säädetään erikseen.

Eläinlääkärinammatin harjoittajalla tarkoitetaan tässä laissa henkilöä, joka tämän lain mukaan laillistettuna eläinlääkärinä tai väliaikaisesti oikeutettuna toimii eläinlääkärinä virka- tai työsopimussuhteessa tai muussa toimeksiantotehtävässä taikka yksityisenä eläinlääkärinä.

2 §

Oikeus eläinlääkärinammatin harjoittamiseen

Oikeus harjoittaa eläinlääkärinammattia on vain sillä, joka on tämän lain mukaisesti eläinlääkäriksi laillistettu tai jolla on tämän lain mukainen väliaikainen oikeus eläinlääkärinammatin harjoittamiseen.

Vain tämän lain mukaan eläinlääkärinammattia harjoittamaan oikeutettu henkilö saa päättää eläimen eläinlääketieteellisestä tutkimuksesta, taudinmäärityksestä ja tähän liittyvästä hoidosta ja lääkityksestä. Koeeläintoiminnasta säädetään kuitenkin erikseen.

Eläinlääkärinammatin harjoittaja ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, joihin hänen koulutustaan tai kokemustaan on pidettävä riittämättömänä tai toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina.

2 luku

Eläinlääkäriksi laillistaminen ja väliaikainen eläinlääkärinammatin harjoittaminen

3 §

Eläinlääkäriksi laillistaminen Suomessa suoritetun tutkinnon perusteella

Asianomainen ministeriö myöntää hakemuksesta oikeuden toimia laillistettuna eläinlääkärinä henkilölle, joka on Suomessa suorittanut eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinnon ja antanut asianomaiselle ministeriölle kirjallisesti ja suullisesti eläinlääkärinvakuutuksen. Asianomainen ministeriö vahvistaa eläinlääkärinvakuutuksen kaavan.

4 §

Kansainvälisiin velvoitteisiin perustuva eläinlääkäriksi laillistaminen

Asianomainen ministeriö myöntää hakemuksesta oikeuden toimia laillistettuna eläinlääkärinä Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaiselle, joka on jossakin muussa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa suorittanut asianomaisen ministeriön tarkemmin määrittelemän eläinlääketieteellisen koulutuksen ja lisäksi antanut 3 §:ssä tarkoitetun eläinlääkärinvakuutuksen.

Asianomainen ministeriö myöntää hakemuksesta oikeuden toimia laillistettuna eläinlääkärinä pohjoismaan kansalaiselle, joka on suorittanut muussa kuin Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa eläinlääketieteellisen tutkinnon, jonka perusteella hänet on oikeutettu toimimaan eläinlääkärinä jossakin pohjoismaassa. Laillistamisen edellytyksenä on lisäksi, että

hakija on antanut 3 §:ssä tarkoitetun eläinlääkärinvakuutuksen.

Asianomainen ministeriö antaa Euroopan yhteisön lainsäädännön ja eräiden terveyden- ja sairaanhoidon henkilöstöryhmien sekä eläinlääkäreiden yhteisistä pohjoismaisista työmarkkinoista tehdyn sopimuksen (Sops 2/1994) edellyttämät tarkemmat säännökset laillistamisesta Suomessa.

5 §

Muun ulkomaisen tutkinnon perusteella eläinlääkäriksi laillistaminen

Muissa kuin 4 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa asianomainen ministeriö myöntää hakemuksesta oikeuden toimia laillistettuna eläinlääkärinä Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaiselle, joka on muussa kuin Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa suorittanut eläinlääketieteellisen tutkinnon ja osoittanut täyttävänsä asianomaisen ministeriön säätämät muut pätevyysvaatimukset. Laillistamisen edellytyksenä on lisäksi, että hakija on antanut 3 §:ssä tarkoitetun eläinlääkärinvakuutuksen.

Edellä 1 momentissa mainituilla perusteilla asianomainen ministeriö voi myöntää oikeuden toimia laillistettuna eläinlääkärinä henkilölle, joka on Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuulumattoman valtion kansalainen ja joka on muualla kuin Suomessa suorittanut eläinlääketieteellisen tutkinnon.

6 §

Laillistamishakemuksen hylkääminen

Jos hakija täyttää 3 tai 4 §:n taikka 5 §:n 1 momentin vaatimukset, voidaan hakemus eläinlääkäriksi laillistamisesta hylätä vain sellaisella perusteella, jolla laillistetun eläinlääkärin ammatinharjoittamisoikeutta voidaan rajoittaa tai se voidaan poistaa.

7 §

Eläinlääketieteen opiskelijan väliaikainen eläinlääkärinammatin harjoittaminen

Suomessa opiskeleva eläinlääketieteen opiskelija, joka on eläinlääketieteen lisensiaatin tutkinnosta suorittanut asianomaisen ministeriön säätämät opintosuoritukset, saa ennen eläinlääkäriksi laillistamista harjoittaa väliaikaisesti, enintään 3 vuotta, eläinlääkärinammattia laillistetun tai 8 §:ssä tarkoitetun eläinlääkärin sijaisena. Kolmen vuoden määräaika lasketaan edellä tarkoitetun oikeuden saavuttamisesta. Asianomainen ministeriö voi erityisistä syistä pidentää kyseistä aikaa. Asianomainen ministeriö antaa tarkemmat säännökset väliaikaisesta eläinlääkärinammatin harjoittamisesta.

Asianomainen ministeriö voi erityisesti perustellusta syystä myöntää 1 momentissa mainituin edellytyksin toisessa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa eläinlääkäriksi opiskelevalle henkilölle oikeuden harjoittaa väliaikaisesti eläinlääkärinammattia.

8 §

Euroopan yhteisön lainsäädännön ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen edellyttämä väliaikainen eläinlääkäripalvelujen tarjoaminen

Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalainen, jolle voitaisiin jossakin muussa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa suoritetun eläinlääkäritutkinnon perusteella myöntää Suomessa oikeus toimia laillistettuna eläinlääkärinä, saa ilman laillistamista väliaikaisesti toimia eläinlääkärinä. Asianomainen ministeriö antaa tästä Euroopan yhteisön lainsäädännön ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen mukaiset säännökset.

9 §

Eläinlääkäri-nimikkeen käyttäminen

Ainoastaan tämän lain nojalla laillistettu eläinlääkäri sekä 8 §:ssä tarkoitettu henkilö saavat käyttää eläinlääkärin nimikettä. Asianomainen ministeriö antaa Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämät säännökset eläinlääketieteellisten tutkintonimikkeiden käytöstä.

3 luku

Eläinlääkärinammatin harjoittajan oikeudet ja velvollisuudet

10 §

Lääkkeiden määrääminen ja ostaminen

Eläinlääkärinammatin harjoittajalla on oikeus määrätä apteekista lääkkeitä eläinlääkinnällistä tai eläinlääketieteellistä tarkoitusta varten. Tarkemmat säännökset lääkkeiden määräämisestä kyseiseen tarkoitukseen antaa tarvittaessa asianomainen ministeriö. Lääkkeiden myymisestä ja muusta luovuttamisesta eläinlääkärille lääketukkukaupasta säädetään lääkelaissa (395/1987).

Edellä 7 §:ssä tarkoitettu henkilö on velvollinen merkitsemään kirjoittamaansa lääkemääräykseen sen viran, toimen tai tehtävän, jota hän hoitaa.

11 §

Määräysten noudattaminen

Eläinlääkärinammatin harjoittaja on velvollinen ammattitoiminnassaan noudattamaan, mitä asianomainen ministeriö tai lääninhallitus säädösten nojalla määrää.

12 §

Ilmoitus- ja tietojenantovelvollisuus

Eläinlääkärinammatin harjoittaja on velvollinen salassapitosäännösten estämättä antamaan asianomaisen ministeriön määräysten mukaisia ilmoituksia ja tilastotietoja hoitamistaan tautitapauksista sekä ministeriön tai lääninhallituksen vaatimia tautitapauksiin tai muutoin eläinlääkärinammatin harjoittamiseen liittyviä selvityksiä ja selityksiä. Eläinlääkärinammattia harjoittava laillistettu eläinlääkäri on lisäksi velvollinen ilmoittamaan asuinpaikkansa ja osoitteensa sekä niiden muutokset asianomaiselle ministeriölle ja lääninhallitukselle.

Eläinlääkärinammatin harjoittaja on velvollinen salassapitosäännösten estämättä ilmoittamaan viipymättä hoitamastaan tapauksesta sellaisia tietoja, jotka ovat tarpeen eläintautilain (55/1980) nojalla vastustettavien eläintautien leviämisen estämiseksi, niille eläinlääkäreille ja muille viranomaisille, joille kuuluu eläintautilain täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä. Eläinsuojelullisten syiden niin edellyttäessä eläinlääkärinammatin harjoittaja on velvollinen salassapitosäännösten estämättä ilmoittamaan viipymättä hoitamastaan tapauksesta tai hoidon yhteydessä eläintenpitopaikassa tekemistään havainnoista eläinsuojeluviranomaiselle ja antamaan tapauksen selvittämiseksi tarpeelliset tiedot.

13 §

Ammattieettiset velvollisuudet

Eläinlääkärinammatin harjoittajan ammattitoiminnan päämääränä on eläinten terveyden ja hyvinvoinnin ylläpitäminen ja edistäminen, sairauksien ehkäiseminen, parantaminen ja kärsimysten lievittäminen sekä kansanterveyden säilyminen ja elintarvikkeiden turvallisuus. Eläinlääkärinammatin harjoittajan on ammattitoiminnassaan sovellettava yleisesti hyväksyttyjä ja kokemusperäisiä perusteltuja menettelytapoja koulutuksensa mukaisesti, jota hänen on pyrittävä jatkuvasti täydentämään.

14 §

Eläinsuojelullisista syistä välttämätön apu

Sellaisessa vakavassa tapaturmassa tai muussa sitä vastaavassa ennalta arvaamattomassa tilanteessa, jossa eläimelle aiheutuu huomattavaa kipua, tuskaa tai kärsimystä ja kiireellinen eläinlääkärin apu on eläinsuojelullisesta syystä välttämätöntä, eikä paikalle ole saatavissa sellaista eläinlääkäriä, joka virkansa tai toimensa puolesta antaa mainitunlaista apua, jokainen eläinlääkärinammattia harjoittamaan oikeutettu henkilö on velvollinen antamaan ensiapua.

15 §

Potilasasiakirjat

Eläinlääkärinammatin harjoittajan on laadittava ja säilytettävä tutkimiaan ja hoitamiaan eläimiä koskevat potilasasiakirjat siten kuin asianomainen ministeriö tarkemmin säätää.

Eläimen omistajalla on oikeus saada potilasasiakirjoista omistamaansa eläintä koskevat kaikki potilastiedot.

16 §

Salassapitovelvollisuus

Eläinlääkärinammatin harjoittaja tai hänen apulaisensa ei saa sivulliselle luvatta ilmaista hoitamaansa eläintä tai sen kanssa samassa eläintenpitoyksikössä olevia eläimiä koskevia tietoja eikä yksityisen tai perheen taloudellista asemaa, terveydentilaa, sosiaalisia olosuhteita tai muuta niihin verrattavaa yksityiselämää koskevaa tietoa. Salassapitovelvollisuus säilyy ammatinharjoittamisen päättymisen jälkeen.

17 §

Eläinlääkinnälliset todistukset

Antaessaan eläinlääkinnällisiä todistuksia ja lausuntoja sekä muita todistuksia tuomioistuimelle tai muulle julkiselle viranomaiselle esitettäväksi, eläinlääkärinammatin harjoittajan on vahvistettava ne sanoilla "minkä kunniani ja omatuntoni kautta vakuutan". Näin vahvistettu todistus on pätevä ilman valallista vahvistusta, jollei tuomioistuin erityisistä syistä määrää, että todistus on suullisella valalla tai vakuutuksella vahvistettava.

Asianomainen ministeriö voi antaa tarvittaessa tarkempia säännöksiä ja ohjeita siitä, mitä eläinlääkärinammatin harjoittajan tulee ottaa huomioon antaessaan todistuksia ja lausuntoja.

18 §

Täydennyskoulutusvelvollisuus

Eläinlääkärinammatin harjoittaja on velvollinen ylläpitämään ja kehittämään ammattitoiminnan edellyttämää ammattitaitoa sekä perehtymään ammattitoimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin.

Eläinlääkärinammatin harjoittajan työnantajan tulee luoda edellytykset sille, että ammatinharjoittaja voi osallistua tarvittavaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen.

4 luku

Eläinlääkärinammatin harjoittajan ohjaus ja valvonta

19 §

Ohjaus ja valvonta

Asianomainen ministeriö ohjaa ja valvoo eläinlääkärinammatin harjoittajia.

Lääninhallitus ohjaa ja valvoo alueellaan toimivia eläinlääkärinammatin harjoittajia.

20 §

Työkyvyn selvittäminen

Jos on perusteltua aihetta olettaa, että eläinlääkärinammatin harjoittaja on käynyt kykenemättömäksi toimimaan ammatissaan, asianomainen ministeriö voi velvoittaa eläinlääkärinammatin harjoittajan lääkärintarkastukseen tai sairaalatutkimuksiin, joissa voidaan ottaa tarpeelliset näytteet ja suorittaa muu tutkimus, joka voi tapahtua ilman sanottavaa haittaa.

21 §

Ammattitaidon selvittäminen

Jos on perusteltua aihetta epäillä, että eläinlääkärinammatin harjoittajan ammattitaidossa on puutteita, asianomainen ministeriö voi velvoittaa eläinlääkärinammatin harjoittajan ammattitaidon tai muun pätevyyden toteamiseksi kuulusteluun taikka antamaan työnäytteen.

22 §

Vastaanottotoiminnan tarkastaminen

Asianomainen ministeriö tai lääninhallitus voi tarvittaessa määrätä suoritettavaksi eläinlääkärinammatin harjoittajan vastaanotto-, tutkimus-, ja hoitotilojen sekä potilasasiakirjojen tarkastamisen. Vastaanottotoiminnan tarkastuksessa voidaan käyttää asiantuntijoita. Asiantuntijoilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada vastaanottotoiminnan tarkastamista varten tarpeelliset tiedot käyttöönsä. Asiantuntijat ovat velvollisia pitämään salassa saamansa salassapidettäviksi säädetyt tiedot.

5 luku

Hallinnolliset turvaamistoimenpiteet

23 §

Virheellinen toiminta

Asianomainen ministeriö voi rikkomuksen laadun ja laajuuden huomioon ottaen antaa eläinlääkärinammatin harjoittajalle tarkempia määräyksiä tai ohjeita ammattitoimintaa varten tai rajoittaa ammatinharjoittamisoikeutta toistaiseksi tai määräajaksi tai poistaa ammatinharjoittamisoikeuden toistaiseksi tai määräajaksi, jos eläinlääkärinammatin harjoittaja on:

1) laiminlyönyt 10 §:n 2 momentissa, 11—16 §:ssä tai 18 §:ssä säädetyn velvollisuuden;

2) suorittanut sellaisia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan ja ammattitaitoaan on pidettävä riittämättömänä tai hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina; tai

3) toiminut muutoin eläinlääkärinammattia harjoittaessaan virheellisesti tai moitittavasti.

Jos eläinlääkärinammatin harjoittaja ei suostu työkyvyn selvittämiseen, ammattitaidon selvittämiseen tai vastaanottotoiminnan tarkastamiseen, asianomainen ministeriö voi kieltää eläinlääkärinammatin harjoittajaa harjoittamasta ammattia.

24 §

Kykenemättömyys toimia ammatissa

Jos eläinlääkärinammatin harjoittaja on iän, sairauden, päihteiden väärinkäytön tai muun syyn vuoksi käynyt kykenemättömäksi toimimaan ammatissaan, asianomainen ministeriö voi rajoittaa ammatinharjoittamisoikeutta toistaiseksi tai poistaa sen toistaiseksi.

25 §

Ammattitoiminnassa tehty rikos

Jos eläinlääkärinammatin harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen rikoksesta, jonka hän on tehnyt ammattitoiminnassaan, ja tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman ja jos rikokseen liittyvistä asianhaaroista on havaittavissa, ettei hän ole sen luottamuksen arvoinen, jota hänen tulee nauttia, asianomainen ministeriö voi poistaa eläinlääkärinammatin harjoittajalta määräajaksi tai, jos asianhaarat ovat erittäin raskauttavat, lopullisesti ammatinharjoittamisoikeuden.

Jos valtion tai kunnan taikka kuntayhtymän virassa oleva eläinlääkärinammatin harjoittaja on rikoksen johdosta tuomittu erotettavaksi virantoimituksesta tai viralta pantavaksi, noudatetaan vastaavasti, mitä 1 momentissa säädetään.

Tuomioistuimen tulee viipymättä lähettää jäljennös 1 ja 2 momentissa tarkoitettua asiaa koskevasta pöytäkirjasta ja päätöksestä asianomaiselle ministeriölle.

Jo ennen kuin tuomioistuimen päätös, jolla eläinlääkärinammatin harjoittaja on tuomittu vankeusrangaistukseen taikka viralta pantavaksi tai virantoimituksesta erotettavaksi, on saanut lainvoiman, asianomainen ministeriö voi kieltää eläinlääkärinammatin harjoittajaa harjoittamasta ammattia.

26 §

Väliaikaiset hallinnolliset turvaamistoimenpiteet

Käsitellessään 20—25 §:ssä tarkoitettuja asioita asianomainen ministeriö voi tarvittaessa väliaikaisesti kieltää eläinlääkärinammatin harjoittajaa harjoittamasta ammattia tai väliaikaisesti rajoittaa oikeutta harjoittaa ammattia.

27 §

Ammatinharjoittamisoikeuden poistaminen eläinlääkärinammatin harjoittajan omasta pyynnöstä

Asianomainen ministeriö voi eläinlääkärinammatin harjoittajan omasta pyynnöstä rajoittaa tämän oikeutta eläinlääkärinammatin harjoittamiseen tai poistaa sen kokonaan.

28 §

Ammatinharjoittamisoikeuden palauttaminen

Kun eläinlääkärinammatin harjoittajalta on poistettu ammatinharjoittamisoikeus määräajaksi tai toistaiseksi taikka sitä on rajoitettu, eläinlääkärinammatin harjoittaja voi asianomaiselta ministeriöltä uudelleen hakea ammatinharjoittamisluvan palauttamista tai rajoituksen poistamista sitten, kun ammatinharjoittamisoikeuden poistamisen tai rajoitta-

misen aiheuttanut syy on lakannut.

Hakemukseen on liitettävä selvitys 1 momentissa tarkoitetun syyn lakkaamisesta.

6 luku

Kurinpito- ja rangaistussäännökset

29 §

Kirjallinen varoitus

Jos eläinlääkärinammatin harjoittaja on ammattiaan harjoittaessaan menetellyt vastoin lakia taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, syyllistynyt tehtävässään muutoin virheellisyyteen tai laiminlyöntiin taikka käyttäytynyt sopimattomasti eikä virheellisyys tai laiminlyönti ole sen laatuista, että häntä olisi siitä syytettävä tuomioistuimessa, asianomainen ministeriö voi antaa hänelle kirjallisen varoituksen.

30 §

Luvaton eläinlääkärinammatin harjoittaminen

Joka korvausta vastaan harjoittaa eläinlääkärinammattia olematta siihen oikeutettu tai harjoittaa eläinlääkärinammattia laajemmassa mitassa kuin hänen oikeutensa edellyttää, on tuomittava *eläinlääkärinammatin luvattomasta harjoittamisesta* sakkoon.

Joka ottaa 1 momentissa tarkoitetun luvattoman toiminnan ammatikseen, on tuomittava *ammattimaisesta eläinlääkärinammatin luvattomasta harjoittamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

31 §

Salassapitovelvollisuuden rikkominen

Rangaistus 16 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain (39/1889) 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teko ole rangaistava rikoslain 40 luvun 5 §:n mukaan tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

7 luku

Eläinlääkärirekisteri ja eläinlääkäriluettelo

32 §

Eläinlääkärirekisteri

Asianomainen ministeriö pitää tässä laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamiseksi rekisteriä eläinlääkärinammatin harjoittajista. Eläinlääkärirekisteriin merkitsemisen yhteydessä asianomainen ministeriö antaa eläinlääkärinammatin harjoittajalle tunnusnumeron.

Rekisteriin talletettavia tietoja ovat eläinlääkärinammatin harjoittajan nimi, henkilötunnus, laillistamispäivä ja päivä, jolloin eläinlääketieteen opiskelija on saavuttanut 7 §:ssä tarkoitetun väliaikaisen oikeuden, osoitetiedot, tunnusnumero, tiedot mahdollisesti suoritetusta erikoiseläinlääkärintutkinnosta, työpaikka ja sen osoitetiedot, toimiminen itsenäisenä ammatinharjoittajana sekä ammatinharjoittamisoikeuden rajoittaminen tai poistaminen.

Asianomainen ministeriö voi tallettaa eläinlääkärirekisteriin tässä laissa säädettyjen valvontatehtävien hoitamisen edellyttämät tiedot eläinlääkärinammatin harjoittajan ammattitoiminnassaan saamasta varoituksesta, sakko- tai vankeusrangaistuksesta, viraltapanosta tai virantoimituksesta erottamisesta taikka asianomaisen ministeriön tai lääninhallituksen antamasta muusta ratkaisusta, jolla hänen ammattitoiminnassaan on todettu olevan virheellisyyttä, laiminlyöntejä tai moitittavuutta. Lääninhallituksen on ilmoitettava asianomaiselle ministeriölle edellä tarkoitetusta ratkaisustaan rekisteriin merkitsemistä varten.

33 §

Eläinlääkärirekisteriin merkittyjen tietojen säilyttämisajat ja tietojen luovuttaminen

Edellä 32 §:n 2 momentissa tarkoitetut tiedot poistetaan eläinlääkärirekisteristä vuoden kuluttua asianomaisen kuolemasta. Tiedot, joita tarkoitetaan 32 §:n 3 momentissa, poistetaan eläinlääkärirekisteristä, kun päätöksen tai muun ratkaisun antamisesta on kulunut kymmenen vuotta, jos nimikirjalais-

sa (1010/1989) ei säädetä merkinnän poistamiselle pitempää aikaa. Rekisterimerkintä rangaistuksesta poistetaan eläinlääkärirekisteristä myös, kun rangaistukseen tuomitsemisen syynä olleen teon rangaistavuus on poistettu.

Lääninhallituksella on tämän lain mukaisia valvontatehtäviä varten ja Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion viranomaisella Suomea sitovan kansainvälisen velvoitteen niin edellyttäessä oikeus saada maksutta tietoja eläinlääkärirekisteristä. Tietoja voidaan maksutta luovuttaa myös tuomioistuimelle ja muulle viranomaiselle ja yhteisölle, jolla on tiedonsaantiin laissa säädetty oikeus. Lääninhallituksille eläinlääkärirekisteri ja sen sisältämät tiedot voidaan antaa myös sähköisessä muodossa.

Asianomainen ministeriö voi puhelimitse antaa tietoja eläinlääkärinammatin harjoittajan ammatinharjoittamisoikeudesta taikka sen rajoittamisesta tai poistamisesta, asianomaisen ministeriön tai lääninhallituksen antamasta muusta ratkaisusta, jolla ammattitoiminnassa on todettu olevan virheellisyyttä, laiminlyöntejä tai moitittavuutta, taikka eläinlääkärirekisteristä poistamisesta.

34 §

Eläinlääkäriluettelo

Asianomainen ministeriö julkaisee 32 §:n 2 momentissa mainittujen tietojen perusteella yleisön käyttöön tarkoitetun eläinlääkäriluettelon. Eläinlääkäriluettelossa ei asianomaisen eläinlääkärinammatin harjoittajan suostumuksetta saa olla kotiosoitteita eikä henkilötunnuksia. Eläinlääkäriluettelo toimitetaan maksutta vuosittain lääninhallituksille, apteekeille ja lääketukkukaupoille. Se voidaan luovuttaa myös sähköisessä muodossa maksutta viranomaisille, apteekeille ja lääketukkukaupoille.

Kunnaneläinlääkäreiden osalta eläinlääkäriluettelo täydennettynä henkilötunnuksilla voidaan toimittaa maksutta kirjallisena tai sähköisesti kunnaneläinlääkäreiden eläkkeitä käsitteleville eläkelaitoksille.

8 luku

Erinäiset säännökset

35 §

Kuuleminen

Ennen 20—25 §:ssä tai 29 §:ssä tarkoitetun asian lopullista ratkaisemista asianomaisen ministeriön on varattava eläinlääkärinammatin harjoittajalle tilaisuus antaa selitys asiassa.

36 §

Asiantuntijat

Asianomainen ministeriö voi ennen 20—25 §:ssä ja 29 §:ssä tarkoitetun asian ratkaisemista kuulla asiantuntijoita. Tätä tarkoitusta varten ministeriö voi kutsua pysyviksi asiantuntijoikseen tunnetusti taitavia ja kokeneita henkilöitä, jotka edustavat ministeriön kannalta merkityksellistä tieteellistä, käytännön eläinlääketieteen tai muuta asiantuntemusta. Pysyväksi asiantuntijaksi suostunut henkilö on velvollinen antamaan edustamaansa alaa koskevaa asiantuntija-apua ministeriölle.

Pysyvät asiantuntijat saavat suorittamistaan tehtävistä palkkiota ja matkakustannusten korvausta asianomaisen ministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti.

37 §

Uhkasakko

Jos eläinlääkärinammatin harjoittaja laiminlyö 11 §:ssä tarkoitettujen määräysten noudattamisvelvollisuuden, 12 §:ssä tarkoitetun ilmoitus- ja tiedonantovelvollisuuden tai 15 §:ssä tarkoitetun potilasasiakirjojen laatimis- tai säilyttämisvelvollisuuden, asianomainen ministeriö voi määrätä hänet noudattamaan velvollisuuttaan sakon uhalla.

Tähän lakiin perustuvassa uhkasakkoa koskevassa asiassa sovelletaan muutoin, mitä uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

38 §

Virka-apu

Jos eläinlääkärinammatin harjoittaja ei

suostu vastaanottotoiminnan tarkastamiseen, poliisin on annettava tarvittaessa virka-apua.

39 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla tehtyyn päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Edellä 20—26 §:ssä tarkoitetut päätökset on valituksesta huolimatta heti pantava täytäntöön.

40 §

Tiedonsaantioikeus

Asianomaisella ministeriöllä ja lääninhallituksella on pyynnöstä oikeus salassapitosäännösten estämättä maksutta saada valtion, kunnan ja kuntayhtymän viranomaiselta sekä muulta julkisoikeudelliselta yhteisöltä sekä apteekilta ja lääketukkukaupalta tässä laissa säädettyjen tehtävien suorittamiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

41 §

Kuulutus virallisessa lehdessä sekä ilmoitus apteekeille ja lääketukkukaupoille

Saavutetusta, rajoitetusta, poistetusta tai palautetusta ammatinharjoittamisoikeudesta asianomaisen ministeriön on viipymättä kuulutettava virallisessa lehdessä.

Poistetusta tai rajoitetusta lääkkeen ostotai määräämisoikeudesta sekä poistetusta tai palautetusta ja tarvittaessa myös rajoitetusta eläinlääkärinammatin harjoittamisoikeudesta asianomaisen ministeriön on lisäksi ilmoitettava apteekeille ja lääketukkukaupoille.

42 §

Oikeus toimia erikoiseläinlääkärinä

Eläinlääkäreiden erikoistumisesta säädetään asetuksella. Ainoastaan asetuksella säädettävät erikoistumisen pätevyysvaatimukset täyttävällä eläinlääkärillä on oikeus ilmoittaa olevansa erikoiseläinlääkäri.

Asianomainen ministeriö myöntää, siten kuin Euroopan yhteisön yleisen tutkintojen tunnustamisjärjestelmän voimaanpanosta annetussa laissa (1597/1992) säädetään, hakemuksesta oikeuden toimia erikoiseläinlääkärinä Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalaiselle, joka on jossakin muussa Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa kuin Suomessa suorittanut erikoiseläinlääkärin tutkinnon ja osoittanut täyttävänsä asianomaisen ministeriön määräämät muut pätevyysvaatimukset.

Asianomainen ministeriö voi myöntää oikeuden toimia erikoiseläinlääkärinä henkilölle, joka on muualla kuin kuin Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa suorittanut erikoiseläinlääkärin tutkinnon ja osoittanut täyttävänsä asianomaisen ministeriön mahdollisesti määräämät muut pätevyysvaatimukset.

43 §

Kelpoisuus eräisiin virkoihin ja toimiin

Eläinlääkäriksi valtion, kunnan, yhteisön tai muuhun eläinlääkärin virkaan tai toimeen saadaan nimittää, määrätä tai ottaa ainoastaan laillistettu eläinlääkäri.

Virkaa tai tointa voi väliaikaisesti hoitaa 7 tai 8 §:ssä tarkoitettu henkilö.

44 §

Oppilaitoksen ilmoitusvelvollisuus

Sen oppilaitoksen, jossa 7 §:n 1 momentissa tarkoitetun oikeuden perusteena olevat opintosuoritukset on täytetty, on ilmoitettava tästä viipymättä asianomaiselle ministeriölle.

45 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

9 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

46 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2000.

Tällä lailla kumotaan eläinlääkärintoimen harjoittamisesta 24 päivänä toukokuuta 1985 annettu laki (409/1985) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen. Mainitun lain nojalla annetut maa- ja metsätalousministeriön eläinlääkintä- ja elintarvikeosaston päätökset jäävät kuitenkin edelleen voimaan siihen saakka kunnes toisin säädetään.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

47 §

Ammatinharjoittamisoikeutta koskevat siirtymäsäännökset

Ennen tätä lakia voimassa olleiden säännösten mukaisesti laillistettu eläinlääkäri tai henkilö, joka aikaisemmin on saavuttanut oikeuden harjoittaa Suomessa eläinlääkärinammattia, on tämän lain 2 luvun säännöksistä huolimatta edelleen oikeutettu harjoittamaan eläinlääkärinammattia Suomessa.

Eläinlääketieteen opiskelija, jolle on ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty oikeus harjoittaa väliaikaisesti eläinlääkärinammattia, säilyttää tämän oikeuden kolmen vuoden ajan tämän lain voimaantulosta lukien.

48 §

Muut siirtymäsäännökset

Kumotun eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annetun lain 19 a §:n nojalla maa- ja metsätalousministeriön pysyviksi asiantuntijoiksi kutsutut henkilöt jatkavat tämän lain voimaan tultua edelleen asiantuntijatehtävässään, kunnes toisin päätetään.

Tämän lain voimaan tullessa vireillä olevat asiat käsitellään tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Muussa laissa tai asetuksessa olevan viittauksen tällä lailla kumottuun eläinlääkärintoimen harjoittamisesta annettuun lakiin tai eläinlääkärintoimen harjoittajaan katsotaan tämän lain voimaantulon jälkeen tarkoittavan viittausta tähän lakiin ja eläinlääkärinammatin harjoittajaan.

Helsingissä 18 päivänä kesäkuuta 1999

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Maa- ja metsätalousministeri *Kalevi Hemilä*